

**T.C.
YALOVA ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü**

**KADIN KONUK EVLERİNİN KADINA YÖNELİK ŞİDDETİ
AZALTMADAKİ ROLLERİ: KOCAELİ, BURSA, YALOVA ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Süreyya IRMAK

**Enstitü Anabilim Dalı: Sosyal Hizmet
Enstitü Bilim Dalı: Sosyal Hizmet**

Tez Danışmanı: Yrd. Doç.Dr. Bedrettin KESGİN

HAZİRAN-2014

T.C.
YALOVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**KADIN KONUK EVLERİNİN KADINA YÖNELİK ŞİDDETİ
AZALTMADAKİ ROLLERİ: KOCAELİ, BURSA, YALOVA ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Süreyya IRMAK (107203008)

Enstitü Anabilim Dalı: Sosyal Hizmet

Enstitü Bilim Dalı: Sosyal Hizmet

Bu tez 25 /06/2014 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oybirliği/oyçokluğu ile kabul edilmiştir

Yrd. Doç. Dr. Bedrettin KESGİN

Yrd. Doç. Dr. Recep ÇELİK

Doç. Dr. Muharrem ES

Jüri Başkanı

- Kabul
 Red
 Düzeltme

Jüri Üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

Jüri Üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Süreyya IRMAK

15.04.2014

ÖNSÖZ

“Kadın Konukevlerinin Kadına Yönelik Şiddeti Azaltmadaki Roller: Kocaeli, Bursa, Yalova Örneği” adındaki bu çalışma, kadın konuk evlerinde kalmakta olan kadınların kadın konuk evlerine geliş nedenlerini etkileyen etmenlerin belirlenmesi ve kadın konuk evlerinin şiddete maruz kalmış kadın ve beraberindeki çocuklara vermiş olduğu destek hizmetleri, çalışanların tutumları, kadın konuk evlerinde verilen hizmetlerden memnuniyet düzeylerinin belirlenmesi açısından araştırılmaya değer bulunmuştur.

Bu araştırma süresince gerek konu seçimimde gerekse araştırmanın tüm aşamalarında bana destek veren, bilgi ve deneyimlerini paylaşan değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Bedrettin KESGİN’e,

Araştırma verilerinin analiz sürecinde bana destek olup, sabırlı bir şekilde zaman ve emek harcayan çok sevdiğim eşim Mehmet Ata IRMAK’a,

Kadın konuk evlerinde anket çalışması yapabilmem konusunda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü’nden gerekli yasal izinlerin alınmasında yardımcı olan Yalova Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdür Yardımcısı Arif LAÇIN’e,

Araştırmanın yapıldığı kadın konuk evi idareci ve personeli ile kadın konukevlerinde kalan, anketlere katılmış olan şiddet mağduru kadınlara,

Tüm hayatım boyunca benden maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen, bugüne gelmem de çok büyük emekleri olan rahmetli babama, canım anneme ve ablama,

Son olarak sabır ve emekleri için arkadaşlarım Mehmet LÜLECİ ve Zernişan BEKMAN’a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Süreyya IRMAK

15 Nisan 2014

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iv
TABLOLAR LİSTESİ	v
ÖZET	vii
SUMMARY	viii
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM: KADINA YÖNELİK ŞİDDETE İLİŞKİN KURAMSAL ÇERÇEVE	3
1.1. Şiddet Türleri	6
1.1.1.Fiziksel Şiddet.....	6
1.1.2.Duygusal (Psikolojik) Şiddet:.....	6
1.1.3.Cinsel Şiddet.....	6
1.1.4.Ekonomik Şiddet.....	7
1.2. Kadına Yönelik Şiddet Riskini Artıran Faktörler	8
1.2.1. Bireysel Faktörler	8
1.2.2. İlişki Faktörleri	9
1.2.3.Yakın Çevreye İlişkin Faktörler	9
1.2.4.Toplumsal Faktörler.....	9
1.3. Şiddetin Kadınlar Üzerindeki Etkileri.....	11
1.4. Kadına Yönelik Şiddete İlişkin 2013- 2014 Yıllarına Ait Sayısal Veriler.....	14
İKİNCİ BÖLÜM: YASAL BOYUTTA KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN ELE ALINIŞI	16
2.1. Uluslararası Yasal Düzenlemeler.....	16
2.2. Ulusal Yasal Düzenlemeler.....	19
2.2.1. Anayasa.....	21
2.2.2. Türk Ceza Kanunu	23
2.2.3. Türk Medeni Kanunu.....	26
2.2.4. Ailenin Korunmasına Dair Kanun (4320 sayılı ve 6284 sayılı kanun) ve İstanbul Sözleşmesi:	30
2.2.5 Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun:40	

2.2.6. Çocuk Koruma Kanunu (5395 Sayılı Kanun).....	42
2.2.7. Belediye Kanunu (5393 Sayılı Kanun).....	43
2.2.8. 2006/ 17 Sayılı Başbakanlık Genelgesi:	43
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: KADINA YÖNELİK ŞİDDETLE MÜCADELEDE KADIN KONUK EVLERİ	44
3.1. Kadın Konuk Evi Tanımı	44
3.2. Dünya'daki Kadın Konuk Evlerinin Ortaya Çıkışı.....	45
3.3. Dünyadaki Kadın Konuk Evleri Örnekleri	46
3.4. Türkiye'de Kadın Konuk Evlerinin Ortaya Çıkışı.....	48
3.4.1 Osmanlı Döneminde Kadın Konuk Evleri.....	48
3.4.2 Cumhuriyet Döneminde Kadın Konuk Evleri	49
3.5. Kadın Konuk Evi Modelleri.....	50
3.5.1. Özerk Kadın Konuk Evleri	51
3.5.2 Yarı Özerk Kadın Konuk Evleri	52
3.5.3 Belediyeler, Vakıflar Ya da Hükümet Tarafından Açılan Kadın Konuk Evleri	52
3.6 Kadın Konuk Evlerinin Çalışma Esasları	53
3.7. Kadın Konuk Evlerinin Amaçları	54
3.8. Kadın Konuk Evlerine Başvuru, Kabul Ve Hizmetten Yararlananlar	56
3.8.1 Kadın Konuk Evlerine Başvuru.....	56
3.8.2 Konuk Evine Kabul	56
3.8.3 Konukevi Hizmetlerinden Yararlananlar.....	59
3.9. Kadın Konuk Evlerinde Kalış Süresi, Giriş-Çıkış Saatleri.....	61
3.10. Güvenlik Önlemleri ve Gizlilik İlkesi.....	62
3.11. Konuk Evlerinde Sunulacak Hizmetler.....	65
3.11.1. Tıbbi Destek.....	65
3.11.2. Hukuki Destek	66
3.11.3. Psikolojik ve Psikiyatrik Destek.....	67
3.11.4. İş Bulma Desteği.....	67
3.11.5. Ev Bulma	68
3.11.6. Maddi Destek.....	68
3.11.7. Kreş.....	69

3.11.8. Sosyal Aktiviteler Ve Spor Olanakları	69
3.11.9. Eşlik Etme.....	69
3.11.10. Grup Çalışmaları.....	70
3.11.11. Giysi Ve Kişisel Eşyalar	70
3.11.12. Yemek.....	70
3.11.13. Tercüman	71
3.11.14. Çocuklara Yönelik Faaliyetler	71
3.12. Finansman	71
3.13. Kadın Konuk Evi Çalışanları	72
3.14. Kadın Konuk Evinden Ayrılma	73
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: KOCAELİ, BURSA, YALOVA İLLERİNDEKİ KADIN KONUK EVLERİNDE YAPILAN ALAN ARAŞTIRMASI.....	75
4.1. Araştırmanın Genel Çerçevesi	75
4.1.1 Araştırmanın Konusu.....	75
4.1.2 Araştırmanın Amacı ve Önemi	77
4.1.3 Araştırmanın Problemleri ve Hipotezleri.....	78
4.1.4. Araştırmanın Metodolojisi.....	79
4.1.5 Araştırmanın Evren ve Örneklemi	79
4.1.6 Araştırmanın Varsayım ve Sınırlılıkları	79
4.1.7 Araştırma Verilerin Toplanması	80
4.2. Araştırma Bulguları ve Yorumları	80
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	95
KAYNAKÇA	100
EKLER:	106
Ek 1. ANKET FORMU:	106
Ek 2. İZİN BELGESİ.....	111
ÖZGEÇMİŞ:	112

KISALTMALAR

ASPB: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı

BM: Birleşmiş Milletler

CEDAW: Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması

EGM: Emniyet Genel Müdürlüğü

İŞ-KUR: İş Kurumu

KSGM: Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü

SGK: Sosyal Güvenlik Kurumu

SHÇEK: Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu

STK: Sivil Toplum Kuruluşu

STÖ: Sivil Toplum Örgütü

SYDV: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı

ŞÖNİM: Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi

TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisi

TCK: Türk Ceza Kanunu

TMK: Türk Medeni Kanunu

vb.: Ve Benzeri

vd.: Ve Diğerleri

WHO: Dünya Sağlık Örgütü

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1:	Kadın Konuk Evlerinde Kalan Kadınların Yaş Durumu	80
Tablo 2:	Kadın Konuk Evlerinde Kalan Kadınların Medeni Durumu	81
Tablo 3:	Kadın Konuk Evlerinde Kalan Kadınların Öğrenim Durumu	81
Tablo 4:	Kadın Konuk Evlerinde Kalan Kadınların Sosyal Güvence Durumu.....	82
Tablo 5:	Kadın Konuk Evlerinde Kalan Kadınların Kadın Konuk Evlerine Geliş Nedenleri	82
Tablo 6:	Kadın Konuk Evlerinde Kalan Kadınlara Şiddetin Uygulayıcısı.....	83
Tablo 7:	Kadın Konuk Evlerinde Kalan Kadınların Maruz Kaldıkları Şiddet Türü ..	83
Tablo 8:	Şiddete Maruz Kalan Kişiler	84
Tablo 9:	Kadın Konuk Evlerinde Kalan Kadınların Yaşadıkları Şiddet Sonrasında İlk Başvuru Yaptıkları Yer	84
Tablo 10:	Kadın Konuk Evlerinde Kalan Kadınların Konuk Evi Deneyimleri.....	85
Tablo 11:	Daha Önce Kalınan Kadın Konuk Evi Türü	85
Tablo 12:	Kadın Konuk Evinde Kalan Kadınların Konuk Evinden Haberdar Olma Durumları	86
Tablo 13:	Kadın Konuk Evinde Kalan Kadınların Sığınma Evinde Hissettikleri İlk Duygu	86
Tablo 14:	Kadın Konuk Evinde Kalan Kadınların Konuk Evinden Memnuniyet Düzeyleri	87
Tablo 15:	Kadın Konuk Evinde Alınan Destek Hizmetleri.....	87
Tablo 16:	Kadın Konuk Evinde Çocuklara Verilen Hizmetler	88

Tablo 17: Kadın Konuk Evinde Kalan Kadınların Konuk Evinde Verilen Psikolojik Hizmetlerden Memnuniyet Düzeyleri.....	88
Tablo 18: Kadın Konuk Evinde Kalan Kadınların Konuk Evinde Verilen Hukuki Destek Hizmetlerden Memnuniyet Düzeyleri.....	89
Tablo 19: Kadın Konuk Evinde Kalan Kadınlara Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Hakkında Bilgilendirme Yapılma Durumu.....	89
Tablo 20: Kadın Konuk Evinde Kalan Kadınlara Karşı İdarenin Tutum ve Davranışları	89
Tablo 21: Kadın Konuk Evinde Kalan Kadınların Konuk Evlerinin Şiddete Karşı Üstlendiği Rolü Tanımlama Biçimleri	90
Tablo 22: Kadın Konuk Evlerinde Kalan Kadınların Eş ya da Ailelerine Yeniden Dönüp/ Dönmemeye Hakkındaki Düşünceleri	90
Tablo 23: Kadın Konuk Evinde Kalan Kadınların Şiddete Maruz Kalan Kadınlara Kadın Konuk Evinde Kalmayı Önerme Durumları.....	91
Tablo 24: Kadınların Kadın Konuk Evinde Edindikleri Kazanımlar	91
Tablo 25: Kadınların Konuk Evinden Ayrıldıktan Sonraki Planları	92
Tablo 26: Kadınlara Göre “Kadın Konuk Evi” nin Çağrıştırdığı İlk Duygu.....	92
Tablo 27: Kadınların Kadın Konuk Evlerine İlişkin Önerileri.....	93
Tablo 28: Kadınlara Göre Kadın Konuk Evlerinin Temel Sorunları	94

ÖZET

Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tez Özeti

Tezin Başlığı: Kadın Konukevlerinin Kadına Yönelik Şiddeti Azaltmadaki Rollerini: Kocaeli, Bursa, Yalova Örneği	
Tezin Yazarı: Süreyya IRMAK	Danışman: Yrd. Doç. Dr. Bedrettin KESGİN
Kabul Tarihi: 25.06.2014	Sayfa Sayısı: VIII (ön kısım) + 105 (tez) + 6 (ekler)
Anabilimdalı: Sosyal Hizmet	Bilimdalı: Sosyal Hizmet
<p>Kadına yönelik şiddetle mücadele tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de bir insan hakkı ihlali olarak görülmekte olup önemli bir toplumsal sorundur. Kadınların ölümlerine, sakat kalmalarına, psikolojik olarak yıpranmalarına neden olan kadına şiddet birçok toplumsal sorunu beraberinde getirmektedir. Ülkemizde bu konuya ilişkin olarak önemli çalışmalar yapılmaktadır.</p> <p>Kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda kadın konukevleri önemli rol üstlenmiş olup, kadının sosyal, psikolojik, ekonomik açıdan güçlenip, hayatlarını yeniden kurmalarına yardımcı olmaya çalışan kurumlardır.</p> <p>Bu araştırmada da kadın konuk evlerinin şiddeti azaltmadaki rolü tespit edilmeye çalışılmıştır.</p> <p>Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı 3 kadın konuk evi ile Belediye ye bağlı 1 Kadın konuk evinde anketler uygulanmış ve toplamda 80 tane kadın ile görüşülmüştür.</p> <p>Araştırma tarama araştırması olup, anket tekniği uygulanmıştır. Anket sonuçları Microsoft Excell programı kullanılarak yorumlanmıştır.</p> <p>Elde edilen sonuçlara göre, kadın konuk evleri şiddete uğrayan kadınların ve beraberindeki çocukların can güvenliğini sağlamakta, ayrıca sağlık hizmetleri, psikolojik ve hukuki destek hizmetleri, meslek edindirme çalışmaları gibi çeşitli konularda kadınlara destek olmakta ve kadınların hayatlarına yön vermelerinde yardımcı olmaktadır.</p>	
Anahtar kelimeler: Şiddet, Kadına yönelik şiddet, kadın konuk evi.	

SUMMARY

Yalova University Insitute of Social Sciences Master Thesis Summary

Thesis Title: Reduction of Violence Against Women on Women's Guest Roles: Kocaeli, Bursa, Yalova Example	
Thesis Author: Süreyya IRMAK	Advisor: Asst. Assoc. Dr. Bedrettin KESGİN
Date of Acceptance: 25.06.2014	Total Number of Pages: VIII (pre text) +105 (main body) + 6 (appendixes)
Department: Social Work	Field of Study: Social Work
<p>Combating violence against women in our country all over the world as it is seen as a violation of human rights and is an important social problem. To the deaths of women to become crippled, psychologically, which causes deterioration of violence against women raises many social problems. In our country, the important work is done on this subject.</p> <p>Combating violence against women, women have an important role flights and women's social, psychological, economic power, and to rebuild their lives trying to help institutions. In this study, the women's role in reducing the severity of the guest house was attempted to be determined.</p> <p>Family and Social Policy of the Ministry of Municipal connected to the guest house with three women in the guest house surveys applied to one woman and one woman were interviewed a total of 80. Research in survey research and survey techniques was applied. The survey results were interpreted using the Microsoft Excel program. The results obtained , according to the female guest houses abused women and their accompanying children ensure the safety of further medical care, psychological and legal support services, vocational studies various issues such as women being able to support women and their life giving directions will assist you</p>	
Keywords: Violence, Violence Against Women, Women's Guest House.	

GİRİŞ

Kadına yönelik şiddet tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de yaşanmakta olan ve çözüm bekleyen toplumsal bir sorundur. Bu önemli sorunla mücadele konusunda ülkemizde çeşitli çalışmalar yapılmaktadır.

Gerek özel alanda gerekse de kamusal alanda yaşanan şiddet, kadının onurunu zedeleyen, güçlenmesine engel olan bir insan hakkı ihlalidir. Bu yüzden kadına yönelik şiddeti önlemek toplumsal bir sorumluluk olup; koruyucu önleyici çözümlerin üretilmesi gerekmektedir, aile bireylerine birbirlerine karşı saygı, hoşgörü, iletişim, konularında rehberlik hizmeti verilmesi gerekmektedir. Ayrıca şiddet gören ve şiddet görme riski bulunan kadın ve beraberindeki çocukların psiko-sosyal ve ekonomik açıdan desteklenip, güçlenerek hayata yeniden tutunabilecekleri önlemlerin alınması gerekmektedir. Birçok ülkede ve ülkemizde de şiddete uğrayan veya risk altında bulunan kadınların ve çocukların geçici süre ile sığınma ihtiyacını karşılayan yerlere sığınma evi denilmektedir. Kadın konuk evlerinin açılması, sayılarının artırılması, konusunda gerek devlete gerekse belediyelere gerekse de sivil toplum örgütlerine önemli görevler düşmektedir.

Ülkemizde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı 90, belediyelere bağlı 32, Sivil Toplum Örgütlerine bağlı 1 olmak üzere 2190 kapasite ile toplam 123 kadın sığınma evi bulunmaktadır. Her üç kadından birinin yaşamının herhangi bir döneminde şiddeti yaşamış olduğu dikkate alınırca, kadın konuk evlerinin açılması, mevcut kadın konuk evlerindeki hizmet kalitesinin artırılması, yasal mevzuatta değişiklik ve yeniliklerin yapılması toplumsal bir zorunluluk haline gelmiştir.

Çalışmanın Amacı: Bu çalışmada kadın konuk evlerinin kadına yönelik şiddeti azaltmadaki rollerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır, elde edilen sonuçlar yorumlanarak literatüre katkı sağlamaya çalışılmıştır.

Çalışmanın Önemi: Kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda oluşturulmuş literatür tarandığında birçok kitap, makale, yüksek lisans ve doktora tezleri ile dokümana ulaşılabilmektedir. Ancak kadına yönelik şiddet konusunda etkin rol

oynayan, kadınlara şiddetsiz bir dünyanın kapılarını açmakta yardımcı olan kadın konuk evleri ile ilgili çalışmaların yetersiz olduğunu görmekteyiz.

Bu çalışma, kadın konuk evleri ile ilgili teorik bilginin yanı sıra anket tekniği kullanılarak hipotezler sayısal verilerle desteklenerek geçerli ve güvenilir sonuçların elde edilmesi açısından önemlidir. Ayrıca, kadın konuk evlerinin yaygınlaştırılması için bundan sonra yapılacak araştırmalara örnek teşkil etmesi açısından ayrı bir öneme sahiptir.

Çalışmanın Yöntemi: Çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Araştırmanın birinci, ikinci ve üçüncü bölümleri araştırmanın kuramsal çerçevesini oluşturmaktadır. Birinci bölümde, kuramsal açıdan “Şiddet”, “Kadına Yönelik Şiddet” olgusu, şiddet türleri, kadına yönelik şiddet riskini arttıran faktörler, şiddetin kadınlar üzerindeki etkileri ile kadına yönelik şiddete ilişkin sayısal verilere yer verilmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde kadına yönelik şiddet ile ilgili ulusal uluslararası mevzuattaki gelişmelere değinilmiş olup; üçüncü bölümde ise kadın konuk evlerinin ortaya çıkışları, kadın konuk evleri türleri, amaçları, hizmet standartları, kabul ve ayrılış işlemleri gibi konular ile ülkemizde ve dünyadaki kadın konuk evlerine ilişkin sayısal verilere yer verilmiştir.

Çalışmanın son bölümünde ise Bursa, Kocaeli, Yalova Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüklerine bağlı kadın konuk evleri ile Bursa Yıldırım Belediyesine bağlı kadın konuk evinde kalmakta olan kadınlara uygulanan anket formuyla kadınların kadın konuk evlerine geliş nedenleri ve kadın konuk evlerinin çözüm arayışları bulunmaya çalışılmıştır. Kadınlara uygulanan anketlerden elde edilen verilerin çözümlenmesinde Microsoft Excell programı kullanılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM: KADINA YÖNELİK ŞİDDETE İLİŞKİN KURAMSAL ÇERÇEVE

Çalışmamızın bu bölümü araştırmanın kuramsal çerçevesini oluşturmaktadır. Bu bölümde, kuramsal açıdan şiddet, kadına yönelik şiddet olgusu tanımlanacak, yaşanan şiddet türlerinin neler olduğundan bahsedilecek, kadına yönelik şiddet riskini artıran faktörler ve son olarak şiddetin kadınlar üzerinde yol açtığı etkilere değinilecektir.

Kuramsal Açıdan “Şiddet” ve “ Kadına Yönelik Şiddet” kavramları ele alınacak olduğunda, Kadına yönelik şiddet, Dünyada ve ülkemizde oldukça yaygın olarak yaşanmakta olup, şiddetin özellikle aile içinde kadına uygulanması şiddetin daha bilinmez bir hal almasına yol açmaktadır. Şiddet ile ilgili literatürü taradığımızda “ Şiddet” , “ Kadına Yönelik Şiddet”, “ Aile İçi Şiddet” gibi birçok tanımın yapıldığını görmekteyiz.

Şiddet” *İnsanın bedensel ve ruhsal açıdan zarar görmesine neden olan güç ve baskı uygulayıcı bireysel ve toplu hareketlerdir*” (Sallan Gül, 2011: 15). İbn-i Faris, vd. “ Darül-Cil” adlı eserinde şiddet kelimesinin bir şey de gücü ve kuvveti vurgulayan anlamına gelen “şedde” kelimesinden belirtir (Öztürk, 2010: 29). Mehmet Doğan “ Büyük Türkçe Sözlük” adlı eserinde şiddeti, kuvvet veya güç kaynağı, sertlik ve aşırılık olarak tanımlamaktadır (Doğan, 1982: 931).

Şiddet veya yeğlilik temel dürtü ve var oluş gereği savunma veya karşı savunma hususu hariç olmak üzere, daha çok insanlarda ve topluluk halinde yaşayan hayvanlarda grup ki otorite sağlamak için diğerlerinin varlığını tehdit unsuru görmek ve bu konuda denemek daha doğrusu sindirmek için, karşı tarafa uygulanan zarar vermeye yönelik bir davranış türüdür (Tekin, 2011: 13).

Şiddet; “ *Bilinçli olarak bir kişiye ya da kişilere üstünlük kurmak amacıyla fiziksel, sözel, cinsel, psikolojik, ekonomik olarak zarar verici hareketlerin tümüdür*” (Köşgeroğlu vd., 2008: 9).

Görüldüğü gibi şiddetin üzerine yapılmış birçok tanım söz konusudur ve şiddetin özünde iki temel öge barınmaktadır. Bu iki temel öge güç ve zorlamadır. Yani güç insanda mevcut iken zorlama davranışta bulunmaktadır.

Kadına yönelik şiddet “ *Özel hayatta, ailede ya da toplum içinde kadınların fiziksel, cinsel, psikolojik, ekonomik vb. zarar görmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanabilecek her türlü cinsiyete dayalı eylemdir*”(Sallan Gül ve Alican, 2011: 7). “*Kadına yönelik şiddet kadının fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel olan hareketlerdir*”(KSGM, 2008: 12).

İster kamusal alanda ister özel alanda kadının maddi ve manevi bütünlüğüne yönelik olarak gerçekleştirilen her türlü baskı, zorlama vb. eylemler şiddet olarak tanımlanmaktadır. Kadınlara yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet; bir kadına sırf kadın olduğu için yönetilen ya da oransız bir şekilde kadınları etkileyen şiddettir (www.bmkadinhaklari.org, 31.12.2013).

Şiddet olgusunun ortaya çıkışı insanlık tarihi ile paralel olduğu yapılan araştırmaya göre arkeologların kadınların fiziksel şiddete uğramalarının kökeninin 3000 yıl öncesine kadar uzandığı, arkeolojik buluntular erkek mumyaların kemiklerinde % 9-20 kırığa rastlandığı, kadın mumyalarda ise bu oranın % 30-50 olduğu tespit edilmiştir. Eski Roma yazıtlarında ise erkeklerin kendilerinden izinsiz oyunlara katılanı veya zina yapan eşini cezalandırmak, boşamak ve öldürmek hakkına sahip olduklarının yazıldığı belirtilmiştir.

Aile içi şiddet “ *Aile bireylerini incitmeleri, birbirine zarar vermeleri anlamında her türlü davranıştır*”(Öztürk, 2010: 43). Öztürk, aile içi şiddetin ev içi şiddet olarak da adlandırıldığını belirtmiştir (Öztürk, 2011: 15).

Ev içi şiddet terimi 1970’lerde feministler tarafından yaygınlaştırılmıştır. Dayak yiyen kadınlar için kadın konuk evleri kuran feministler, ev içi şiddetin toplumsal cinsiyete bağlı iktidar (güç) eşitsizliklerinin ve kadınların ezilmesinin bir yansıması olduğu görüşündedirler (Marshall, 1999:221). Aile içi şiddet en genel anlamda “ *Özel yaşamda, ailede ve/veya aynı evde birlikte yaşayan kişiler arasında, cinsel ilişki ya da kan bağı ile bağlı bireyler arasında gerçekleşen bir şiddet türüdür*”(Sallangül, 2011: 16).

Görüldüğü gibi şiddet, kadına yönelik şiddet, aile içi ya da ev içi şiddet üzerine oluşturulan literatürde birçok tanımın yapıldığını görebilmekteyiz. Ancak yapılan bütün tanımların ortak buluşma noktası şiddetin çeşitli şekillerde orantısız olarak zor kullanılarak uygulandığıdır.

Şiddet deyince insanın aklına ilk olarak fiziksel şiddet gelmektedir. Oysaki şiddet sadece fiziksel boyutu olan bir şey olmayıp; çeşitli şekillerde kendini gösterebilmektedir.

Kadına yönelik şiddet kadın üzerinde güç, baskı, otorite, kontrol kurmayı amaçladığı için sadece fiziksel olarak kendini göstermemekte olup; başka biçimlerde de kendini gösterip, hissettirebilmektedir. Şiddetin türleri çeşitli kaynaklara göre farklılıklar göstermektedir. Genel anlamda şiddeti fiziksel, psikolojik (duygusal), cinsel, ekonomik ve sözel şiddet olarak beş grupta sınıflandırabilmekteyiz.

Şiddet “ Cinsiyete dayanan, kadını inciten, ona ızdırab veren fiziksel, cinsel, zihinsel hasarla sonuçlanan veya sonuçlanma olasılığı bulunan, kamusal alanda veya özel yaşamında ona baskı uygulanması ve özgürlüklerinin keyfi olarak kısıtlanmasına neden olan her türlü davranıştır” (KSGM, 2006: 90).

TBMM Araştırma Komisyonu Raporunda belirtilen şiddet tanımından da anlaşılacağı üzere şiddet, kadına uygulanan sadece fiziksel (tokat atmak, vurmak, ...) bir güç değildir. Şiddet aynı zamanda kadının biyolojik, psikolojik ve sosyal açıdan kadının denge bütünlüğünü tehdit eden bir güçtür.

Şiddet ne şekilde veya nerede yaşanırsa yaşansın kadının ikinci plana atılmasına ve hayatta başarısız olmasına yol açmaktadır. Dolayısıyla kadın, erkek karşısında görmüş olduğu şiddet ve yaşadığı korku ile geri plana itilmektedir. Yapılan araştırmalar, aile içinde en çok şiddete maruz kalan kişilerin kadınlar olduğunu ortaya koymaktadır. Kadının aile içinde şiddete maruz kalması şiddetin hiçbir haklı gerekçesi yoktur ve olamaz.

“ Aile içi şiddet”, “ Kadına Yönelik Şiddet” araştırmaları ve literatürü tarandığında genelde birbirine benzer şiddet tasniflerinin yapıldığını görmekteyiz. Şiddet deyince akla ilk olarak her ne kadar fiziksel şiddet gelmekteyse de şiddet çeşitli şekillerde ve çeşitli sebeplere dayandırılarak kadına uygulanmaktadır. Buna göre kadına yönelik şiddet yalnızca fiziksel şiddetle sınırlı olmayıp; psikolojik, cinsel, ekonomik ve sözel olmak gibi farklı şekillerde ortaya çıkmaktadır.

1.1. Şiddet Türleri

1.1.1.Fiziksel Şiddet

Fiziksel şiddet, aile içi şiddetin, kadına yönelik şiddetin en sık ve görünür biçimidir. Daha çok kadının bedenine yapılan saldırı olup; kadının yaşamını tehlikeye sürüklemektedir. “ Fiziksel Şiddet” ayrıca korkutma, sindirme ve yaptırım aracı olarak kullanılmaktadır.

“Fiziksel şiddet; itmek, tokat atmak, ısırarak, boğmaya çalışmak, tekmelemek, yumruklamak, eşya fırlatmak, fiziksel kuvvet kullanarak evden çıkmasına veya eve girmesine engel olmak, bıçak veya silah gibi aletlerle tehdit etmek, işkence yapmak gibi fiziksel gücün kullanıldığı durumları kapsamaktadır”(Yetim ve Şahin, 2009: 50).

1.1.2.Duygusal (Psikolojik) Şiddet:

Kadına yönelik şiddetin diğer bir şeklinin duygusal (psikolojik) ya da sözel şiddet olduğunu görmekteyiz. Genelde hakaret, tehdit ve sövme şeklinde meydana gelmekte olan psikolojik şiddet kadının rencide olmasına ve temel güven duygusunun azalmasına neden olmaktadır.

Psikolojik şiddetin bir diğer boyutu ise kadının özgürlüğünün elinden alınmasıdır.

Kadını eve ya da bir odaya kilitlemek, dışarıya yalnız çıkmasına izin vermemek, pencereden dışarıya bakmasına dahi izin vermemek, karanlıkta bırakmak, diğer insanlarla iletişim kurmasını engellemek, bağırarak, korkutmak, giyimini kısıtlamak, başkalarının yanında küçük düşürmek, çocuklarıyla görüştürmemek, başka kadınlarla kıyaslamak biçiminde de psikolojik şiddet yaşanmaktadır (Karınca, 2011: 24).

“İşyerinde Duygusal Saldırı”, “İşyerinde Psikolojik Terör”, “İşyerinde Zorbalık” anlamlarına gelen mobbing kadınların uğramış oldukları psikolojik şiddet türüdür (Seyyar, 2011:233). Kadınlar zaman zaman çalıştıkları yerlerde yıldırma, cinsel taciz, zorbalık, sindirme gibi çeşitli psikolojik saldırıları yaşamaktadırlar.

1.1.3.Cinsel Şiddet

Şiddet türlerinden “*cinsel şiddet, taciz, tecavüz, ensest, zorla evlendirme vb. gibi konuları içermektedir. Cinsel hedefli olsun olmasın, yine kadına istemi dışında*

yöneltilen her türlü cinsel içerikli söz ya da eyle cinsel şiddettir” (Karal ve Aydemir, 2012: 23).

Zorla evlendirmek, kaçırmak, tecavüz korkusu yaşatmak, kadını istemediği cinsel davranışlara zorlamak, istemediği kişilerle zorla cinsel birlikteliğe zorlamak, cinsel organına zarar vermek, ensest cinsel şiddetin çeşitli boyutlarıdır.

1.1.4.Ekonomik Şiddet

Şiddet türleri içerisinde ekonomik şiddet diğer şiddet türlerine göre daha az gündeme gelmektedir. Oysaki gerek fiziksel şiddetin gerekse de psikolojik şiddetin temelinde ekonomik şiddet vardır.

Dar anlamda kadınların ev içinde ve ev dışında ürettiklerine el koyma, onlardan yoksun bırakılma anlamına gelen ekonomik şiddet daha geniş tanımlanırsa kadının evde yaratmış ürünlere el koyarak onu ücretsiz aile işçisi olarak kullanmak, kadınları çocuklara ve yardıma muhtaç hasta ve sakatlara bakmakla yükümlü tutarak emeğini karşılıksız bırakmak, kadını kamusal alanda çalışmasına rağmen kazancına el koyarak onu mahrum etmek, evlenirken ya da evlendikten sonra kadının sahip olduğu takı ve parasına el koymak, kadına çalışmak istemesine rağmen izin vermemek, ya da kadını zorla çalıştırmak, başlık parası karşılığı onu satmak, mirastan yoksun bırakmak, boşandıktan sonra nafaka ödemeyerek onu mağdur etmektir (Işık, 2007: 115-116).

Ayrıca ekonomik şiddet para vermemek veya kısıtlı para vermek, ailenin tasarrufları, gelir ve giderleri konusunda bilgi vermemek, kadının mallarını ve diğer gelirlerini elinden almak, çalışmasına izin vermemek, istemediği işte zorla çalıştırmak, çalışıyorsa iş hayatını olumsuz etkileyecek kısıtlamalar getirmek, aileyi ilgilendiren ekonomik konularda kadının fikrini almadan tek başına karar vermek gibi eylemleri içerir (Özberk ve Ertekin, 2010: 51).

Kadına yönelik şiddet (Işık, 2007: 117):

- İşgücü piyasasındaki eşitsizlikler, eğitimde, siyasette eşitsizlikler, kadınların düşük gelirli, statüsü düşük işlere maruz bırakılmaları,
- Kadınların sosyal güvencelerinin olmaması ve erkeğe bağımlılık durumunun ortaya çıkması,

- Ev eksenli çalışmalarda çalışanlarla ilgilenmeyip, özlük ve sosyal hak ve güvenliklerini düzenlememek ekonomik şiddettir.

Sonuç olarak kadınların yaşamış oldukları ekonomik şiddet, kadınların toplumsal yaşamda birey olarak gelişmeleri önünde önemli bir engeldir. Bu hak ihlali olarak görülen ekonomik şiddet, kadınları yoksullaştırmaktır. Ekonomik şiddetin ve beraberinde getirmiş olduğu olumsuzlukların kaldırılabilmesi için hem bireysel hem de toplumsal anlamda iyileştirmelerin yapılması gerekmektedir (Gökkaya, 2011: 110).

1.2. Kadına Yönelik Şiddet Riskini Artıran Faktörler

Dünyanın her ülkesinde olduğu gibi ülkemizde de kadına yönelik şiddet, kapalı kapılar arkasında yaşanan bir durumdur. Ayrıca kadına yönelik aile içi şiddetin çok boyutlu bir sorun olduğu yapılan çalışmalarda ortaya konulmaktadır. Dolayısıyla kadına yönelik şiddeti anlayabilmek, ona müdahale edebilmek, koruyucu ve önleyici tedbirlerin alınabilmesi için kadına yönelik şiddeti ortaya çıkaran risk faktörlerinin neler olduğunun tespit edilmesi gerekmektedir.

Şimdiye kadar kadına yönelik şiddet araştırmaları incelendiğinde kadına yönelik şiddeti artıran sebepler ekonomik yoksunluk, erkeğin alkol kullanılması ve erkeğin kendi ailesinde de şiddeti yaşamış olması gibi belli başlı faktörlerin ortaya konulduğu tespit edilmektedir. Kadına yönelik aile içi şiddetin ortaya çıkışını etkileyen faktörler yapılan literatür araştırmasında çeşitli sınıflamalara ayrıldığını görmekteyiz.

Kadına yönelik aile içi şiddetin ortaya çıkışını etkileyen faktörler bireysel faktörler, ilişki faktörleri, yakın çevreye ilişkin faktörler ve toplumsal faktörler olmak üzere dört temel grupta açıklanmaktadır (KSGM, 2008: 21).

Buna göre kadına yönelik aile içi şiddetin ortaya çıkışını etkileyen faktörlere kısaca değinecek olursak;

1.2.1. Bireysel Faktörler

Eşlerin erken yaşta evlenmeleri, eşlerin sağlık problemleri örneğin stres, depresyon, ankisi yete bozukluğu ya da kişilik bozukluğu yaşamaları, ayrıca ekonomik yetersizlikler ve beraberinde yaşanan ekonomik sıkıntılar ayrıca eşlerin çocukken

şiddete maruz kalmaları şiddetin yaşanmasına sebep olabilecek bireysel faktörler arasında sayılabilir.

1.2.2. İlişki Faktörleri

Evlilikte ortaya çıkan anlaşmazlıklar ve huzursuzluklar yaşanan problemlerin eşler arasında çözüme kavuşturulmaması, erkeğin evlilikte baskın olmak istemesi gibi faktörler sayılabilir.

1.2.3.Yakın Çevreye İlişkin Faktörler

Yakın çevrenin şiddeti normalleştirip, meşrulaştırması ve haklı görmesi dolayısıyla meşrulaştırılan şiddetin aile bireyleri tarafından desteklenmesi ve yakın çevrenin şiddet karşısında yaptırımlarının yetersiz olması görülmektedir.

1.2.4.Toplumsal Faktörler

Kadına yönelik şiddetin ortaya çıkmasını sağlayan toplumsal faktörler arasında geleneksel toplumsal cinsiyet normları ve şiddeti destekleyen sosyal normlar sayılmaktadır.

Başka bir sınıflamaya bakacak olursak kadına yönelik şiddeti ortaya çıkaran en temel etmenlerden birinin erkeğin kendi ailesinde de şiddet içeren bir ortama maruz kalmış olması ve alkol kullanımının yüksek olmasıdır. Eşler arasında yaşanan şiddet ile bireyin kendi ailesinde yaşadığı şiddet arasında doğru orantılı olduğunu gösteren birçok çalışma yapılmıştır.

Sosyal öğrenme kuramına göre kadınlara yönelik gerçekleştirilen şiddet strese karşı ortaya çıkan öğrenilmiş tepkidir. Kişiler şiddeti stresle başa çıkmak için gözlemleyerek, model alarak öğrenmektedirler.

Bazı araştırmalar, eşleri tarafından fiziksel şiddete uğrayan kadınların yaklaşık % 25 ile % 75'inin çocukken fiziksel ya da cinsel istismar yaşantısına sahip olduğunu göstermektedir (Page ve İnce, 2009: 81-97). Psiko analitik bakış açısına göre ise şiddet; güvensiz bağlanma, çocuklukta istismara uğramış olmak ayrıca çocuğun özdeşim kurup, rol model alacağı bir baba figüründen mahrum olmasıyla açıklanmaktadır.

Şiddeti ortaya çıkaran bir diğer risk etmeni ise sosyo ekonomi ve sosyo kültürel etmenlerdir. Buna göre sosyo ekonomik açıdan kadına yönelik ekonomik şiddetin nedenleri arasında ekonomik olarak yaşanan sıkıntılar, erkeğin eğitim seviyesinin yetersizliği, işsiz olması, ayrıca kadının erkekten eğitim seviyesi olarak daha ileride olması şiddeti artıran faktörler olarak gözlemlenmekte, yapılan araştırmalar sonucunda tespit edilmektedir.

Aile içinde ve dışında yaşanan şiddet değerlendirildiğinde, kadınların eğitim düzeyiyle şiddete maruz kalmaları arasında doğrudan bir ilişki olmadığı görülmekte olup eğitilmiş kadının aile ve çevre desteği görebildiği, ekonomik olarak faal olmasından ötürü avukat, psikolog, ev tutabilme vb. çözüm yollarına başvurma oranının yüksek olduğu görülmüştür (Mor Çatı Kadın Sığınma Vakfı, 1998: 63).

Aile içi şiddetin ya da kadına yönelik şiddetin bir diğer etmeni yaş faktörüdür. Buna göre kadınların erken yaşlarda eşlerinden şiddet görme riskinin daha fazla olduğu görülmektedir. Ayrıca erkeğin kadından yaş olarak daha büyük olması da kadının şiddete maruz kalma riskini artırmaktadır.

Kadına yönelik şiddeti artıran nedenler arasında sosyal destek de önemli rol oynamaktadır. Gerek şiddeti uygulayan kişinin gerekse de şiddet mağduru kişinin sosyal bağlarının zayıf olması ve sosyal destekten mahrum bırakılması şiddeti artıran önemli bir unsurdur. Ayrıca şiddeti uygulayan kişinin şiddeti meşru gören, normalleştiren bir sosyal çevreye mensup olması diğer bir önemli husustur.

Kadının şiddet görmesinin diğer nedenlerini şu şekilde belirtmek mümkündür (KSGM, 1994: 32):

- Kadının ev içindeki görevlerini yerine getirmemesi,
- Kadının eşinin cinsel isteklerini ve ihtiyaçlarını karşılayamaması,
- Kadının evin dışında bir işte çalışmak istemesi,
- Kadının geleneksel namus anlayışına uygun davranışlarda bulunmaması,
- Erkeğin hiçbir sebebe dayandırmadan şiddet uygulaması,
- Kadının evlilik dışı gayri meşru ilişkiler yaşaması,
- Erkeğin yaşadığı toplumsal sorunlar nedeniyle şiddet uygulaması,
- Erkeğin kadını kıskanması,

- Kadının savunduğu düşüncelerinden ötürü şiddet görmesi,
- Kadının istemediği bir kişiyle evlendirilmeyi reddetmesi,

Gibi nedenler sıralanmaktadır. Özetleyecek olursak, toplumsal faktörler, aile içinde kadına uygulanan şiddeti ortaya çıkarıp, normalleştirmede ve pekiştirmektedir (Kadın Dayanışma Vakfı, 2008: 22).

1.3. Şiddetin Kadınlar Üzerindeki Etkileri

Şiddeti doğuran nedenlere baktığımızda psikolojik, kültürel ekonomik, yasal faktörler, toplumsal faktörler gibi birçok faktörün şiddetin doğmasına neden olduğunu bir önceki konuda değinmiş bulunmaktayız.

Kadına yönelik şiddet din, dil, ırk, etnik köken veya sosyo ekonomik durum ayrımı yapmaksızın kadınların yaşamında olan, ayrıca kadınların fiziksel ve ruhsal sağlığını olumsuz etkileyen, kadınların kendilerini geliştirmelerine ve özgürce yaşamalarına engel olan, insan haklarını ihlal eden önemli sorunlardandır (Kaptanoğlu, 2011: 3).

Şiddetin kadınlar üzerindeki etkilerine geçmeden önce şiddeti uygulayan erkeklerin ve şiddete maruz kalan kadınların özelliklerine değinmek gerekmektedir.

Genel olarak şiddeti uygulayan erkeklerin özellikleri kıskanç, sinirli, kendine saygısı ve güveni az, erkek- kadın rollerine geleneksel çerçeveden bakan, sosyal ilişkileri zayıf, sorumluluk alamayan kişiler olduklarını görmekteyiz.

Şiddete maruz kalan kadınların özelliklerine baktığımızda ise; kadının kendini yetersiz, değersiz hissine kapılması, özgüven duygusunun düşük olması, şiddeti normalleştirme ve kabullenme ayrıca şiddeti bütün evliliklerde yaşanan bir durum olarak görme, yaşanan şiddetin boyutlarına göre kişilik bozuklukları, travmalar, depresyon, intihar girişimleri, duygu durum, anksiyete bozuklukları gibi özelliklerin ortaya çıktığı saptanmıştır.

Şiddetin kadınlar üzerinde etkilerine bakıldığında fiziksel, psikolojik, vb. çok yönlü etkilerinin olduğu görülmektedir. Kadına yönelik şiddet olgularının mağduru kadınlarda fiziksel olarak şu bulgular gözlenmektedir (Polat, 2013: 97):

- Sıyrıklar,
- Ekimozlar,
- Kemik ve çatlak kırıkları,
- İç Organlarda Yaralanmalar,
- Kanamalar,
- **Sıyrıklar;** genellikle kollarda ve yüzde tırnak izleri şeklinde; **ekimozlar;** yine yüz ve kollarda şiddetin sonucuna göre farklı renk ve büyüklükte ortaya çıkmaktadır. **Kemik ve çatlak kırıkları;** düşme sonucu ya da bir aletle vurmaya bağlı olarak oluşan durumdur. Kırık ve çatlaklar genellikle göğüs kafesi veya kollarda görülmektedir. **İç organ yaralanmaları;** daha çok sert darbelerin etkisiyle oluşmaktadır. Örneğin kafa travmaları, böbrek ve diğer iç organ yaralanmaları gibi... **Kanamalar;** ise iç organların darbe alması sonucunda bir süre geçtikten sonra kendisini gösteren bir durumdur.

Malatya Merkez Sağlık Ocaklarında Çalışan Hekim, Hemşire Ve Ebelerin Şiddet Deneyimleri Ve Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutum Ve Davranış Düzeylerinin Belirlenmesi ile araştırmada kadına yönelik aile içi şiddetin kadın sağlığına olumsuz etkileri öldürücü olan (cinayet, intihar, anne ölümü, HIV/AIDS) ve öldürücü olmayan sonuçlar olarak ikiye ayrılmıştır. Ayrıca öldürücü olmayan sonuçlar kendi içinde aşağıdaki şekilde sıralanmıştır (Sarıbyık, 2012: 19-20):

- **Fiziksel Sağlık;** ağrı, obezite, kendini iyi hissetmeme...
- **Kronik Durumlar;** Kronik ağrı sendromu, somatik şikâyetler...
- **Üreme Sağlığı;** İstenmeyen gebelikler, sağlıksız düşükler...
- **Ruh Sağlığı;** Depresyon, uyku, ankisiyete ve yeme bozuklukları...
- **Olumsuz Sağlık Davranışları;** sigara içme, alkol ve madde kullanma, fiziksel aktivite azlığıdır.

Dünya Sağlık Örgütü'nün 2002 yılında yayınlamış olduğu raporda şiddetin en çok aile ortamında kadına yönelik olarak gerçekleştiği belirtilmiştir.

Yörük'ün (2010: 43-46) Kadına Yönelik Şiddet Antalya Örneği araştırmasında şiddetin kadınlar üzerindeki etkileri fiziksel, ruh sağlığı, üreme sağlığı ve kadın sağlığı üzerinde uzun vadede görünen etkiler olduğu belirtilmiştir. Er (2006: 21) ise Sinemada Kadına

Yönelik Şiddet Ve Tecavüz araştırmasında şiddetin kadın sağlığı üzerine fiziksel ve psikolojik çok yönlü etkilerinin olduğu ortaya konulmuştur.

Görüldüğü üzere kadına yönelik şiddetin kadınlar üzerinde fiziksel, psikolojik, üreme sağlığında olumsuz etkiler bıraktığı tespit edilmiştir. Şiddete maruz kalan kadınlarda yaralanmalar, kırıklar, vücudun belli bölgelerinde morarmalar, yanıklar, iç organlarda kanama ve yaralanmalar, beyin kanama ve hasarı, işitme ve görme kayıpları gibi fiziksel sonuçlar oluşmaktadır.

Şiddetin bir başka sonucu da kadınların ruh sağlığına olan etkileridir. Ruh sağlığında oluşan hasarlar kadının bedeninde meydana getirmiş olduğu olumsuz etkilerden daha çok iz bırakmakta olup; bu izlerin tedavisi uzun süreli ve zordur. Ayrıca tedavide uzman yardımı alınması gereklidir. Ruh sağlığının bozulduğunu gösteren belli başlı etkiler; intihar teşebbüsleri, ankisiyete bozuklukları, depresyon, kontrolsüz ilaç kullanımı, alkol ve madde kullanımı ve somatik şikâyetlerdir. Fiziksel ve cinsel şiddete maruz kalan kadınlarda üreme sağlığında da olumsuz etkiler yaratmaktadır. Yapılan çalışmalarda kadınların pelvik ağrılardan acı çekmesi, düzensiz vajinal kanama ve akıntı, cinsel isteksizlik gibi semptomlar görülmektedir.

Ayrıca kadının şiddeti yaşaması ailesinden ve sosyal çevresinden uzaklaşıp, yalnızlaşmasına yol açmakta, hatta bu süreçte kadın ekonomik olarak da güçsüzleşmektedir. Yaşadığı şiddetin bütün ailelerde yaşandığına kendini inandırmış, bu duruma kendisinin sebep olduğunu düşünmeye başlayan kadınlar oldukça pasif durumda olmalarına rağmen bu durumun bir gün değişeceği düşüncesine sahip olmaları kadınları itaatkâr ve bağımlı kişilik sahibi bireyler olmalarına sebep olmuştur.

Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet araştırmasında yaşanan şiddet sonucunda yaralanmaların, eğitim ve refah düzeyi daha yüksek kadınların yaralanma sayısının daha düşük olduğu, ülkemiz genelinde en az bir kez gebe kalmış on kadından birinin gebeliği sırasında eşinden veya birlikte olduğu kişi tarafından şiddete uğradığı, yine ülkemizde hayatının herhangi bir döneminde fiziksel veya cinsel şiddet yaşamış kadınların sağlık durumlarının “kötü ya da çok kötü” olarak tanımlaması, şiddeti hiç yaşamamış kadınlara göre daha yaygındır. Ayrıca araştırmada ülkemizde eşinden veya birlikte olduğu kişiden fiziksel ya da cinsel şiddet görmüş kadınların intihar etme düşüncesi içinde oldukları,

şiddeti hiç yaşamamış kadınların oranından üç kat fazla olduğu tespit edilmiştir (Akdağ ve Artar, 2011).

Yukarıdaki sayısal verilerden de anlaşılacağı üzere kadına yönelik şiddet dünyanın her yerinde görülmekte olup; kadına yönelik şiddetsiz bir toplumun var olmadığı, şiddetin evrensel bir sorun olduğu anlaşılmaktadır (Dişsiz ve Hotun Şahin, 2008: 53).

Sonuç olarak; şiddet kadınların ruhsal ve fiziksel hayatlarını uzun ve kısa vadede etkilemekte olup; sorunun bir halk sorunu olarak ele alınması gerekmektedir. Kadına yönelik şiddetin görüldüğü gibi fiziksel ve psikolojik zararının dışında ekonomik ve sosyal açıdan da olumsuz boyutlarının olduğu görülmektedir. Şiddete maruz kalmış ve bunun sonucunda yaralanmış kadınların tedavi giderleri yılda 500 milyon civarındadır. Ayrıca şiddet sonucunda ortaya çıkan bir başka olumsuz sonuç da işgücü kaybı olup; söz konusu durum kadının statüsünü olumsuz etkilemektedir (Atman, 2003: 335).

Kaymak Özmen (2004: 35)'e göre saldırgan davranışların kaldırılması, yaşanması kaçınılmaz olan öfke duygusunun da denetim altına alınması ve sağduyulu bir biçimde ifade edilmesi, bunun içinde gerek ebeveynlerin birbiriyle gerekse de çocuklarıyla sağlıklı iletişim kurabilme becerilerini kazanmaları ve aile içinde yansımaları gerekmektedir.

Ayrıca Aksakal ve Atasayar (2011: 18)'a göre şiddetle mücadelede topyekûn bir mücadeleyi gerektirmekte olup; bu mücadelenin en önemli ayağını eğitim oluşturmaktadır. Eğitim ailenin tüm bireylerine düzenli olarak verilmeli, üniversiteler, belediyeler ve sivil toplum kuruluşlarının birbirleriyle şiddet konusunda eşgüdümlü olarak çalışmalı, toplum gelişim merkezleri oluşturmaları gerekmektedir. Sağlık açısından ciddi zarar gören kadınların gerek fiziksel gerekse de ruhsal tedavi ve kontrolleri rutin yapılmalıdır.

1.4. Kadına Yönelik Şiddete İlişkin 2013- 2014 Yıllarına Ait Sayısal Veriler

Yerel, ulusal gazetelerden ve haber sitelerinden 2014 yılı Mart ayına ait kadına yönelik şiddete ilişkin olarak derlenen sayısal veriler aşağıda verilmiştir.

2014 yılı Mart ayında 24 kadın öldürüldü, 2 kadın tecavüze, 2 kadın tacize uğradı, 54 kadına ise şiddet uygulandı. Ayrıca 2014 Mart ayında 17 ilde 24 kadın öldürüldü.

Kadınların % 25'i boşanma talebinde buldukları için, % 20,8'i ise haklarında verilen koruma tedbir kararlarına rağmen öldürüldü. Öldürülen kadınların 2 tanesinin cinayeti adliye binalarının önünde gerçekleşti. Kadınların % 58,3'ünü eşleri öldürdü. 14 kadını eşleri, 4 kadını akrabaları olan erkekler, 2 kadını oğulları, 2 kadını sevgilileri, 1 kadını eski sevgilisi öldürdü. 1 kadının katili henüz tespit edilemedi. Kadınların % 45,8'i bıçakla, % 41,6'sı ateşli silahlarla öldürülürken; 11 kadın bıçakla, 7 kadın tabanca, 3 kadın tüfek, 2 kadın boğularak, 1 kadın ise darp edilerek öldürüldü. Kadınların % 9'u eşlerinden veya sevgililerinden ayrılmak istedikleri ya da tekrar bir araya gelmek istemedikleri için, % 5,5'i namus ve kıskançlık bahaneleriyle şiddete maruz kaldı. 2014 Mart'ta erkek şiddetinin yaşandığı iller Adana (4), Adıyaman, Aksaray, Ankara, Antalya (3), Aydın (4), Bilecik, Bursa, Çorum (2), Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir (2), İstanbul (3), İzmir (4), Kayseri, Kocaeli (14), Kütahya, Mersin (2), Sakarya (2), Samsun, Tekirdağ (2), Trabzon ve Zonguldak. 82 erkek şiddeti vakasından % 30'u Marmara, % 15'i Akdeniz, % 12'si Ege, % 8'i Karadeniz, % 5'i Güneydoğu Anadolu, % 4'ü Doğu Anadolu bölgelerinde yaşandı (www.bianet.org.tr, 06.04.2014).

İKİNCİ BÖLÜM: YASAL BOYUTTA KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN ELE ALINIŞI

Çalışmanın bu bölümünde kadına yönelik şiddete ilişkin uluslararası ve ulusal mevzuata yer verilmiştir.

2.1. Uluslararası Yasal Düzenlemeler

Kadına yönelik şiddet ister kamusal alanda isterse özel alanda meydana gelsin, kadının bir bütün olarak zarar görüp, yıpranmasına sebep olan bir eylemdir.

Kadına yönelik şiddet yeni bir olgu olmamasına rağmen, bir sorun olarak görülüp, mağdurun korunması ve şiddet uygulayanın cezalandırılması için yapılan çalışmalar 1970’li yıllarda başlamıştır.

Birleşmiş Milletler (BM), dünyada her ülkenin üye olduğu uluslararası bir kuruluştur. BM’ye üye olan devletler, üye olduktan sonra BM Şartı’nı ve Şartta yer alan, tüm insanların temel haklarının korunması ve savunması ilkesini kabul etmektedirler. BM metninde kadına yönelik şiddet, kadınların temel insan haklarının ihlali ve diğer haklarıyla özgürlüklerini kullanmalarının önünde bir engel olarak ortaya konulmakta ve kadına yönelik şiddetin sadece kadın- erkek eşitliğinin değil, sosyal kalkınma ve uluslararası barışın önündeki temel engellerden biri olarak görülmektedir (Kadın Dayanışma Vakfı, 2008: 59-60).

BM 1975-85 yıllarını Kadın On Yılı ilan etmiş, bu yıllarda uluslararası kadın hareketi etkili olmuştur. Böylece kadına yönelik şiddet konusunda uluslararası norm ve standartlar belirlenerek, raporlar hazırlanmıştır. Kadına yönelik şiddet başlangıçta sadece aile bağlamında ele alınmıştır. 1980 yılında Kopenhag’da yapılan 2. Dünya Kadın Konferansı’nda aile içinde kadına yönelik şiddetin önlenmesine ilişkin kabul edilen ilke kararında, şiddet daha çok sağlık konusu ele alınmış, kadınların ve çocukların şiddetten korunması için programların geliştirilmesi konusunda çağrı yapılmıştır. Kadına yönelik şiddet 1985 yılında Nairabi’de yapılan Üçüncü Dünya Kadın Konferansı’nda en kapsamlı şekilde ele alınmıştır. Konferansta, Geleceğe Yönelik Stratejiler kapsamında, kadına yönelik şiddetin tüm toplumlarda yaşandığı,

ayrıca ev içinde kadına şiddet, insan ticareti, silahlı çatışmalarda kadının durumu gibi konular ele alınmıştır. 1993 yılında Viyana’da gerçekleşen Dünya İnsan Hakları Konferansı ile kadının insan hakları kavramı BM insan hakları belgelerine girmiştir. Kadın hareketlerinin yoğun çalışmaları sonucu Viyana İnsan Hakları Bildirgesinde kadına yönelik aile içi şiddet ve kadının insan hakları konusunun yer alması, BM Genel Kurulunda “Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması Bildirgesinin” kabulü için itici bir güç olmuştur. Bu bildirge ile kadına yönelik şiddet erkekler ve kadınlar arasında eşit olmayan iktidar ilişkilerinin bir sonucu olarak tarif edilmekte, kadına yönelik şiddetin kadınların ayrımcılığa maruz kalıp, kadınların ilerlemesine engel olduğu belirtilmektedir. Ayrıca bildirgede kadına yönelik şiddetin önlenmesi için devletin alması gereken önlemleri açıklamaktadır. Ayrıca Viyana Konferansı’nın sonunda 1994 yılında İnsan Hakları Komisyonunca “Kadına Yönelik Şiddet Sebep Ve Sonuçlarını” araştırmak için özel bir raportör atanmış, böylece kadına yönelik şiddet konusunda detaylı inceleme yapacak bir mekanizma kurulmuştur (KSGM, 2012: 10-11).

Kadın erkek eşitliği prensibinin uluslararası alanda kabulünün diğer önemli göstergesi olan Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması (CEDAW) BM Genel Kurulu tarafından 1979 yılında kabul edilmiş ve 1981 yılında 20 ülkenin onaylamasının ardından yürürlüğe girmiştir. Günümüzde 186 ülkenin taraf olduğu ve bu özelliğiyle uluslararası insan hakları sözleşmeleri arasında en çok taraf olunan sözleşme özelliği taşıyan CEDAW’ı ülkemiz 1985 yılında imzalamış olup; sözleşmenin yürürlüğe girmesi 1986 yılında gerçekleşmiştir. CEDAW sözleşmenin temel hedefi, toplumsal yaşamın her alanda kadın erkek eşitliğini sağlamak, kalıplaşmış kadın erkek rollerine dayalı önyargıların yanı sıra geleneksel ve benzeri tüm ayrımcılık içeren uygulamaları ortadan kaldırmaktadır. Ayrıca CEDAW Sözleşmesi, kadınlara ayrımcılığın tanımını yapmakta, kadınlara karşı ayrımcılıkla mücadelede taraf devletlerin almaları gereken önlemleri düzenlemektedir. Sözleşme, kadın erkek eşitliği ilkesinin anayasa ve diğer yasalarda yer almasını; kadınlara karşı her türlü ayrımcılığı yasaklayan yasal düzenlemelerin gerçekleştirilmesini, siyasal, sosyal, ekonomik ve kültür alanlarında kadınların erkeklerle eşit haklara sahip olmalarını sağlayacak önlemlerin alınıp, gerekli düzenlemelerin yapılmasını içermektedir (KSGM, 2010a: 3-4).

Sözleşmenin özünü oluşturan 2. Madde de: Taraf devletler, kadınlara karşı her türlü ayrımı kınar, tüm uygun yollardan yararlanarak ve gecikmeksizin kadına karşı ayrımı ortadan kaldıracı bir politika izlemeyi kabul etmektedir denilmiştir. Bu tanım söz konuyu olguyu siyasal, iktisadi, toplumsal, kültürel, yasal ve bütün alanlarda cinsiyete dayalı bir niyeti ya da sonuçları itibariyle kadınların her türlü temel özgürlük ve insan haklarından yararlanmasını engelleyen, zorlaştıran her türlü farklılaştırma, dışlama ve kısıtlama olarak tanımlanmıştır (Acar, 2000: 54).

1995 yılında düzenlenen Dördüncü Kadın Konferansında kabul edilen Pekin Deklarasyonu Ve Eylem Platformunda ise, kadına yönelik şiddetin kadınların insan hakları ihlali olduğu benimsenmiştir. Pekin Eylem Platformunda eşitlik, kalkınma ve barış hedeflerine ulaşılabilmesi için belirlenen, acil tedbir alınması gerekli 12 kritik alandan biri de kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılmasıdır. Pekin Eylem Platformunun kabulünün üzerinden beş yıl geçtikten sonra varılan noktayı gözden geçirmek amacıyla Pekin+5b Konferansı'nda kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddetin, yaşamın hangi alanında olursa olsun bir insan hakkı meselesi olduğu ve bunun önlenmesinde devlete büyük sorumluluklar düştüğü vurgulanmıştır (KSGM, 2009a: 12-13).

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, BM Genel Kurulu tarafından 20.11.1989 yılında kabul edilmiş olup; ülkemizde ise 1990 yılında imzalanmış ancak Aralık 1994 yılında yürürlüğe girebilmiştir.

Sözleşme, çocuğun kişiliğinin tam ve uyumlu olarak gelişebilmesi için mutluluk, sevgi ve anlayışın hâkim olduğu bir ailede yetişmesini, ayrıca çocuğun toplumda bireysel bir yaşantı sürdürebilmesi için her yönüyle geliştirilmesini, barış, özgürlük, hoşgörü, eşitlik ve dayanışma ruhuyla yetiştirilmesinin gerekliliğini göz önünde bulunduran ilkeler belirlemiştir.

Avrupa Konseyi 2002 yılına kadar kadına yönelik şiddet konusunu insan hakları boyutu ile almıştır. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin 1985- 1990 yılında kabul ettiği aile içindeki şiddet konusundaki Tavsiye Kararları ile aile içinde meydana gelen şiddetin hem kadınların hem de çocukların gelişmesine yani toplumun gelişmesine zarar verdiğini belirterek, devletlerin bu konularda gerekli tedbirleri almalarını tavsiye etmektedir.

Uluslararası kamuoyunda kadına yönelik şiddet bir insan hakkı ihlali olarak ele alınmış ve bu konuda çözümler üretip, önlemlerin alınması konusunda devletler sorumlu kılınmıştır.

2.2. Ulusal Yasal Düzenlemeler

Kadına yönelik aile içi şiddet, temel insan hakları ve özgürlüklerini ihlal ederek kadınlar ve erkekler arasında eşit ve adil olmayan güç ilişkilerinin sonucunda ortaya çıkan bir sorundur. Şiddet daha çok aile içinde meydana geldiği için genellikle gizli tutulmakta, dışarıya yansıtılmamaktadır. Dolayısıyla da bu noktada şiddetin boyutları zorlaşmaktadır.

Kadına yönelik şiddete maruz kalan kadınlara sunulan hizmetlerinin niteliğinin değişmesi için gerekli yasal düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemelerin başında Anayasa, Türk Medeni Kanunu, Türk Ceza Kanunu, Ailenin Korunmasına Dair Kanun ile 2006/17 sayılı “Çocuk Ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre Ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler” gelmektedir. Ayrıca uygulamanın geliştirilmesi için Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM) tarafından “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı: 2012-15” hazırlanmıştır (Karınca, 2008a: 3).

Kadınların hem toplumda hem aile içindeki karar süreçlerinde erkeklerle eşit seviyede yer almamaları, sosyal ve ekonomik statülerinin düşük olması kadınları şiddete karşı zayıf konuma itmektedir. Şiddeti her gelir ve öğrenim düzeyinde, her yaşta, evli, bekâr, boşanmış kadın yaşayabilmekte olup; kadınları en temel insan haklarından ve temel özgürlüklerden mahrum bırakmaktadır. Uluslararası kadına yönelik şiddet bir insan hakkı ihlali olarak tanımlanmış, bu konuda devlet sorumlu kılınmıştır. Günümüzde, kadına yönelik şiddetin ortada kaldırılması devletlerin hem uluslararası hem de bölgesel alanda oluşturdukları taahhütlerin bir gereğidir. Böylece kadına yönelik şiddetin izlenmesi, devletlerin bu konuda aldıkları önlemlerin takip edilmesi için çeşitli mekanizmalar kurulmuştur. Kadına yönelik sadece kadın meselesi değil kadın ya da erkek tüm insan haklarını savunanların üzerinde çalıştıkları bir konudur. Dolayısıyla kadına yönelik şiddet konusunun bütüncül bir yaklaşımla, tüm sektörlerin iş birliği ile ele alınması gerekmektedir (KSGM, 2009b: 68).

Türkiye’de 1980’li yıllardan itibaren kadın hareketinin çalışma ve çabaları sonucunda cinsiyete dayalı aile içi şiddet, kamuoyunun ve devletin gündeminde bir sorun olarak görülmeye başlanmış, kadına yönelik şiddetle mücadele için ulusal mevzuatta birçok çalışma yürütülmüş, kadınların korunması, faillerin cezalandırılması konusunda gerekli yasak düzenlemeler yapılmıştır. Kadına yönelik şiddet uluslararası kamuoyunda insan hakları ihlali olarak tanımlanmış olmasından ötürü ulusal düzeyde bu konunun devletlerin sorumluluğuna verilmesi sağlanmıştır. Ülkemiz, kadına yönelik şiddetle mücadelede uluslararası sözleşmeler ve BM kararının öncelikli sorumlulukları arasında görmeye başlamıştır. Devlet içi kurumsallaşma 1987 yılında Devlet Planlama Teşkilatı Sosyal Planlama Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulan Kadına Yönelik Politikalar Danışma Kurulu ile başlamıştır. 1990 yılında kadın politikalarını geliştirmek için ulusal bir mekanizma olarak Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM) 422 sayılı 20.04.1990 tarihli kanun hükmünde kararname ile kurulmuştur. KSGM ve kadın sorunları üzerinde konuyla ilgili mevzuata ilişkin bazı ilerlemeler sağlanmıştır. KSGM hukuki çerçevenin belirlenmesi ve veri elde edilmesi için araştırmaların yapılmasına önem verilmiştir. 1990 yılında ilk kadın konukevinin açılması, kadına yönelik şiddetle mücadelenin devletin gündemine yer almasına sebep olmuştur. 20.yüzyılın son on yılı içinde kadına yönelik şiddetle mücadele alanındaki mevzuatta önemli değişiklikler olmuştur. Avrupa Birliği’nin katılım çabaları da mevzuatta önemli değişikliklerin olmasına sebep olmuştur. 1998 yılında aile içindeki şiddete maruz kalan kadınların korunması amacıyla yürürlüğe giren 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunda 2007 yılında önemli değişiklikler yapılmıştır. Bu kanun ile aile içinde şiddete maruz kalan bireylerin korunmasına yönelik olarak Aile Mahkemesi hâkimleri tarafından alınabilecek tedbirler düzenlenmiştir. Bu kanunun etkili bir biçimde uygulanabilmesi için Adalet Bakanlığı tarafından 2006 tarihinde hâkim ve savcılara yönelik 35 sayılı genelge yayınlanmıştır. 2000’li yıllara gelindiğinde Anayasa dahi tüm yasalarda kadın-erkek eşitliğini güvence altına alacak yasal düzenlemeler yapılmıştır. Kadın-erkek eşitliği ilkesi, Anayasa’nın 41. ve 66. Maddelerinde 2001 yılında, 10. ve 90. Maddelerinde ise 2004 yılında değişiklikler yapılmıştır. Anayasanın 10. Maddesi kadın-erkek eşitliğinin yaşama geçirilmesinden devletin sorumlu olduğu hükme bağlanmıştır. Kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarının ve meslek örgütlerinin işbirliği ve eşgüdümü ile Yeni Medeni Kanun 2002 yılında, Türk Ceza Kanunu ise 2007

yılında yürürlüğe girmiştir. Kadına yönelik şiddetin bir insan hakkı ihlali olarak tanımlanmasına istinaden Anayasa'nın 17.Maddesinde "kişinin dokunulmazlığı maddi ve manevi" başlığı altında "herkes yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir." Böylece kimsenin insan haysiyetiyle bir ceza ve muameleye tutulamayacağı belirtilmektedir. TBMM'de töre ve namus cinayetleri ile kadınlara ve çocuklara yönelik şiddetin sebeplerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesiyle amacıyla 2005 tarihinde 2006/17 sayılı Başbakanlık genelgesi yayımlanmıştır. Bu genelgeye istinaden KSGM koordinatör kurum olarak belirlenmiş ve genelge gereğince Devlet Bakanı Başkanlığında "Kadına Karşı Şiddeti İzleme Komitesi" kurulmuştur. Söz konusu genelge ile kadına yönelik şiddetle mücadele Ulusal Eylem Planı hazırlama görevi KSGM'ye verilmiştir (KSGM, 2010b: 21-23).

2.2.1. Anayasa

Özel hukuk sisteminin temelini oluşturan Roma Hukuku'nda ailenin reisi baba, aile içindeki bireyleri suç işledikleri zaman yargılayıp, cezalandırma hakkına sahipti. Eğer baba suçlu gördüğü aile bireylerini dövebilir, hapsedebilir ve daha da ileriye giderek öldürebilirdi. Ayrıca aile babalarının aile fertlerini satmak, kiralamak, yeni doğmuş çocukları öldürmek gibi hakları da söz konusuydu (Karadeniz, 1986: 160).

Günümüzde ise aile hukuku ilişkileri, diğer hukuki ilişkilerden çok daha önem kazanmıştır. Devlet aile hukuku alanında diğer hukuk alanlarından daha çok müdahale etmek zorundadır. Çünkü devlet aile ilişkilerinin meydana gelmesinde, devam etmesinde ve sona ermesinde geniş çapta denetleme ve müdahale etme yetkisine sahiptir (Akıntürk, 2002: 14).

Ancak, aile ilişkilerine devletin müdahale etmesi bu ilişkilerin aile bireyleri ile devlet arasında kurulması anlamına gelmez, ilişkiler yalnızca aile içinde eşit durumda olan aile bireyleri arasındadır. Devlet bu ilişkilere salt kamu yararı ve kamu düzeni ve denetlemek açısından müdahale etmektedir (Akıntürk, 2002: 15).

Ulusal hukukta Anayasa temel metindir. Kanunların Anayasa uygun olması gerekir, Anayasa'ya uygun olmayan kanun maddesi, uygulama aşamasında mahkemeler

aracılığıyla ya da doğrudan Cumhurbaşkanı ve TBMM’de grubu bulanan siyasi partiler tarafından iptali istenebilir.

Aile içindeki şiddeti besleyen önemli etkenlerin başında kadının ekonomik olarak özgürlüğü, erkeğin gerek yasalarda gerekse ataerkil geleneklerden kaynaklanan aile içindeki üstün konumu söz konusudur.

Aile içindeki şiddetin önlenmesi açısından, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 5,10,12, 17, 19 ve 41’nci maddeleri her türlü ayrımcılığı reddeder ve eşitliği düzenler. Anayasa’daki bu düzenlemeler aynı zamanda aile içinde kadına yönelik şiddeti çıkaran faktörlerin kaldırılması anlamına da gelmektedir (Karıncı, 2008b: 12)

Türkiye Cumhuriyeti’nin Başlangıç bölümünde her Türk vatandaşının bu Anayasa’daki temel hak ve hürriyetlerden eşitlik ve sosyal adalet gereklerince yararlanarak onurlu bir yaşam sürdürme, maddi ve manevi varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisine doğuştan sahip olduğu belirtilmektedir (Karataş vd., 2008: 31).

Anayasa’nın “Devletin Temel Amaç Ve Görevleri” başlıklı 5. Maddesine göre devlet; kişilerin ve toplumun huzur ve mutluluğunu sağlamak için temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak şekilde sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmak ve maddi manevi varlığın gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmakla yetkilidir.

Anayasa’nın 10. Maddesi “Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür” (Korkut-Owen ve Owen, 2008: 45). Ancak eşit pozisyon ve güçte olmayanların yasa önünde eşit olmalarının rekabet ortamında bir faydası yoktur. Dolayısıyla “Kadınların istihdam, siyaset, eğitim vb. alanlarda yaşadığı engellerin aşılması ve toplumsal gelişme için pozitif ayrımcılık benimsenmelidir” (İba, 2008: 97).

1982 Anayasası’nın 12/1. Maddesine göre; “Herkes kişiliğine bağlı dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez hak ve hürriyetlere sahiptir”. Söz konusu düzenleme, anayasa koyucunun doğal hukuk anlayışından etkilendiğini göstermektedir. Kişinin hak ve özgürlüklere sahip olması, topluma karşı ödev ve sorumluluklarının olmadığı anlamına gelmez. Aynı maddenin ikinci fıkrasında ise hak ve özgürlüklerin, kişinin topluma,

ailesine ve diğerk kişilere karşı ödev ve sorumluluklarını da içerdüğünü belirterek bunu vurgulamaktadır (Esen, 2012: 60).

Anayasa'nın 17.Maddesinin 3. Fıkrası, şiddeti yasaklamaktadır. *“Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya ve muameleye tabii tutulamaz”*. Yine kişi ve hürriyeti ve güvenliği başlıklı 19.Madde *“Herkes, kişi hürriyeti ve güvenliğine sahiptir”* biçimindeki düzenlemesiyle, kişi olarak kadının özgürlüğünü güvenceye alır. 41.Madde'ye göre: *“Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulamasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar”*. 41.Maddeye 2011 tarihinde şu fıkra eklenmiştir: *“Aile Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır”*. Bu fıkrada bahsedilen eşitliğin kanunlar önündeki eşitlik olarak algılanması gerekir.

2.2.2. Türk Ceza Kanunu

TCK'da, şiddet olarak nitelenen bir suç tipi bulunmamakla birlikte, 4320 sayılı Kanunda tanımlanan şiddet, fiilin görünüm şekillerine göre, farklı bir isimi taşıyan bir suç tipi ya da suç unsuru olarak TCK'da yer almakta olup; TCK'nın şiddete verdiği anlam 4320 sayılı kanundan farklıdır.

Aile içi şiddet olayında bireylerin bir diğerkine karşı gerçekleştireceği fiiller ceza hukuk açısından aşağıdaki suçların birinin veya birden fazlasının işlenmesi anlamına gelmektedir.

- Hakaret,
- Tehdit,
- Destek ve bakım yükümlüğünü yerine getirmemek,
- Cinsel saldırı,
- Adam yaralamak,
- Eziyet,
- Çocuk düşürtmek,
- İzinsiz kısırlaştırmak,
- Bir kişiyi zorla alıkoymak,
- Çalışma özgürlüğünü elinden almak,

- Aile bireylerine kötü davranmak,
- Fuhuşa zorlamak,
- Yetkili Hâkim ve Savcı kararı olmadan kişiyi genital muayeneye gönderme ve muayene etme (TCK m.287)
- Çocukların cinsel istismarı,
- Adam öldürme suçları oluşturulabilir. Bu suçun töre ve namus saiki ile işlenmesi ve eşe karşı işlenmesi ağırlaştırıcı sebep olarak kabul edilmiştir (Eryılmaz vd., 2012: 44).

Ceza Kanunu'nda yer alan ve kadına karşı ev içi şiddet bakımından önemli suç tipleri şunlardır (Sever, 2012: 27-28):

Kötü Muamele: Eski kanunda yer alan kötü muamele suçu yeni kanunda 232. Maddede düzenlenmiştir. Buna göre *“Aynı konutta birlikte yaşadığı kişilerden birine karşı kötü muamelede bulunan kimse, iki aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”* Kötü muamele suçu, yaralama, tehdit, sövme, cinsel saldırı gibi kanunun başka maddelerinde açıkça düzenlemiş suçlar dışında kalan ve muhatabına karşı merhamet ve şefkatle bağdaşmayan eylemi kapsayan geniş bir suç tipidir. Yeni kanundaki en önemli değişiklik, bu suçun aile bireylerine karşı işlenmesi halinde suçu şikâyete bağlı hale getiren fıkranın maddenin yeni halinde yer almamasıdır.

Eziyet: Türk Ceza Hukukunda yeni bir suç tipi getiren 96.maddeye göre *“Bir kimsenin eziyet çekmesine yol açacak davranışları gerçekleştiren kişi hakkında iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.”* Aynı maddenin ikinci fıkrasının (b) bendine göre bu suçun eşe karşı işlenmesi halinde ceza ağırlaştırılarak cezası üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası haline getirilmiştir. Maddenin gerekçesinde suçun niteliği açıklanmıştır. Eziyet olarak, bir kişiye karşı insan onuruyla bağdaşmayan veya bedensel veya ruhsal yönden acı çekmesine, aşağılanmasına yol açacak davranışlarda bulunulması gerekir.

Kasten Yaralama: 86. Maddeye göre *“Kasten başkanın vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”* Aynı maddenin ikinci fıkrasının (a) bendine göre bu suçun eşe karşı işlenmesi halinde iki yıldan beş yıla kadar olacaktır. Türk Ceza Kanunu'nda değişiklik yapan 5328 sayılı kanunla 86. Madde değiştirilerek *“kasten*

yaralamanın e e karşı işlenmesi halinde Őik yet aranmaksızın verilecek cezanın yarı oranında arttırılacağı düzenlenmiştir.”

Cinsel Saldırı: 765 sayılı Eski Ceza Kanunu ırza geçme veya tasatti suçları bakımından bir sınırlandırma getirmemiŐse de bu suç tipinin evlilik içinde i lenmeyeceği yönünde bir içtihat vardı. Ancak 5237 sayılı Yeni Ceza Kanunu'nun 102. Maddesinde ise cinsel saldırı suçun eş tarafından işlenmesi de mümkün olup; ancak Őik yete bağlı olarak düzenlenmiştir.

Yeni Türk Ceza Kanunu, “Cinsel Dokunulmazlığı”, kişilerin vücudu üzerinde, rızaları dışında cinsel davranışlarda bulunularak beden bütünlüklerinin ihlali olarak tanımlanmıştır. TCK, cinsel saldırı eyleminin, evlilik birliği içinde gerçekleşmesi halinde Őik yete bağlı bir suç olarak kabul edilmiştir. Hukuk sistemimize yeni giren bu suç tipi, yaŐamımızın, bireyi her koŐulda Şiddete karşı koruma eğiliminde olduğunun bir göstergesidir (Kıyak, 2008: 25).

Bazı suçların her somut olaya göre hem fiziksel hem de psikolojik Şiddet oluşturmaları mümkündür. Madde 232/1'e göre kişinin aynı konutta birlikte yaşadığı kişilerden birine kötü muamelede bulunması suç olarak görülmüştür. Bu maddenin gerekçesi olarak, her türlü kötü muamelenin suçun oluŐmasını mümkün kılmayacağı, kötü muamelenin merhamet, acıma ve Şefkatle uyuŐmayacak özellikte bulunması gerektiği belirtilmiştir. İnanç, düŐünce ve kanaat hürriyetinin kullanılmasını engelleme, iş ve çalışma hürriyetinin ihlali, haberleŐmenin engellenmesi de ayrı suç olarak görülmekte olup; somut durum olarak değerlendirildiğinde ise kötü muamele su unun unsurlarını oluşturmaktadır. Ayrıca ev içi psikolojik Şiddet kapsamına giren suç tiplerinden biri madde 84/1'de düzenlenen intihara yönlendirme suçudur. Yasa koyucu, baŐkasını teŐvik eden, baŐkasının intihar kararını kuvvetlendiren ya da baŐkasının intihar etmesine yardım eden kişiyi cezalandırmıŐtır. Bu madde de  c farklı suç tipi  ng r lm Ő olup, evlilik içi psikolojik Şiddete konu olabilecek suçlar intihara ikna, yardım ve intihara zorlamadır. Evlilik içi psikolojik Şiddetin farklı biçimini oluşturan birden çok evlilik ise, madde 230'da suç olarak nitelendirilmiŐtir. Böylece, evli olmasına rağmen baŐkası ile evlenme iŐlemini yaptırınlar, kendisi evli olmamakla birlikte evli olduğunu bildiği bir kimse ile evlilik işlemi yaptırınlar ve aralarında evlenme olmaksızın evlenmenin resmi

nikâhını yaptırmayıp, dini nikâh ile evlenenler hakkında da cezai yaptırımlar öngörülmüştür (Sarı Kibar, 2010: 59-60).

Son olarak Yeni Türk Ceza Kanun'daki Kadına Yönelik Şiddet hususundaki kazanımları şu şekilde sıralayabiliriz (Kılıç, 2009: 61-66):

- Cinsel Suçlar, “Topluma Karşı Suçlar” kısmının “Cinsel Bütünlüğe Ve Edep Törenlerine Karşı Suçlar” başlığı altından çıkarılarak “Kişilere Karşı Suçlar” kısmına alındı.
- Edep, töre, ırz, namus, ahlak, ayıp, edebe aykırı davranış gibi erkek egemen söylemler Ceza Kanunu’ndan çıkarıldı.
- Cinsel suçlarla ilgili tanımlar genişletildi, iş yerinde cinsel taciz suç olarak tanımlandı ve cinsel suçlara verilen cezalar arttırıldı.
- Çocuklara yönelik cinsel istismara ilişkin düzenlemelerde, “çocuğun rızası” kavramı kaldırılarak bu suçlar cinsel istismar suçu olarak ayrı bir başlık altına alındı.
- Evlilik içi tecavüz suç olarak düzenlendi.
- Namus cinayetlerinde ceza indirimleri yapılmasına neden olan “haksız tahrik” maddesi değiştirildi ve töre cinayetleri ağırlaştırılmış insan öldürme olarak düzenlendi.
- Kadınların evli, bekâr, bakire, bakire olmayan temelinde ayrımcılığa uğramalarına neden olan maddeler değiştirildi.
- Evlilik dışında yeni doğan çocuğun annesi tarafından öldürülmesi durumunda ceza indirimi öngören madde kaldırıldı.
- Tecavüz ve kadın kaçırma olaylarında suçu işleyenin mağdurla evlenmesi durumunda suçluyu affederek ya da cezasını indirerek tecavüz ve kaçırmaı meşrulaştırılan maddeler kaldırıldı.
- “Hayâsızca Hareketler” maddesi sadece aleni cinsel ilişki ya da teşhircilik içeren davranışları kapsayacak biçimde daraltıldı.

2.2.3. Türk Medeni Kanunu

Yasalarımızda kadın haklarına yönelik olarak 2000’li yıllardan sonra ciddi adımlar atılmış olup 2002 yılında giren Yeni Medeni Kanun ile yapılmıştır.

Yeni Medeni Kanun ile birlikte kadın-erkek eşitliğin sadece kamusal alanda değil, özel alanda da çağdaş uluslararası kriterlere uygun biçimde tanımlanmasına yasal temel sağlayacak bir anlayış sergilemiştir. Bu anlayışa göre Kanun, “aile reisliği”, “ikametgâh seçimi”, “çocuklara ilişkin mevzularda son söz hakkı” gibi eşler arası eşitsizlik içeren hükümlerin Yeni Medeni Kanun’da yer almaması ve yasal mal rejiminin evlilik içinde edinilen malların boşanma durumunda eşit paylaşımı ilkesi şekillenmiştir (Karal ve Aydemir, 2012: 52).

Medeni Kanun’da 2002’de yapılmış olan değişiklikle birleştirilmiş olan ”cana kast ve pek fena muamele” ile boşanma sebepleri de şiddete karşı korunma kapsamında değerlendirilebilir. Cana kast, özel ve mutlak nitelik taşıyan bir boşanma sebebi olup eşlerden birini diğerini öldürmeye yönelik bir harekette bulunduğunu ispatlaması halinde boşanmaya karar verilir. Pek kötü davranış kapsamına zulüm, işkence, ağır eziyet, dövme, aç bırakmak, onur kırıcı davranışlar girer. Söz konusu durumun ispatlanması durumunda hem boşanma hem de uğranan zarara ilişkin tazminat talep edilmektedir. Medeni Kanun aile içi şiddeti önleme konusunda birçok yenilik getirmiştir. Medeni Kanun aile içi şiddeti önlemeye yönelik olarak getirilen haklara değinilecek olursak (Deniz ve Göral, 2011: 39);

- Öncelik bir kişinin başkasıyla zorla evlendirilmesi de şiddettir. Medeni Kanuna göre geçerli bir evlilik ancak evlenecek bireylerin kendi özgür tercihlerinin olması şartını kabul etmektedir.
- Aile fertlerinin ekonomik olarak hayatlarını idame ettirebilmeleri için nafaka konusunda düzenlemeler yapılmıştır.
- Kanuni boşanma sebebi olarak aile içi şiddet görülmektedir.

2002 tarihinde yürürlüğe giren 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu, 1926 tarihli Medeni Kanundan farklı olarak aile hukukunda kadın erkek eşitliğini kanun önünde sağlamıştır. Buna örnek olarak 187. Madde verilir. Madde 187 “*kadın soyadını, kocasınınkinden önce gelmek üzere kullanma hakkına sahiptir. Öte yandan, eşlere oturacakları konutu birlikte seçme hakkı tanımıştır.*” Madde 188’göre “*evlilik birliğini, eşler birlikte temsil ederler.*” Madde 336 “*Çocukların velayetini eşler birlikte kullanırlar.*” Yeni Medeni Kanunla kadın lehine olan bir düzenlemede boşanmadan sonra açılacak nafaka davalarında nafaka alacaklısının yerleşim yerinin yetkili kılınmasıdır. (madde 177)

Medeni Kanun'da hâkime geniş yetkiler tanınmıştır. Bu yetkilerin aile içi şiddet halinde de uygulanması olanaklıdır. 4320 sayılı Kanun da 5636 sayılı Kanunla yapılan değişikliklerde 1.maddeye son fıkra olarak eklenen, kusurlu eşin veya diğer aile fertlerinin, bir sağlık kuruluşuna muayene ve tedavi için gönderilmesi şartı varsa, Medeni Kanununun 432. Maddesi ile olanaklı hale gelmiştir. Bu madde de *“Akıl hastalığı, akıl zayıflığı, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, ağır tehlike arz eden bulaşıcı hastalık veya serserilik nedenlerinden ötürü toplum için tehlike oluşturan her ergin kişi, kişisel korunmasının başka şekilde sağlanmaması halinde, tedavisi, eğitim veya ıslahı için elverişli bir kuruma yerleştirilir. Görevlerini yerine getirirken bu sebeplerden birinin varlığını öğrenen kamu görevlileri, bu durumu hemen yetkili vesayet makamına bildirmekle yükümlüdür. Bu konuda kişinin çevresine getirdiği külfet de göz önünde tutulur. İlgili kişinin durumu müsait olunca kurumdan çıkarılır”* (Karınca, 2008a: 13-14).

2002 yılında yürürlüğe giren Medeni Kanun'da evlilik ile ilgili yapılan başlıca düzenlemeler (Kadın Dayanışma Vakfı, 2008: 50):

- Evlenmek için kadın ve erkeğin 17 yaşını doldurmuş olması gereklidir. Çok önemli sebeplerden ötürü hâkim evlenme yaşı kararını 16 yaşa indirebilir.
- Eşlerden her biri meslek ve eş seçiminde diğerinin rızası olmak zorunda değildir.
- Evlilik birliğinin yönetiminde kadın erkek eşitliği vardır. Evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi ya da evlilik birliğine ilişkin önemli bir konuda uyuşmazlığa düşülmesi halinde, eşler ayrı ayrı veya birlikte hâkim müdahalesini isteyebilirler. Hâkim gereği takdirde eşlerden istemi üzerine konuda öngörülen önlemleri alır.
- Eşler bir arada yaşarken, eşlerden birinin istemi üzerine hâkim, ailenin geçimi için her birinin yaşadığı parasal katkıyı belirler. Eşin ev işlerini görmesi, çocuklara bakması, diğer eşin işinde karşılıksız çalışması katkı miktarının belirlenmesinde dikkate alınır.
- Eşlerden biri ortak hayat sebebiyle, ekonomik güvenliği veya ailenin huzuru ciddi bir biçimde tehlikeye düştüğü sürece ayrı yaşama hakkına sahiptir. Böylece bir durumda hâkim, eşlerden birinin istemi üzerine birinin diğerine yapacağı

parasal katkıya, konut ve ev eşyasından yararlanmaya ve eşlerin mallarının yönetimine ilişkin önlemleri alır.

Yeni yasa ile aile konutu ile ilgili düzenlemeler yapılmış olup; yapılan başlıca düzenlemeler (Kadın Dayanışma Vakfı, 2008: 51).

- Aile konutu olan yerden dövülerek ya da başka haksız bir nedenle kovulan kadın çıkartıldığı bu konuta orada oturmuyor olsa bile aile konutu şerhi verdirebilir.
- Aile konutu ile ilgili sözleşme diğer eşin rızası bulunmadıkça feshedilemez.
- Aile konutu devredilemez ve aile konutu üzerindeki haklar sınırlanmaz.
- Aile konutunun mülkiyeti eşlerden birime ait olsa bile aile konutu olarak özgülenen taşınmaz malın sahibi olmayan diğer eş, tapu kütüğüne konutla ilgili olarak aile konutu şerhi verilmesini isteyebilir. Bunun için ikametgâh belgesi, nüfus kayıt örneği veya evlilik cüzdanı ile başvuruda bulunabilir.

Yeni Medeni Kanun ile edinilmiş mallara katılma rejimi 218-241. Maddeleri ile detaylı bir şekilde düzenlemiştir. Edinilmiş mallara katılma rejimi, edinilmiş mallar ile eşlerden her birinin kişisel mallarını kapsar (madde 218). Bu rejimin temeli emek karşılığı evlilik birliğinin devamı süresince edinilen mallarda eşlerin bir anlamda birlikte hak sahibi olmasıdır. Mal üzerinde bir eş aynı hak sahibi olup; diğer eşe de bir alacak hakkı tanımaktadır (Akipek Öcal, 2012: 86-87).

Yeni Medeni Yasa ile kadının ev içindeki emeği, ailenin geçimine katkı olarak değerlendirilecektir (Karkiner, 2013: 78).

Yeni Medeni Kanun 198. Maddesi: “Eşlerden biri, birliğin giderlerine katılma yükümlülüğünü yerine getirmezse, hâkim onun borçlularına, ödemeyi tamamen veya kısmen diğer eşe yapmalarını emredebilir.”¹⁹⁵. Madde: “Evlilik birliğinden doğan yükümlüklerin yerine getirilmemesi veya evlilik birliğine ilişkin önemli bir konuda uyuşmazlığa düşülmesi halinde, eşler ayrı ayrı veya birlikte hâkimin müdahalesini isteyebilirler.” Hâkim, eşleri yükümlülükleri konusunda uyarır, onları uzlaştırmaya çalışır ve eşlerin ortak rızası ile uzman kişilerin yardımını isteyebilir.

Sonuç olarak, 1926 yılında Medeni Hukukun en önemli devrimi Aile Hukuku alanında gerçekleşmiştir. Yeni Türk Medeni Kanunu çalışmaları sırasında Aile Hukuku alanındaki reform ve kadın hakları yasanın ağırlık noktasını oluşturmaktadır. Ancak

kadın haklarının ağırlık noktasını oluşturması demek sadece Aile Hukukunda ve kadın hakları alanında yenilik getiren bir yasa demek değildir. Her ne kadar ağırlık noktasını Aile Hukuku ve kadın hakları oluştursa da diğer konularda getirdiği yenilikler de en az Aile Hukuku alanındaki yenilikler kadar önemlidir. Bu yasa ile Medeni Hukukun bütün alanlarında 1926 devrim ruhunu devam ettiren ve yaşatan ilkeler hâkim kılınmıştır (Kılıçoğlu, 2003: 19).

2.2.4. Ailenin Korunmasına Dair Kanun (4320 sayılı ve 6284 sayılı kanun) ve İstanbul Sözleşmesi:

Kadına yönelik şiddet kamusal veya özel alanda meydana gelmiş olsun; kadının fiziksel, duygusal, cinsel ve ekonomik olarak zarar görmesine, kadının temel hak ve özgürlüklerinin zedelenmesine yol açan bir eylemdir.

Yukarıdaki paragrafta değinildiği gibi kadınlar şiddete kamusal ya da özel alanda maruz kalmış olsalar da şiddetin büyük çoğunluğunu “aile içinde” yaşamaktadırlar.

Kadına yönelik şiddet yeni bir olgu olmamasına rağmen, şiddetin bir sorun olarak nitelenmesi, önlenmesi, mağdurun korunması ve şiddeti uygulayanın cezalandırılması ülkemizde 1980’li yıllarda gündeme gelmiş olup; toplumun bu konuda duyarlılığının geliştirilmesi için konferanslar, paneller düzenlenmiş ve yapılan çalışmalar sonucu ”kadına yönelik şiddet” görünür hale gelmiştir.

Uluslararası hukuk alanında yaşanan gelişmeler ve ailenin korunmasını güvence altına alan Anayasa’nın 41. Maddesi göz önüne alınarak, bu tür olumsuzlukların önüne geçebilmek için iç hukukumuz açısından önemli görülen bir yasanın çıkarılması sağlanmış olup 1998 tarihinde “4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun” kabul edilerek önemli bir adım atılmıştır. Yasanın adı “Ailenin Korunması” olsa da yasanın içeriği esas olarak şiddetten korunmasını amaçlamıştır. Bu yüzden, hâkimin hükmedeceği tedbirler “kusurlu eş” açısından düzenlenmiştir (Moroğlu, 2004: 91-95).

4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunu başlangıçta, sulh hukuk hâkimi görevli iken, 09.01.2003 tarih ve 4787 sayılı kanunla “aile mahkemesi hâkimi” görevlendirilmiştir. Yasa gereğince şiddete uğrama riski olan kişiler, özellikle kadın ve çocuklar en yakın aile mahkemesine başvurarak bir koruma emri alabilirler. Tedbirlere karar verme yetkisinin sadece aile mahkemesinde olması eleştirilere sebep olmuştur.

Cumhuriyet savcılarında, sulh, asliye ve ağır ceza mahkemesi hâkimlerine hükmedilme yetkisi verilmemiş olması önemli bir eksiklik olarak gündeme gelmiştir. Aile mahkemesi, başvuru üzerinde hemen mağdur, saldırgan ya da tanık dinlemeye gerek duymadan koruma emrini hemen vermek zorundadır. Kararda hükmolunan tedbirlere uyulmaması durumunda tutuklanacağı ve hapsedileceği kusurlu eş ya da diğer aile bireylerine bildirilir. Koruma kararı kapsamındaki tedbirlerin süresi en çok altı aydır. Ancak şiddete uğrama tehlikesi veya şiddet sürüyorsa yeniden koruma kararı verilir. Başvuruda herhangi bir masraf ödenmez, harç veya dosya parası yatırılmaz. Koruma kararı verilmesi için şiddetin mutlaka fiziksel şiddeti olması gerekmez. Korkutma, tehdit etme, şantaj gibi duygusal şiddet yaşanması halinde de korunma istenebilir. Yasanın temel amacı, gerektiğinde şiddet uygulayanı o ortamdan uzaklaştırarak ve diğer bazı tedbirler uygulayarak aile içinde gerçekleşen şiddeti önlemektir. Böylece devletin aile içi şiddete önem verildiği görülmekte olup; yasa, Anayasa'nın 41.maddesine 2001 yılında eklenen "Aile Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır" şeklindeki düzenlemenin öncülüdür. Ayrıca yasa, aile içi şiddetten mağdur olan kadını koruyucu yasal tedbirlerin alınmasını ve ailenin korunmasını sağlamak, aile içerisinde gerçekleşen şiddetin yol açtığı ve açacağı zararların toplum bünyesinde derin ve kalıcı izler bırakmasına engel olmaktadır (Karinca, 2010a: 327-329).

Yasanın 1.maddesinde eşlerden birinin veya çocukların veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerinden birinin aile içi şiddete uğramasından söz edilmesine rağmen, madde gerekçesinde eşlerden biri yerine kadın sözcüğünün kullanılmış olması, yasanın kadına karşı şiddeti önlemek için çıkarıldığının ispatıdır.

Yasama koruma önlemlerinden yararlanabilecek kişiler şu şekilde belirlenmiştir (Karinca, 2010a: 330):

- Eşlerden biri,
- Çocuklar,
- Aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerinden biri,
- Cumhuriyet Başsavcılığı,
- Mahkemece ayrılık kararı verilen (TMK. Madde 197),
- Yasal olarak ayrı yaşama hakkı olan (TMK. 197),

- Evli olmalarına rağmen fiilen ayrı yaşayan aile bireylerinden biri olup, aile içi şiddetin mağduru olarak korunma kararı isteyebilirler. Bunlardan son üç madde, 26.04.2007 tarih ve 56363 sayılı yasa ile eklenmiştir.

Ayrıca yukarıdaki maddelere ek olarak korunma isteyebilecek kişiler şunlardır (Erdem, 2007: 53-54):

- Eşlerin üst soyları,
- Eşlerin ortak olmayan çocukları,
- Eşlerin vesayeti altında olan ve ev içinde birlikte yaşayan kişiler,
- Eşlerden birinin vesayeti altında olmakla birlikte devamlı surette aile ile birlikte yaşayan ve eşlerin korunması altında olan kimseler,
- Eşlerin üst soyları veya ayrı çocukları olmamakla birlikte, ahlaki vazifenin ifası amacıyla devamlı surette ailenin korunması altında yaşayan uzak hısımlardır.

Bu kişilerin dışında boşanmış veya aile gibi bir arada yaşayan, ancak aralarında resmi nikâh kıyılmamış olan bireylerde bu yasa kapsamında korunmakta olup yararlanmaktadır (Karınca, 2010b: 162).

4320 sayılı yasa ile düzenlenen tedbirler şunlardır (Uçar, 2013: 156):

- Şiddet uygulanmaması ve korkuya yönelik davranışlarda bulunmaması konusunda kusurlu eşin uyarılması,
- Kusurlu eşin ortak evden uzaklaştırılması,
- Diğer aile bireyelerine ait eşyalara zarar vermemesi konusunda kusurlu eşin uyarılması,
- Diğer aile bireyelerini iletişim araçları ile rahatsız etmemesi konusunda kusurlu eşin uyarılması,
- Kusurlu eşten, silah ve benzeri araçlarını zabıtaya teslim etmesinin istenmesi,
- Alkollü veya uyuşturucu kullanmış olarak ortak konuta gelmemesi ve ortak konutta bu maddeleri kullanması konusunda kusurlu eşin uyarılması,

Yukarıdaki hükümlerin uygulanması altı ayı geçemez ve kararda hükmolunan tedbirlere aykırı davranılması durumunda tutuklanacağı ve hakkında hapis

cezasına hükmedileceği hususu, şiddet uygulayan eş veya diğer aile bireylerine ihtar olunup, bildirilir.

Eğer şiddeti uygulayan eş ya da diğer aile bireyi ailenin geçimini sağlayan ya da aile geçimine katkı sağlayan kişi ise hâkim bu konuda mağdurların yaşam düzeylerini göz önüne alarak daha önce Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre nafakaya bağlanılmamış olması şartıyla talep edilmesi dahi tedbir nafakasına hükmedilir. Bu kanun kapsamındaki başvurular ve verilen kararın infazı için yapılan icrai işlemler harca tabi değildir. Ayrıca şiddet uygulayan kişinin psikolojik kontrol altına alınması, alkol alışkanlığı şiddete neden oluyorsa tedavi ettirilmesi, küçük çocukların yurtlara veya güvenilir akrabalarının yanına gönderilmesi, oturlan ev kusurlu eşe ait ise ve bu eş tarafından satılması ihtimali söz konusu ise önleyici önlemler hâkim tarafından alınabilir. Aile içi şiddetin durdurulması, azaltılması için alınabilecek tedbirlerden en etkili olanı danışmanlık tedbirlerinin uygulanmasıdır. Böylece kusurlu eş veya aile bireyi yaşadıklarını, yaptıklarını, eylemlerinin neden ve sonuçlarını anlama, anlamlandırma, şiddet duygusunu dizginleyebilmek için güçlü ve zayıf yanlarını keşfedebilme imkânı bulunur (Karinca, 2010a: 333-335).

6284 Sayılı Kanun: Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele çerçevesinde önemli düzenlemelerden bir tanesi de “6284 sayılı Ailenin Korunması Ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun”dur. 2012’de yürürlüğe giren 6284 sayılı yasa, 4320 sayılı Ailenin Korunmasına İlişkin Yasa’nın eksiklikleri yüzünden gündeme gelmiştir.

Kanunun amacı; şiddete uğrayan ve şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektir (Tosun vd., 2013: 23).

Korunan kişi hakkında, mülki amirlerce verilecek koruyucu tedbirler kararları (Tosun vd., 2013: 23):

- Barınma yeri temini,
- Geçici maddi yardım yapılması,
- Psikolojik, hukuki ve sosyal destek hizmetlerinin verilmesi,

- Hayati tehlikesinin bulunması halinde, ilgilinin talebi üzerine veya geçici koruma altına alınması,
- Korunan kişi çocukları varsa çalışma yaşamına katılımını desteklemek üzere dört ay, kişinin çalışması halinde ise iki aylık süre ile sınırlı olmak koşuluyla kreş imkânının sağlanmasıdır.

Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde, barınma yeri temini ve geçici koruma altına alınması kararı, ilgili kolluk amirlerince alınır. Kolluk amiri evrakı en geç, kararın alındığı tarihi takip eden ilk iş günü içinde mülki amirin onayına sunar. Mülki amir tarafından 48 saat içinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkar (Tosun vd., 2013: 24).

Korunan kişi hakkında hakim tarafından verilecek koruyucu tedbir kararları (Tosun vd., 2013: 24):

- İşyeri ve yerleşim yerinin değiştirilmesi,
- Aile konutu şerhi konulması,
- Hayati tehlikenin bulunması halinde Tanık Koruma Kanunu çerçevesinde kimlik ve diğer bilgi ve belgelerin değiştirilmesi.

Şiddeti uygulayan ile ilgili olarak hâkim tarafından verilecek önleyici tedbir kararları 5. Madde de şu şekilde sıralanmıştır (www.koza.gov.tr , 02.01.2014):

- Hâkim şiddet uygulayan ya da uygulama ihtimali bulunan kişinin; ortak yaşam alanından uzaklaştırılmasına, korunan kişilerin bulunduğu konut, okul ve işyerine yaklaşmamasına yönelik karar verilir.
- Hâkim tarafından şiddet uygulayanın, korunan kişiye karşı şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmamasına ve iletişim araçları ile veya sair surette rahatsız etmemesine karar verilebilir.
- Şiddet uygulayanın hâkim tarafından verilen karar doğrultusunda silah veya benzeri araçlarını kolluk kuvvetlerine teslim etmesi sağlanır. Silah taşınması zorunlu olan kişi bir kamu görevi ifa etse bile bu görevi nedeniyle zimmetinde bulunan silahı kuruma teslim etmesine karar verilebilir.
- Şiddet gören lehine nafaka ödeme yükümlülüğü getirebilir.

- Şiddet uygulayan ya da uygulama ihtimali bulunan kişi, hükmedilen tedbir kararlarını ihmal etmesi durumunda üç günden on güne kadar zorlama hapsi ile cezalandırılabilir.
- Tedbir kararının gereklerine aykırılığın her tekrarında, zorlama hapsinin süresi on beş günden otuz güne kadardır. Söz konusu cezaya paraya çevrilemez, ertelenemez.
- Çocuklarla kişisel ilişki kurulmasına, kişisel ilişkisinin refakatçi eşliğinde yapılmasına, kişisel ilişkinin sınırlanmasına ya da tümüyle kaldırılmasına yönelik karar hâkim tarafından verilebilir.

Kanun 7. Maddesi: "Şiddet veya şiddet uygulanma tehlikesinin varlığı halinde herkes bu durum resmi makam veya mercilere ihbar edebilir. İhbarı alan kamu görevlileri bu kanun kapsamındaki görevlerini gecikmeksizin yerine getirmek ve uygulanması gereken diğer tedbirlere ilişkin olarak yetkilileri haberdar etmekle yükümlüdür." Kanunun 9.Maddesi: "Bu kanun hükümlerine göre verilen kararlara karşı tefhim veya tebliğ tarihinden iki hafta içinde ilgililer tarafından aile mahkemelerine itiraz edilebilir." Kanun 10.Maddesi: tedbir kararlarının bildirim ve uygulanmasından bahsedilir. Bu kanun hükümlerine göre alınan tedbir kararları, Bakanlığın ilgili İl ve İlçe Müdürlükleri ile verilen kararın niteliğine göre Cumhuriyet başsavcılığına veya kolluğa en seri vasıtalarla bildirilir. Bu kanun kapsamında ilgili mercilere yapılan başvurular ile bu başvuruların kabul ya da reddine ilişkin kararlar, başvuru yapılan merci tarafından Bakanlığın ilgili İl ve İlçe Müdürlüklerine derhal bildirilir. Korunan kişinin geçici korunma altına alınmasına ilişkin koruyucu tedbir kararı ile şiddet uygulayan hakkında verilen önleyici tedbir kararlarının yerine getirilmesinden, hakkında koruyucu veya önleyici tedbir kararı verilen kişilerin yerleşim yeri veya bulunduğu ya da tedbirin uygulanacağı yer kolluk birimi görevli ve yetkilidir. Tedbir kararının, kolluk amirlerince verilip uygulandığı veya korunan kişinin kollukta bulunduğu hallerde kolluk birimleri tarafından kişi, Bakanlığın ilgili İl veya İlçe Müdürlüklerine ivedilikle ulaştırılır. Bunun mümkün olmaması halinde giderleri Bakanlık bütçesinin ilgili tertibinden karşılanmak üzere kendisine ve beraberindekilere geçici olarak barınma imkânı sağlanır. Tedbirler kararının ilgililere tefhim veya tebliğ edilmemesi, kararının uygulanmasına teşkil etmez. Hakkında barınma yeri sağlanmasına karar verilen kişiler, Bakanlığa ait veya Bakanlığın gözetim ve denetimi altında bulunan yerlere yerleştirilir. Barınma yerlerinin

yetersiz kaldığı hallerde korunan kişiler mülki amirin acele hallerde kolluğun veya Bakanlığın talebi üzerine kamu kurum ve kuruluşlarına ait sosyal tesis, yurt veya benzeri yerlerde geçici olarak barındırabilir. İş yerinin değiştirilmesi yönündeki tedbir kararı, kişinin tabi olduğu ilgili mevzuat hükümlerine göre yetkili merci veya kişi tarafından yerine getirilir. Kanununun 17. Maddesi: 16 yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının 1/30 kadar günlük ödeme yapılır. Korunan kişi birden fazla olması halinde ilave her bir kişi için bu tutarın %20'si oranında ayrıca ödeme yapılır. Ancak ödenecek tutar hiçbir şekilde belirlenen günlük ödeme tutarının bir buçuk katını geçemez. Korunan kişilere barınma yeri sağlanması halinde bu fıkrada belirlenen tutarlar % 50 oranında azaltılarak uygulanır. Bu ödemeler, Bakanlık bütçesinin geçici maddi yardımlar için konulan ödenekten karşılanır. Yapılan ödemeler, şiddet uygulayandan tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde tahsil edilir. Bu şekilde tahsil edilemeyenler 21.07.1953 tarih ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre ilgili vergi dairesi tarafından takip ve tahsil edilir. Kanun 19. Maddesi ise koruyucu tedbir kararı verilen kişilerden genel sağlık sigortalısı olmayan ve genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi kapsamına da girmeyen veya genel sağlık sigortası prim borcu sebebiyle fiilen genel sağlık sigortasından yararlanamayan ya da diğer mevzuat hükümleri gereğince tedavi yardımından yararlanma hakkı bulunmayanlar, bu hallerin devamı süresince 31.05.2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar Ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 60.maddesinin 1.fikrasının c bendinin 1 numaralı alt bendi kapsamında gelir testine tabi tutulmaksızın genel sağlık sigortalısı sayılır. Bu kanun hükümlerine göre hakkında önleyici tedbir kararı verilen kişinin aynı zamanda rehabilitasyonunun veya tedavi edilmesinin gerekli olduğuna karar verilmesi halinde genel sağlık sigortası kapsamında karşılanmayan rehabilitasyon hizmetine yönelik giderler ile diğer sağlık hizmetlerinin giderleri Bakanlık bütçesinin ilgili tertiplerinden karşılanır.

6284 Sayılı Yasanın Getirdiği Olumlu Değişiklikler: 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ile karşılaştırıldığında 6284 sayılı yasanın olumlu değişiklikler sağladığı gibi olumsuz değişiklikleri de mevcuttur (Şener, 2012: 2-5):

- Yasanın amacı ve kapsamı, 4320 sayılı yasaya göre daha net ve geniş bir şekilde tanımlandı. Evli olan, evli olmayan kadın ayrımı ortadan kaldırıldı. Yasada Kadına Yönelik Şiddet Ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Sözleşmesi'ne atıfta bulunulması, uluslararası belgelerin kadına yönelik şiddete dayanak oluşturması anlamında önemlidir. Ayrıca “ev içi şiddet”, “kadına yönelik şiddet” ve “şiddet” tanımları ayrıntılı olarak yapıldı ve şiddetin “kamusal ve özel alanda” meydana geldiği ifadesi yasada yer aldı.
- Kadının başvurularını yaptıkları her bir birimin görev ve sorumlulukları yasada açıkça tanımlandı.
- Şiddet Önleme Ve İzleme Merkezlerinin açılmasının yasada yer alması olumlu düzenlemedir.
- Yasada mahkemenin aldığı kararlara uymayan kişilere yönelik caydırıcı hükümlere yer verilmiştir.
- Yasa'nın diğer bir önemli hususu, mülki amirler tarafından koruyucu uygulamalar çerçevesinde şiddete maruz kalan kadınlara sosyal yardım verileceğidir.

6284 Sayılı Yasa'daki Eksiklikler:

- Yasaya ilişkin eleştirilerden bir tane adlandırmaya ilişkindir. Şiddetle Mücadelenin “Ailenin Korunması” çerçevesinde ele alınması bireyi ve bireyin haklarını ikincil kılmaktadır.
- Yasanın hangi kadınları kapsayacağı meselesi de diğer bir sorundur. Şiddete uğrayan ve uğrama ihtimali bulunan kadınların ifadesi, geniş bir çerçeveyi ifade edeceğinden olumlu bir tanımlamadır. Ancak bu tanımın yasa kapsamında açık bir şekilde ifade edilmeyen lezbiyen, biseksüel vb. bireyleri kapsayabilmesi hâkimlerin iyi niyetli iradesini ve yorumunu gerektirmektedir. Bunun hâkimlerin yorum ve kişisel iradelerine bırakılmış olması yasanın tanımının belirsizliğini ortaya koymaktadır.
- Yasada “Toplumsal Cinsiyet” tanımına yer verilmemiştir.
- Yaşadığı şiddet nedeniyle çeşitli kurumlara başvuran kadınlara buralarda uzlaşma, arabuluculuk önerilmeyeceğine yönelik açıkça yer alması istenen bir düzenleme ise yasada yer bulamamıştır.

- Yasada merkezi hükümete sığınma evi sayısını artırmak, verilen hizmeti iyileştirmek vb. herhangi bir görev verilmemiştir. Ayrıca sığınma evi kavramı hiçbir şekilde kullanılmamış barınma imkânı sağlamak gibi genel bir tanım verilmiştir.
- Yasada düzenlemelere ilişkin eksiklikler de bulunmaktadır. Şiddete maruz kalan kadınları istihdama yönlendirmek amacıyla kreş imkânı yasada ifade edilmektedir. Kadın çalışmıyorsa ve iş arıyorsa dört ay, çalışmaya başladıysa iki ay devlet tarafından çocukların kreş ücretinin karşılanacağı ifade edilmektedir. Kreş imkânının süresi kadının elde ettiği gelire göre belirlenmelidir. Eğer kadın asgari ücretli bir işte çalışıyorsa süre belirtilmeden kreş hizmeti verilmelidir.
- Ücretsiz çocuk bakımının kısa bir süreliğine verilmesi kadınları şiddetten korumak için hazırlanan yasayla ilişkin bütçenin kısıtlılığın göstergesidir.

Sonuç olarak, 6284 sayılı kanun ile bugüne kadar uygulamada karşılan pek çok sorun giderilmeye çalışılmış, uygulama ile birlikte gün geçtikçe şekli ve içeriği yerleşen kanun ile mevzuat düzeyinde ülkemizde kadın hakları ve kadına karşı şiddetle mücadelede uygulamalarının zenginliği daha artmış, bu kanun ile hayatın her alanında ister kamusal ister özel alanda şiddete maruz kalan kadın ve aile bireylerine çözüm yolları getirmiştir (Şahin, 2012: 43).

İstanbul Sözleşmesi:

Sözleşme 11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul'da imzaya açılmış ve ülkemizin de aralarında bulunduğu 28 ülke tarafından imzalanmıştır. Ülkemiz tarafından 2011 tarihinde çekincesiz olarak onaylanan sözleşme 2013 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (Tosun, vd., 2013: 22).

Kadına yönelik şiddetle mücadeleye geniş bir perspektiften ve toplumsal boyutuyla bakan 81 maddelik belge, konu hakkındaki tek uluslararası sözleşme olma özelliğini taşımaktadır. Sözleşmenin 3. Maddesinde yer tanım maddeleri ilgi çekicidir. Bu tanım maddeleri (Demirkır Ünlü, 2012: 42-45):

- **Kadına Karşı Şiddet:** Kadınlara karşı bir insan hakları ihlali ve ayrımcılık olarak tanımlanan bu terim, ister kamu ister özel yaşamda meydana gelsin, söz konusu eylemlerde bulunma tehdidi, zorlama veya özgürlüğün rastgele bir

biçimde kısıtlanması da dâhil olmak üzere, kadınlara fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik zarar ve acı verilmesi sonucu doğuracak toplumsal cinsiyete dayalı tüm şiddet eylemleri olarak anlaşılmaktadır.

Yani bu tanımdan da anlaşılacağı üzere kadına yönelik şiddet eylemin kadının medeni hali, sosyal ve kültürel düzeyi, mesleği, ekonomik durumu şiddet mağduru olmasında önemli değildir.

- **Aile İçi Şiddet:** Eylemi gerçekleştiren, mağdurla aynı ikametgâhı paylaşmakta olsun veya olmasın veya daha önce paylaşmış olsun veya olmasın, aile içinde veya aile biriminde veya mevcut veya daha önceki eşler ya da birlikte yaşayan bireyler arasında meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik şiddet eylemleri olarak anlaşılacaktır.

Bu tanımda da İstanbul Sözleşmesi “aile içi şiddet” hususunu “kadına yönelik şiddet”ten farklı olarak tanımlama ihtiyacı doğmuştur. “kadına yönelik şiddet” her zaman resmi nikâhlı eşler arasında gerçekleşmez. Bunun yanında akrabalık ilişkileri, aynı evi paylaşan veya ayrı yaşayan heteroseksüel ya da homoseksüel çiftler arasında şiddet gerçekleşebilir. İşte bu noktada, İstanbul Sözleşmesinin başlangıç bölümünde sözleşmenin sadece kadınları değil erkek ve çocuk mağdurları koruyacağı ancak şiddet olayı daha çok kadınlar üzerinde vukuu bulduğu için ayrı bir kadın vurgusu yapılmıştır.

- **Toplumsal Cinsiyet:** Herhangi bir toplumun kadınlar ve erkekler için uygun olduğunu düşündüğü sosyal anlamda oluşturulmuş roller, davranışlar, faaliyetler ve özellikler olarak anlaşılacaktır.
- **Kadınlara Karşı Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet:** Bir kadına kadın olduğu için yöneltilen veya kadınları orantısız bir biçimde etkileyen şiddet olarak anlaşılacaktır.
- **Mağdur:** a ve b fıkralarındaki davranışlara maruz kalan şahıs olarak tanımlanır.
- **Kadın:** 18 yaşından küçük kızları da kapsayacaktır.

Sözleşme tarafından düzenlenen diğer konu başlıkları ise; temel haklar, eşitlik ve ayırım gözetmeme, hem kamu görevlileri bakımından hem de özel kişiler bakımından kadına yönelik şiddet eylemlerini engellemek için gerekli tedbirleri alma, toplumsal cinsiyete duyarlı politikalar üretme, sözleşmenin hayat geçirilmesi için uygun mali kaynakların

ayrılması, şiddet vakalarına ilişkin ayrıntılı istatistiksel veriler ile diğer verileri toplamadır. Bu noktada taraf devletler kadına yönelik şiddet bağlamında bütünsel politikalar üretme yükümlülüğüne girmişlerdir. Kadına yönelik şiddetin önlenmesi bakımından ise taraf devletler toplumda farkındalığın artırılması, eğitim alanında uygun tedbirler alma, bu konuda uzman yetiştirme, önleyici müdahale ve tedavi programlarını sunmayı taahhüt ederler (Sözuer vd., 2012: 313-314).

Sözleşmenin kadına yönelik şiddete ve aile içi şiddete son verilmiş bir Avrupa yaratmak amacıyla düzenlendiği vurgulanmıştır. Sözleşmede kadına karşı şiddetle mücadele etmek için kapsamlı bir hukuki bir çerçeve oluşturmak üzere önleme, koruma, kovuşturma ve mağdur destek mekanizmaları oluşturma konularına yer vermiştir. Sözleşme, medeni haline bakılmadan tüm kadınları şiddetten korumayı, mağdurların haklarını korumaya yönelik önlemlerin alınmasında cinsel kimlik, cinsel yönelim de dâhil olmak üzere hiçbir ayrımcılık yapılmamasını amaçlamaktadır. Ayrıca sözleşmede, şiddetle mücadele konusunda tüm kurum ve kuruluşların etkili bir işbirliği yapmasını, tedbirlerin uygulanmasında sivil toplumun dahil edilip, mali ve insan kaynaklarının yeterli düzeyde tahsis edilmesi hükmüne bağlanmıştır. Şiddetin önlenmesi konusunda bir yol haritası çizilmiş, farkındalığın artırılması, uzmanların eğitimi, önleyici müdahale, tedavi programları, özel sektör ve medya desteğinin sağlanması, psikolojik ve hukuksal destek mekanizmaları, sığınakların kurulması, acil yardım hatlarının açılması, çocuk tanıklar için koruma, bedensel zarar görenlere tazminat, adli yardım hizmetleri gibi konular detaylı olarak düzenlenmiştir (Moroğlu, 2012: 56-58).

2.2.5 Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun:

Aile, toplumu oluşturan en temel kurumdur. Devletin ve toplumun sağlıklı bir şekilde işleyebilmesi ve varlığını sürdürebilmesi aileye bağlıdır. Ailenin bu önemli fonksiyonunu sağlıklı bir şekilde fonksiyonunu yerine getirebilmesi için baştan sağlıklı bir şekilde kurulup ve varlığını devam ettirmesi zorunludur. Ailenin gelişmesi sahip olduğu bu önemli fonksiyonunu yerine getirebilmesi için sosyal ve ekonomik yönden olduğu gibi, hukuki açıdan da korunması gereklidir. Bu yüzden, aile mahkemelerinin kurulmasına ilişkin olarak Hükümet Gerekçesinde bu noktaya değinilmiş olup; Anayasanın 41. Maddesinde ailenin Türk toplumunun temeli olduğu ve devletin ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması için gerekli tedbirleri

alacağı ve gereken teşkilatı kuracağı belirtilmektedir. Ailenin korunması için gerekli önlemlerin alınması ihtiyacı her geçen gün artmaktadır. Ailenin korunması görevi Devlet'te aittir. Günümüzde sosyal yapıdaki gelişmeler eşlerin ve çocukların sorunlarının artmasına ve olumsuzluklar yaşamalarına sebep olmaktadır. Bu yüzden bu tür sorunların çözümünde yargı alanına giren konular bakımından bir takım yeniliklerin yapılması gerekmektedir. Kanada ve Almanya gibi birçok ülkenin iç hukuklarında aile mahkemelerine ilişkin düzenlemeler yer almakta iken ülkemizde ise yürürlükte olan mevzuat hükümlerine göre aileye ilişkin dava ve işler genel mahkemelerde görülmektedir. Bu mahkemeler, aileye ilişkin davalardan başka diğer hukuk davalarına da bakmakta olup; aile ilgili uyuşmazlıkların çözümünde ihtiyaç duyulan psikolog, pedagoğ ve sosyal çalışmacı mahkeme bünyesinde bulunmamaktadır. Bu ise, mevcut mahkemelerin aile hukukundan doğan dava ve işlerin çözülmesinde kendilerinden beklenen işlevi yeterince yerine getirmesine engel teşkil etmektedir. Bundan başka Türk Medeni Kanunun özellikle aile hukukuna ilişkin hükümlerinden beklenen amacın gerçekleşmesi bakımından da aile mahkemelerinin kurulmasına ihtiyaç duyulmuştur. Ailenin korunmasına ilişkin olarak, Anayasanın 41. Maddesinden başka 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun, 4721 sayılı Türk Medeni Kanun, Türk Ceza Kanununun aileye ilişkin hükümleri aile ve çocuğun korunmasına ilişkin Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası anlaşmalar (BM Çocuk Hakları Sözleşmesi gibi) diğer yasal düzenlemelerdir (Tercan, 2003: 19-21).

Temel amacı Aile hukukundan kaynaklanan uyuşmazlıkları çözmek olan Aile Mahkemeleri, 2003 yılında yürürlüğe giren 4787 sayılı kanun ile kurulmuştur. Bu mahkemeler Aile Hukukunu ilgilendiren davaların yanı sıra Ailenin Korunmasına Dair Kanun'un uygulanmasından doğan davalara da bakmaktadır. Eşitliğin sağlanması ve aile içi şiddetin önlenmesiyle ilgili doğrudan herhangi bir hüküm içermemesi yönünden eleştirilebilecek kanun bu alanda ihtisaslaşmış mahkemelerin ve uzman kadronun görev almasını sağlayarak kadınların yargıda hak arayışlarının önündeki engellerin azaltılmasına olanak sağlamaktadır (Bozkurt Şener, 2011: 53).

Ailenin Mahkemelerin kuruluş, görev ve yargılama usullerine dair kanunun 6. Maddesinde Aile Mahkemesinin görev alanına giren konular şu şekilde sıralanmıştır.

1. Yetişkinler hakkında

- a. Evlilik birliğinden doğan yükümlülükleri konusunda eşleri uyarmak, gerektiğinde uzlaştırmaya,
- b. Ailenin ekonomik varlığının korunması veya evlilik birliğinden doğan mali yükümlülüklerin yerine getirilmesine ilişkin gerekli önlemleri almaya,
- c. Resmi veya özel sağlık veya sosyal hizmet kurumlarına, huzur evlerine veya benzeri yerlere yerleştirmeye,
- d. Bir meslek edinme kursuna veya uygun görülecek bir eğitim kurumuna vermeye (Madde 6).

2. Küçükler hakkında

- a. Bakıma ve gözetime yönelik nafaka yükümlülüğü konusunda gerekli önlemleri almaya,
- b. Bedensel ve zihinsel gelişmesi tehlikede bulunan veya manen terk edilmiş halde kalan küçüğü, ana ve babadan olarak bir aile yanına veya resmi ya da özel sağlık kurumuna veya eğitimi güç çocuklara mahsus kuruma yerleştirmeye,
- c. Çocuk mallarının yönetimi ve korunmasına ilişkin önlemleri almaya,
- d. Genel ve katma bütçeli daireler, mahalli idareler, kamu iktisadi teşebbüsleri ve bankalar tarafından kurulmuş, teşekkül, müessese veya işletmelere veya benzeri işyerlerine yahut meslek sahibi bilginin yanına yerleştirmeye karar verilebilir (Madde 6).

2.2.6. Çocuk Koruma Kanunu (5395 Sayılı Kanun)

Aile içi şiddetle mücadele programları çocukların korunmasına yönelik çalışmalara yer verilmelidir. Ülkemizdeki bu konudaki yasal düzenlemelere bakıldığında, aile içi şiddete maruz kalan çocuklar özel bir yasa ile korunmaya alınmıştır. Kanun 2005 tarihinde kabul edilmiş, 15.07.2005 tarih ve 25876 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu kanun 1. Maddesinde koruma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocukların korunmasına, haklarının ve esenliklerinin güvence altına alınmasına ilişkin usul ve esasları düzenlendiği belirtilmiştir. Kanunun 6.maddesine göre adli ve idari merciler, kolluk görevlileri, sağlık ve eğitim kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, korunma ihtiyacı olan çocuğu Aile Ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüklerine bildirmekle yükümlü olup çocuk ile çocuğun bakımından sorumlu kimseler çocuğun

korunma altına alınması amacıyla Aile Ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüklerine başvurabilir.

2.2.7. Belediye Kanunu (5393 Sayılı Kanun)

Yasa, 2013 yılında yapılan değişiklik ile yürürlüğe girmiştir. Yasanın 14.maddesinde yapılan değişikliğe göre belediyenin görev ve sorumluluklarından bahsedilmektedir. Bu maddeye göre imar, su, kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı, coğrafî ve kat bilgi sistemleri, çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık, zabıta itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans, şehir içi trafik, defin ve mezarlıklar, ağaçlandırma, park ve yeşil alanları, konut, kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor, sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma, ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar ve yaptırır. Ayrıca Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için açmak zorundadır. Diğer belediyeler de mali durumları ve hizmet önceliklerini değerlendirerek kadınlar ve çocuklar için konukevleri açabilirler.

2.2.8. 2006/ 17 Sayılı Başbakanlık Genelgesi:

Çocuk ve kadınlara yönelik şiddet hareketleri ile töre ve namus cinayetlerinin önlenmesi için alınacak tedbirlerle ilgili olarak Başbakanlık tarafından çıkarılan 2006/ 17 sayılı genelge 04.07.2006 tarih ve 26218 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Söz konusu genelgede, çocuk ve kadınlara yönelik şiddet, töre ve namus cinayetlerine ilişkin çözüm önerilerinin yaşama geçirilmesinde koordineli çalışması gereken kurumlar ve sorumluluklar yer alır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: KADINA YÖNELİK ŞİDDETLE MÜCADELEDE KADIN KONUK EVLERİ

Çalışmanın bu bölümünde ise kadın konuk evleri kavramı tanımlanacak, Dünya’da ve ülkemizde kadın konuk evlerinin ortaya çıkışı, kadın konuk evleri modelleri, kadın konuk evlerinin çalışma esasları, ilkeleri, amaçları, hizmet standartları, kadın konuk evi çalışanları, kabul ve ayrılış işlemleri, kalış süresi ve ülkemizdeki kadın konuk evlerine ilişkin sayısal veriler ile Dünya’daki kadın konuk evi modellerinden örneklere değinilecektir.

3.1. Kadın Konuk Evi Tanımı

Kadına yönelik şiddet tarih her dönemde ve dünyadaki tüm ülkelerde görülen bir olgu; geçmişten günümüze değin şiddet tarih sahnesinden hiçbir zaman inmemiştir. Dolayısıyla hemen hemen her ülkede kadına yönelik şiddet bir suç olarak kabul edilmiştir.

Şiddetin bir suç olarak görülüp algılanması ve kadına yönelik şiddeti önlemeye yönelik politikaların geliştirilmesi 19. Yüzyıla kadar uzanmaktadır. Ülkemizde ise kadına yönelik şiddetin bir sorun olarak algılanması ve buna yönelik çeşitli politikaların oluşturulması 1980’li yıllarda başlamaktadır.

Kadına yönelik şiddet konusunda tüm dünyada ve ülkemizde kadına yönelik şiddet bir insan hakkı ihlali ve yasalar karşısında suç olarak kabul edilmektedir. Kadın konuk evleri, şiddete maruz kalan kadınlar ve çocuklar için önemli bir rol oynamaktadır. Bu noktada kadın konukevi/ kadın konuk evlerinin tanımlarına değinmek gerekmektedir.

Kadın konukevi, “*Fiziksel, duygusal, cinsel, ekonomik ve sözlü istismara veya şiddete uğrayan kadınların, şiddetten korunması, psiko sosyal ve ekonomik sorunların çözülmesi, güçlendirilmesi ve bu dönemde kadınların varsa çocukları ile birlikte ihtiyaçlarının da karşılanmak suretiyle geçici süreyle kalabilecekleri ve kadın konukevi, kadın sığınağı, kadın evi, şefkat evi vb. adlarla açılmış ya da açılacak sosyal hizmet kuruluşu*” olarak tanımlanmıştır (ASPB Kadın konukevleri Yönetmeliği, 2013).

Sığınaklar; *Şiddete uğrayan kadınların çocuklarıyla birlikte güven içinde kalabilecekleri, özgüvenlerini geliştirebilecekleri, kendileri ve çocuklarının hayatları, gelecekleri ile karar verecekleri, şiddete “Dur” diyebilecekleri, yeni bir hayata başlayıp, diğer kadınlarla birlikte dayanışma içinde olabilecekleri, adresleri gizli olan yerler* olarak tanımlanmıştır (Alıcıoğlu Cömert ve Gülçiçek, 2005: 10).

Ayrıca feminist bakış açısına göre sığınaklar, *şiddetten kurtulmak isteyen kadınların, can güvenliği riskinden uzaklaşıp yeni bir hayatın başlangıcı yerler* olarak tanımlanmaktadır.

3.2. Dünya’daki Kadın Konuk Evlerinin Ortaya Çıkışı

Şiddete maruz kalan ve risk altındaki kadınların, çocukları ile birlikte şiddetten uzak, kendilerini güvende hissedebildikleri, yatılı olarak kalabilecekleri kadın konuk evlerinin kurulup, hizmet vermeye başlaması 1970’lerde kadın hareketleri ile destek görmüş ve birçok ülkede ihtiyaç olmasından ötürü yaygınlaşmıştır. Ayrıca kadın konuk evleri ülkelerin ve kadınların durumlarına, koşullarına göre çeşitli şekillerde hizmet vermektedir. Kadına yönelik şiddetin ilk olarak ortaya çıktığı ülkelerden biri olan İngiltere’de 1970’li yılların başında ilk kadın yardım sığınağı kurulmuştur. Bu yardım sığınağın kurulmasıyla kadına yönelik şiddet sorunu kamusal alanlara taşınarak gündeme gelmiş ayrıca yeni bir hizmet türü ortaya çıkmıştır. Dünyada’ki ilk kadın sığınağı, Londra’nın Chiswick Kadın Merkezi’nde 1974 yılında yerel otoritelerin şiddete maruz kalan kadınların problemlerine duyarsız kalmaları nedeniyle kurulmuştur. İngiltere’den sonra ikinci sığınak Amerika’da açılmış ve kısa bir sürede Kuzey Amerika’nın bütününe yayılmış ayrıca 1976’dan sonra ise Kebek’te kadın sığınakları açılmıştır. Görüldüğü üzere, Batı’da kadın hareketinin etkisiyle, kadına yönelik şiddet toplumsal bir sorun olarak görülmeye başlanmış bu konuda çözümler bulunmaya çalışma girişimleri başlatılmıştır. Erin Pizzey’de bu konuda önemli çalışmalar başlatıp, adımlar atmış olup; 1971 yılında İngiltere’de “Women’sAid” adlı ilk kadın evini kurmuştur. Yine Pizzey aynı yıl Londra’da küçük bir grubun desteğiyle bir dayanışma merkezi kurmuştur. 1974’te Pizzey’in “Sessiz Bağır Yoksa Komşular Duyar” adlı kitabı yayınlanmış, böylece dayak konusuna gösterilen ilgi artmış, evlilikte şiddet konusu, Kadınların Ulusal Örgütü (National Organization For Women, Now) tarafından oybirliği ile önemli meseleler arasında kabul görmüş ve ardından “Dövülen Kadınlar/

Ev içi Şiddet” için “Ulusal Tim” oluşturulmuştur. Bu gelişmeler neticesinde “Kadınlara Karşı İşlenen Suçlar Uluslararası Kurulu” 1976 yılında Brüksel’de toplandı. Bu toplantı kadına yönelik şiddetle mücadele de hem dönüm noktası olmuş hem de bu konuyla ilgili bütün dünyaya çağrı yapılmıştır. İlk kadın sığınakları, aciliyetten ötürü açılmalarından dolayı sayıları ilk başta sayı olarak azdır. İlk sığınakları 1975’te Montreol’de açılır. 1977-78 yılları arasında sığınakların sayısı artmaya başlamış, Montreal’de Üç, Cote-Nord’da ise bir feminist kadın sığınağı açılmıştır. 80’li yıllarda ise Kebek’te yaklaşık 30 farklı politikalarla açılmış kadın sığınak açılmıştır. Kanada’da 1985’ler de Kadın Bakanlığı tarafından finanse edilen kadın konuk evlerinin sayısı 48, Almanya’da ilk sığınak 1974’te açılmış, 1994’te 10 otonom kadın evi, kilise tarafından yönetilen 130 kadın evi, belediye vb. resmi ve yarı resmi kuruluşlarca yönetilen 260 kadın evi açılmıştır. Fransa’da Flora Tristan Sığınağı 1976 yılında, Norveç’te ilk kadın evi, İsviçre’de sığınak ve danışma merkezi 1977 yılında açılmıştır. Çekoslovakya, Romanya, Macaristan, Polonya, Rusya gibi ülkelerde sosyo ekonomik değişim süreciyle birlikte “aile içi şiddet” konusu dikkat çekmeye başlamış, kurumsal hizmetler yaygınlaşmıştır. 35 gönüllü kadın grubunun bir araya gelmesiyle 1975 yılında “Ulusal Kadınlara Yardım Federasyonu” kurulmuş, Londra’da “Tecavüz Bunalım Merkezi” açılmıştır (Alicioğlu Cömert ve Gülçiçek, 2005: 16-19).

3.3. Dünyadaki Kadın Konuk Evleri Örnekleri

Dünya’daki kadın konuk evi örneklerine kısaca değinecek olursak uygulamada farklılıkların olduğunu, kadına yönelik şiddetin dünyanın her yerinde kültürel ve toplumsal yapıdan kaynaklanan farklılaşmaların olduğunu görmekteyiz. Ancak ülkelerdeki uygulamalar farklılaşsa da kadına yönelik şiddetin dünya genelinde yaygın ve küresel bir problemdir.

Norveç’te şiddet mağdurları için kurulan kadın konuk evleri, çoğunlukla kadın hakları alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarınca ya da şiddet mağduru kadınlarca işletilmiş, finansmanları da ya tamamen devletler tarafından karşılanmış ya da kamudan ciddi destekler sağlanmıştır. Bazı kadın konuk evleri lezbiyen, travesti, seks işçisi kabul ederken bazıları etmemektedir. Bazıları alkol ve uyuşturucu gibi bağımlılıkları olan kadınlara tedaviyi kabul etmeleri şartıyla hizmet vermektedir. Fransa’da kadın konuk evlerinde kalma süresi 15 gün olarak öngörülmüştür. Özel durumlarda bu süre

uzatılabilmektedir. Şiddete maruz kalan kadınlar acil telefon hattına başvurma ya da yüz yüze görüşme sonrasındaki değerlendirme ile kadın konuk evlerine kabul edilmektedir. Bu kadın konuk evleri, kriz dönemini yaşayan kadınlara açıktır. Evden uzak kalmaları, yaşadıkları zor durumu daha net değerlendirmeleri ve gelecek üzerine düşünmeleri için fırsat vermektedir. İsveç'te ise sadece namus cinayetleriyle ilgili çalışan kadın konuk evleri, fiziksel engellilere göre fiziksel koşulların yapılandırıldığı evler ve psikolojik sorunların yoğun olduğu kadınlar için ayrı evler bulunmaktadır. Örneğin İsveç'teki bazı işitme ve konuşma sorunu olan kadınlar için özel telefon sistemi bulunmaktadır. Kadın konuk evlerinin bir kısmında özürllülere yönelik düzenlemeler yapılmıştır. Bazı kadın konuk evleri ensest konusunda özelleşmiştir. İncelenen ülkelerde farklı gereksinim gruplarına özel hizmetler geliştirildiği görülmektedir. İsveç'teki bir sığınma evi, yalnızca namus cinayeti tehdidi altındaki kadınlar için hizmet vermektedir. Kadınların yaşadığı şiddetin boyutuna göre kadınlar, farklı bir sığınma evine yerleştirilmektedir. Şiddetin ağır boyutta olmadığı durumlarda, birçok kadının bir arada kaldığı kolektif kadın konuk evleri tercih edilmektedir. Şiddetin ağır boyutta olduğu durumlarda, kadınların uzun bir süre kalabileceği, bağımsız dairelerden oluşan kadın konuk evlerine yerleştirme yapılmaktadır. Hollanda da kadın konuk evleri, 24 saat hizmet vermesi, danışmanlık desteği sunulması, güvenli kurumlar oluşturulması, ev ziyaretleri ile ailenin gözetim altında tutulması, istasyon sığınma evi ve geçiş evleri olmak üzere farklı kadın konuk evlerinin olması prensibi üzerine kurulmuştur. Avusturya aile içi şiddetle mücadelede model olan ülkedir. 23'ü mültecilere ait olmak üzere toplamda da 30 sığınma evi kadınlara hizmet vermektedir. Ayrıca her bölgede olmak üzere 1 adet müdahale merkezi vardır. 2000 yılından itibaren de Viyana'da erkeklere şiddete karşı eğitim hizmeti verilmektedir. Şiddet gören kadınların sağlık hizmetleri ve ameliyatları da Sağlık Bakanlığı tarafından karşılanmaktadır. İngilizce, Türkçe, Arapça, Slovakça ve Macarca dillerinde telefon danışma hatları olup çalışanlarda kadına şiddet konusunda eğitim almışlardır. Bu hattın dışında tecavüze uğrayan ve cinsel tacize maruz kalan kadın ve çocuklar için telefon hattı bulunmaktadır. Kadınlara yazılı olarak ya da telefonla ulaşılamadığı ya da kadının yüksek risk altında olduğunun bilindiği durumlarda polis eşliğinde ev ziyareti yapılarak, kadınlara ulaşılabilmektedir. Sığınma evi çalışanları, kadın aktivistler ve meslek elemanlarından oluşmaktadır. Özellikle bilinç yükseltme çalışmasının yapılması ve toplumsal kampanyaların yürütülmesi için kadın

aktivistlere gereksinim duyulmaktadır. Farklı disiplinlerden olabilen meslek elemanlarının toplumsal cinsiyet temelli bir anlayışa sahip olması istenmektedir. Kadınlara hukuki ve maddi destek verilmekte, iş bulmalarına yardımcı olunmaktadır. Haftada bir kez grup çalışması yapılarak, kadınların katılımını desteklenmektedir. Çalışanlara yönelik süpervizyon ayda bir kez kurum dışından sağlanmaktadır. Kadın konuk evlerinin birçoğunda geceleri ve hafta sonları gönüllüler çalışmaktadır. Almanya'daki kadın konuk evlerinin yaklaşık üçte biri bağımsızdır. Kadın kuruluşları tarafından kurulan bağımsız kadın konuk evleri Bağımsız Kadın konuk evleri çatısı etrafında ulusal ve uluslararası düzeyde kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele mekanizmalarının geliştirilmesi için çalışmaktadır. Gönüllülük temelinde çalışmaların ağırlıkta olduğu ve kadın hareketi içinden gelen feminist örgütlerin kurduğu bağımsız kadın konuk evleri, işleyiş modeli oluşturmada feminist ilke ve yöntemlerden yararlanırlar. Finansman ve maddi yardım konusunda devlet kurumlarından destek alan kuruluşlar, içişleri konusunda tamamen bağımsızdır. İngiltere'de kadın konuk evlerinin çoğunluğunda güvenlik elemanı yoktur. Birçok sığınma evinin doğrudan polise bağlı veya özel güvenlik şirketlerine uyarı gönderen alarm sistemi bulunmaktadır. Aile içi şiddet nedeniyle önemli psikolojik rahatsızlıklar yaşayan kadınlar için ayrı bir ev düzenlenmiştir. Sığınma evi blokları içinde "İnci Evi" olarak adlandırılan ayrı bir evde, aile içi şiddet nedeniyle psikolojik sorun yaşayan kadın ve çocukları kalmaktadır. Amerika'da ise şiddet gören kadınlar için ilk sığınma evi 1974 yılında açılmıştır. Bunu evsizler, mülteciler ve şiddete uğramış diğer kadın grupları için açılan sığınaklar izlemiştir. Ayrıca şiddete uğramış kadınlara yönelik olarak yasal danışmanlık ve 24 saat tecavüz kriz merkezlerinin yanında uyuşturucu ve alkol bağımlılığına yönelik olarak rehabilitasyon ve diğer meslek mekanizmaları da süreçte etkin olmuştur (www.kardelen.bel.tr, 09.04.2014).

3.4. Türkiye'de Kadın Konuk Evlerinin Ortaya Çıkışı

3.4.1 Osmanlı Döneminde Kadın Konuk Evleri

18. yüzyılın başlarında kurulan Hatun iye Dergâhı 19. Yüzyıl sonlarına kadar çaresiz kadınlara bir sığınak olarak hizmet vermiş, çeşitli sebeplerle biçare kalan kadınlar buraya sığınmış, ilgi alanlarına göre çeşitli zanaatlar öğrenerek kimseye muhtaç

kalmadan geçimlerini sağlamış, bu dergâhta yaklaşık 100 kadın hizmet almıştır. Bu dergâh, Karılar Dergâhı olarak da bilinmektedir (Şentürk, 2011).

Temelde kadın olmaktan kaynaklanan sorunlar olmakla birlikte, Osmanlı toplumunda aile, çocuk, eğitim gibi sorunlar hiçbir zaman önemsiz görülmemiştir. Bu konularda hizmet veren dernekler kurulmuştur. Dernekler dul ve yetimlere yardım etmek amacıyla kurulmuşlardır. Ancak bu denekler eşinden şiddet gören kadınlar için kurulmamışlardır. Bu dernekler arasında Cemiyet-i Hayriye-i Nisvaniye önemli bir dernektir. 1908 yılında “Osmanlı Kadınları Şefkat Cemiyet-i Hayriyesi”nde yoksul ve kimsesiz kadınlar için para ve eşyalar toplamakta, bu amaçla eşya pazarları ve piyangolar düzenlenmiştir. Osmanlı Döneminde bir diğer önemli dernek “Teali-i Vatan Osmanlı Hanımlar Cemiyeti”dir. Dernek yetim ve yoksul kızların meslek sahibi olmalarına yardımcı oluyordu. Kadınlara eğitim ve yardım amaçlı kurulan bir başka kadın derneği ise “Osmanlı Türk Hanımları Esirgeme Derneği”dir. Dernek kadınlara mesleki eğitim yardım konusunda yardımcı olmuştur. Görülmektedir ki Osmanlı Döneminde kurulan kadın derneklerinin yoksul ve kimsesiz kadın ve kız çocuklarına yönelik yürütülen faaliyetler günümüzde faaliyet gösteren kadın konuk evlerindeki çalışmalar yapılmaktadır (Çakır, 1992: 988-1002).

3.4.2 Cumhuriyet Döneminde Kadın Konuk Evleri

Dünya’da ilk modern kadın sığınma evi 1970’li yıllarda ortaya çıkmış olmasına rağmen, ülkemizde ise ikinci dalga kadın hareketinin geç başlamış olmasından ötürü ilk kadın konuk evleri 1990’lı yıllarda açılmaya başlanmıştır.

Türkiye’de kamu kurumlarına bağlı ilk kadın konuk evi SHÇEK’e bağlı olarak 1990 yılında hizmete açılmış, SHÇEK dışındaki ilk kadın konuk evi ise 1990 yılında Bakırköy Belediyesi tarafından hizmete açılmıştır. Ancak bu sığınma evi Belediye’de yaşanan yönetim değişikliği sonucu 1992 yılında kapatılmıştır (Karataş, ve diğ., 2008: 52-53). Aynı şekilde Şişli Belediyesi tarafından 1990 yılında açılan sığınma evi 1994 yılında kapatılmıştır.

1990’lı ve 2000’li yıllarda kadın kuruluşları ile belediyeler işbirliğinde bazı girişimlerde bulunulmuştur. 1989’da kurulmuş olan Kadın Dayanışma Vakfı 1991 yılında Ankara Altındağ Belediyesiyle yapmış oldukları protokolle Ankara’nın ilk danışma merkezi, bir

yıl sonra da Türkiye'nin ilk bağımsız kadın konuk evi açılmıştır. Ancak 1994 yılında yapılan yerel seçimlerde belediyenin el değiştirmesiyle öncelikle merkezin elektriği, suyu kesilmiş ve ardından 1994 yılında protokol tek taraflı olarak iptal edilmiştir. 1998 yılında Vakıf başka bir semtte aldığı evi sığınma evi olarak düzenlemiş, 1999 yılında da Danışma merkezi açılmıştır. Ancak benzer problemlerden ötürü merkezler çok kısa sürede ayakta kalabilmişlerdir. Uzun süren görüşmelerden sonra 2003 yılının başında ikinci bir sığınma evi ve danışma merkezi Yeni Mahalle Belediyesiyle protokol yapılmıştır. Ancak yine benzer sorunlar yaşanmış ve yaşanan iktidar değişikliğinin ardından merkez süresiz olarak bakım altına alınmıştır (Alkan, 2009: 69-70).

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, sığınak açmak üzere 1990 yılında kurulmuştur. Vakfın kuruluşundaki amaç gerek aile içinde gerekse de aile dışında şiddete maruz kalan kadınlara sığınma ve koruma imkânı sunarak, şiddeti yaşamış kadınlara yeni yaşam olanakları sunmaktadır. 1995'te kadın sığınma evini hizmete açılmıştır ancak sığınma evi ekonomik sorunlar nedeniyle 1998 yılında kapatılmıştır. Vakıf, 2004 yılında Beyoğlu Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma Ve Dayanışma Vakfının bina sağlaması ile yeniden sığınma evi hizmete başlamış, binanın yanı sıra çalışanların ve kadın konuk evlerinin yemek giderleri Kaymakamlıkça desteklenmekte olup; Mor Çatı Kadın Vakfında kadınlara barınma hizmetlerinin yanı sıra psikolojik hizmetler ve hukuki danışmanlık hizmetleri, kadınlara iş bulmaları, çocuklara kreş ve okul sağlamaları konusunda destek olmaktadır (Karataş vd., 2008: 52-53, Öztürk, 2010: 139).

633 sayılı kanun hükmünde kararname ile kadın konukevleri Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün yetki ve sorumluluğuna bırakılmış olup halen Aile Ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı 90, belediyelere bağlı 32, STK'lara bağlı 1 olmak üzere 2190 kapasite ile toplam 123 kadın konukevi hizmet vermektedir (KSGM, 2013: 45).

3.5. Kadın Konuk Evi Modelleri

Kadına yönelik şiddet her öğrenim düzeyinden, her yaştan ve ekonomik düzeyden evli, bekâr ya da boşanmış bütün kadınların yaşamış olduğu bir gerçektir. Ülkemizde her beş kadından ikisi aile içinde şiddete maruz kalmakta olup aile içinde kadına yönelik şiddetin %57 oranında evliliğin ilk günlerinde yaşandığını görmekteyiz. Aile içi şiddetle mücadele de kadın konuk evleri şiddete maruz kalan kadınların yaşadıkları şiddetle mücadele ederken ihtiyaç duyduğu desteği dayanışma esasıyla sunan kuruluşlardır.

Yaşanan şiddetin kadınlar açısından sonuçları öğrenilmiş çaresizlik, özgüven ve cesaretin yok olması, sosyal ilişkilerin azalması, yoksullaşma vb. olarak görülmektedir (İzmir Büyükşehir Belediyesi, 2011: 10).

Genel olarak kadın kadın konuk evleri tek tip barınma merkezleri olmayıp, kurumsal yapılanma ve politikalar açısından pek çok çeşidi bulunmakta, herhangi bir üst kuruma bağlı olup olmamalarına göre üçe ayrılmaktadır.

3.5.1. Özerk Kadın Konuk Evleri

Özerk kadın konuk evleri bağımsız çalışmaktadır. Şiddet yaşayan kadınların çocuklarıyla birlikte kalabilecekleri kadın konuk evleri, kadınların barınma, giyecek, yiyecek, çocuk bakımı ve danışmanlık gibi ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Genellikle bağışlar ve uluslararası kuruluşlardan yardım alan kadın konuk evleri, iç işlerine müdahaleyi kabul etmemektedir. Bağımsız kadın konuk evleri kadınların yaşadığı şiddeti erkek egemen toplum yapısıyla bağdaştıran, geleneksel değerleri ve cinsiyet rollerini sorgulayan bir anlayışa sahiptir. Bu tür kadın konuk evlerinde çalışacak personelin kadın bakış açısına sahip kadınların olması tercih edilmektedir. Ayrıca çalışacak personellerde yine kadına yönelik şiddetin dinamikleri ve nedenleri konusunda bilinçli olmaları aranmaktadır. Özerk kadın konuk evleri 24 saat hizmet vermekte, gece gündüz telefon hattı sayesinde şiddete maruz kalan kadınların sorunlarına cevap verebilmektedir.

Kısaca özerk kadın konuk evlerinde kabul görmüş başlıca temel felsefe aşağıda sıralanmıştır (Şahinoğlu, 1998: 89):

- Şiddete uğrayan kadınlara mekân ve olanak sağlamak,
- Kendilerine güven ve ayakları üzerinde durabilen kadınlara destek olmak,
- Kadınların eşlerine ve sığınaktaki görevlilere olan bağımlılıklarını ortadan kaldırmaya çalışmak,
- Hiyerarşinin olmadığı ilişkiler kurmak,
- Çalışanlar ile sığınakta kalan kadınlar arasında birbirlerine karşı hitaplarında sıfatlar kullanılmamasını sağlamaktır. (Örneğin; Ayşe abla gibi)

3.5.2 Yarı Özerk Kadın Konuk Evleri

Yarı özerk kadın konuk evleri, hükümet ya da belediyelerden maddi açıdan destek olan ancak işleyişinde bağımsız olarak çalışan yapılardır. Bu kadın konuk evlerinin iç işleyişlerine müdahale edilmez; ancak bu sığınaklar her zaman bir riskle karşılaşabilmektedir. Bağlantılı oldukları kurumlarla herhangi bir sorun çıktığında kapanabilirler. Bu yüzden bağlı buldukları kurumun politikasına ters düşmeyecek şekilde hareket etmek zorunda kalabilirler. Ayrıca söz konusu kurumla ters düştiklerinde ya da bir hükümet değişikliğinde, maddi imkânların kesilmesiyle kapanma durumuna gelebilirler (Şahinoğlu, 1998: 90).

3.5.3 Belediyeler, Vakıflar Ya da Hükümet Tarafından Açılan Kadın Konuk Evleri

Bu kadın konuk evleri bağımsız hareket edemezler. Bağlı oldukları kurumun politikasına uygun davranmak zorundadırlar. Hükümet ya da belediyelerdeki yönetim değişiklikleri bu tipteki kadın konuk evlerine olumlu ya da olumsuz olarak örneğin maddi kaynağın kesilmesi ya da sığınma evinin kapatılması gibi. Bu tür kadın konuk evlerinde kadının yaşadığı şiddete bakışta veya yaklaşımda farklılıklar ortaya çıkabilmektedir. Örneğin muhafazakâr bir hükümet ya da belediye yönetimi politika olarak sığınaktaki kadınların sorununa daha çok aile odaklı yaklaşarak, aile bütünlüğünü sağlayarak kadının kocasıyla barışmasını sağlamaya çalışmaktadır (Şahinoğlu, 1998: 91).

Devlete ait ya da devlet tarafından desteklenen kadın konuk evlerinin avantajları bulunmaktadır. Kadın sorununun ve özel de kadına yönelik şiddetin yaygın ve çeşitli olması bu konuda çok çeşitli faktörlerin desteğini gerektirir. Örneğin hukuk alanında, uluslararası sözleşmelerde kadına yönelik şiddetin irdelenmesi ve bu konuda önlemler alınmasına sebep olmaktadır.

Kadına yönelik şiddet ve bunu önleme yolları konusunda hükümetleri uyarmak, bilgilendirmek, devletin bu konuya eğilmesine, önemsenmesine neden olmaktadır. Örneğin, devlete ait maddi kaynaklardan yararlanmayı sağlayabilir. Gelişmiş ülkelerde birçok özerk kadın sığınma evi maddi kaynakların yetersizliği yüzünden kapanma ya da düzensiz çalışma sorunu ile karşı karşıya gelebilmektedir. Devleti bu sorunun çözümünde katmak önemli bir adımdır. Ayrıca devletten alınan maddi olanak ve

kaynaklar kadın konuk evlerinin uzun ömürlü kalmasına neden olmaktadır (Alıcıoğlu Cömert ve Gülçiçek, 2005: 15).

3.6 Kadın Konuk Evlerinin Çalışma Esasları

Kadın Konukevlerinin Açılması Ve İşletilmesi Hakkında Yönetmeliğinin 4. Maddesine göre yörenin ihtiyacına sosyo kültürel yapısına göre uygun görülecek İl ve İlçelerde konuk evi açar. Büyükşehir Belediyeleri ile nüfusu 100 bini geçen belediyeler ihtiyaca cevap verebilecek nitelik ve sayıda konuk evi açar. İl Özel İdareleri ile Sivil Toplum Kuruluşları da konuk evi açabilir. Gerçek kişiler tarafından konuk evi açılmaz.

Yine yönetmeliğin 4.maddesinin 3. Fıkrasında yönetmelik kapsamında verilecek destek ve hizmetlerde aşağıdaki hususlara uyulur:

a) İnsan haklarına dayalı, insan onuruna yaraşır, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı ve sosyal devlet ilkesine uygunluk esas alınır.

b) Kişiye saygı ve yararlı olma ilkeleri temel alınır.

c) Yapılan çalışmalarda kadın odaklı yaklaşım esastır.

ç) Konukevinde yapılacak işlemlerde kadının beyanı esas olup, delil göstermek zorunda bırakılamaz.

d) Konukevinde çalışanlar, kadını korumak gerekçesiyle bu Yönetmelikle belirlenen kurallar dışında kadının temel hak ve özgürlüklerine yönelik herhangi bir sınırlandırma getiremez, kadın adına karar alamaz.

e) Kadınlar hakkında yapılacak işlemlerde kadınların bilgilendirilmesi esastır. Konukevinde kalan kadınlar aldıkları kararlardan ve kararların olumlu veya olumsuz sonuçlarından kendileri sorumludur.

f) Kadınların ekonomik, sosyal ve psikolojik açıdan güçlendirilmesi temel amaçtır.

g) Şiddetsiz yaşam hakkının korunması anlayışıyla faaliyet gösterilir.

ğ) Çalışanlar tarafından, kadınlara şiddet uygulayan ya da uygulama ihtimali bulunan kişi ile ilgili herhangi bir uzlaşma teklif edilemez ve arabuluculuk yapılamaz.

h) Kanuni hükümler saklı kalmak kaydıyla, konukevinin adresi, telefon numarası, kadınların, çocukların ve konukevi çalışanlarının kişisel bilgilerinin gizli tutulması esastır. Bütün ilgililer bu gizliliğin korunmasından sorumludur.

ı) Konukevindeki faaliyetlere katılmak gönüllülük esasına dayanır.

i) Hizmetlerin yürütülmesinde, kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversiteler, yerel yönetimler, vakıf, dernek ve diğer sivil toplum kuruluşları, gönüllü gerçek ve tüzel kişiler ile özel sektörün desteği alınır.

Kadına yönelik aile içi şiddet temel insan hakları ve özgürlüklerinin ihlalidir. Ayrıca kadına yönelik aile içi şiddet kadın ve erkek arasındaki eşitsiz güç ilişkilerinin sonucu ortaya çıkan toplumsal bir sorundur. Kadının yaşadığı şiddetin nedeni ve kaynağı kadından yani kadının zayıf, güçsüz, yetersiz ya da suçlu olması sebepler değildir. Dolayısıyla bu anlayış doğrultusunda sığınma evi kuranların, işletenlerin ve sığınma evinde çalışanların sorunu toplumsal bağlantılarıyla kavraması sebebi ne olursa olsun kadına yönelik şiddetin kabul edilemez olduğunu benimsemesi ve ayrıca şiddet mağduru kadınların ifade ettiklerine yargılayıcı olmadan inanmaları gerekir. Böylece kadın konuk evlerinin amaçlarına ulaşabilmeleri için belirli ilke ve esaslar doğrultusunda kurulmaları ve işletilmeleri gerekmektedir (Karataş, vd., 2008: 57).

3.7. Kadın Konuk Evlerinin Amaçları

Kadın konuk evleri, aile içi şiddete maruz kalmış kadın ve çocuklara istismar edilme korkusundan uzak yaşayabilecekleri güvenli bir ortam sağlamaktır. Kadın konuk evleri özel hizmetler ve güvenlik önlemleri sunar. İstismara uğramış kadınlarla çalışmasının başlıca ilkesi kadın haklarının savunulması, kadınların bağımsız ve saygın bir hayat sürdürebilmeleri için güçlendirilmeleri konusunda kuvvetli bir anlaşma, taahhüttür. Kadın konuk evleri kadınlara karşı şiddetle mücadelede önemli bir rol oynamaktadır. Kadın konuk evlerinin işlevleri kadınlara barınak sağlamak ve kalacak güvenli bir ortam oluşturmaktan çok daha fazladır. Kadın konuk evinde yaşayan kadınlar ve çocukları travmatik deneyimlerle başa çıkabilmeyi, şiddeti sonlandırmayı, özgüveni yeniden kazanmaları ve rotasını kendisinin çizdiği bağımsız bir hayatın temellerini atmaya mümkün kılacak bir destek alırlar. Ayrıca kadın konuk evlerinde şiddet deneyimine ilişkin tüm hususlarda kriz desteği ile sürekli danışmanlık ve destek sunar. Ayrıca kadın

konuk evleri ev içi şiddet farkındalığını artırmaya çalışır. Böylece şiddete maruz kalmış kadın ve çocuklarına güvenli bir ortam sağlayarak ve şiddetin tekrarını önlemek için destek vererek şiddeti durdurmayı amaçlar. İstismara uğramış kadınların ve çocukların bakıma, pratik desteğe ve yasal işlemler sırasında eşlik edilmeğe ihtiyaçları vardır. Onları destekleyen danışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Verilen hizmetler kadınların istek ve ihtiyaçlarını karşılamalıdır. Yaşanılan şiddetin neticesinde kadın ve çocuklarda ortaya çıkan travmanın üstesinden gelinebilmesi için hem kriz desteğine hem de uzun dönemli terapiye ihtiyaç gerek vardır.

Kısacası kadın konuk evlerinin amaçlarını üç ana başlık altında toplayabilmekteyiz. Kadın konuk evlerinin amaçları aşağıda sıralanmıştır (Korkman, 2007: 30-32):

- **Korunma Ve Güvenlik**

Şiddete maruz kalmış kadın ve çocuklarının en çok ihtiyaç duydukları şey güvenli bir ortam, kendilerini güvende hissedebilmeleridir. Dolayısıyla güvenlik konusuna en büyük öncelik verilmelidir.

- **Güçlenme**

Şiddet kurbanlarına verilen desteğin amacı, güçsüzlüğün üstesinden gelmek ve kadınları rotasını kendisinin çizeceği bir hayatı yaşayabilmeleri için güçlendirmek olmalıdır. Şiddet mağduru kadınlar “hasta” ya da “dertli” olarak nitelendirilmemelidir. Bu nitelendirmeler kadınları daha da zayıflatacaktır. Zayıf olmak şiddet sonucunda ortaya çıkan bir durumdur. Şiddet sadece bedeni değil zihni ve özgüveni de zedelemektedir. İstismara uğramış kadınlarla çalışan bazı kişi ve kurumların yaklaşımları bu zayıflıkları kadınların algılama ve sonra da kadınları hastalıklı vakalar olarak görme eğilimini taşır ve yanlış bir kanıya yol açar. Sığınak hareketindeki uzmanların deneyimleri kadınları kendi durumlarının uzmanı olarak kabul etmenin hayati olduğunu gösterir. Kadınların durumlarını kavramak ve eşlerin onlar üzerinde güç kullanılmasının nasıl olduğunu fark etmek için destek görmeye ihtiyaçları vardır. Kadın konuk evlerinin nihai amacı şiddet mekanizmalarını anlamak, kadınların şiddete etkin biçimde direnmelerini sağlayacak stratejiler geliştirmelerini, şiddetsiz bir hayat sürmelerini amaçlamaktadır.

- **Toplumsal Değişim**

Kadın konuk evleri kadınlara ve çocuklara yönelik şiddetin beslendiği önyargıları, tutumları ve davranış örüntülerini ortadan kaldırmayı amaçlar. Ayrıca kadın konuk evleri kadın ve çocukların durumu, ev içi şiddetin topluma etkisi, sorunlarla başa çıkmanın etkin yolları, kadınlara ve çocuklara yönelik şiddeti sonlandırmanın etkin yolları şiddetsiz bir toplumun getireceği yaralar gibi konularda farkındalığı artırmayı amaçlamaktadır.

3.8. Kadın Konuk Evlerine Başvuru, Kabul Ve Hizmetten Yararlananlar

3.8.1 Kadın Konuk Evlerine Başvuru

Kadın konukevleri yönetmeliğinin 11. Maddesine göre aşağıda belirtilen şekilde başvuru yapılmaktadır:

(1) Konukevine kabulünü isteyen kadınlar İl Müdürlüğüne, ŞÖNİM'e, benzeri görevleri yapan kamu kurum ve kuruluşlarının ilgili yönlendirici birimlerine veya kolluğa başvurabilirler.

(2) Şiddetten haberdar olan üçüncü kişilerin bildirimleri ihbar kabul edilir.

(3) Kadınların konukevine doğrudan başvuruları kabul edilemez. Konukevine kişisel olarak yapılan başvurular ŞÖNİM'e yönlendirilir.

(4) Konukevine kabulde kadınlardan herhangi bir belge istenmez. Konukevi yönetimi, resmi kimlik belgesi olmayan kadınların kimlik belgesi edinme işlemlerine destek olur.

3.8.2 Konuk Evine Kabul

Kadın konuk evleri yönetmeliğinin 12. Maddesine göre kabul aşağıda belirtilen şekilde yapılmaktadır.

(1) Mülkî amir, aile mahkemesi hâkimi veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk amirinin kararı üzerine ŞÖNİM tarafından ilk kabul birimine veya konukevine kadın kabul edilir.

(2) ŞÖNİM'e yapılan başvurularda, kadının yazılı talebi alınır ve yapılacak değerlendirme sonucunda barınma ihtiyacının olduğu tespit edilenler ilk kabul birimine yönlendirilir. Ancak ŞÖNİM tarafından, konukevine kabulü uygun görülen kadın ve beraberindeki çocuklar, durumun gerektirdiği hallerde kabul için aranan bilgi ve belgeler sonradan tamamlanmak üzere doğrudan konukevine gönderilebilir.

(3) Kadınların ilk kabul birimine geçici kabulünün yapılabilmesi için gereken bilgi ve belgeler şunlardır:

- a) Başvuru dilekçesi.
- b) Ön görüşme formu.
- c) Kadının konukevi kurallarına uyacağına dair taahhütname.
- ç) Kimlik bilgisi beyanı.

(4) ŞÖNİM'ler tarafından doğrudan konukevine kabulü yapılan veya ilk kabul biriminde kalanlardan konukevine yerleştirilmesi uygun görülen kadınlar ve beraberindeki çocukları, Bakanlık, belediye, il özel idaresi veya sivil toplum kuruluşlarına ait konukevlerine yerleştirilirler. Bu suretle yerleştirilen kadınlar, konukevleri tarafından ŞÖNİM'in bilgisi dışında, takdir yetkisi kapsamında çıkarılamazlar.

(5) ŞÖNİM tarafından geçici kabul ile ilk kabul birimine yerleştirilen kadın ve beraberindeki çocukların, konukevine kabulü sırasında aşağıdaki belgeler tamamlanır:

- a) Sosyal inceleme raporu.
- b) Sosyal inceleme raporu sonucuna göre veya ŞÖNİM'in gerek gördüğü hallerde kadının bulaşıcı ve sürekli tıbbi bakım isteyen bir hastalığı bulunmadığı, ruh sağlığının yerinde olduğu, alkol veya madde bağımlısı olup olmadığına dair sağlık raporu.
- c) Yapılan mesleki çalışmalara ilişkin raporlar ve müdahale plânı.
- ç) Kadının sorunlarının çözümüne yönelik yapılan yazışmalar ile gerekli form, tutanak ve diğer belgeler.
- d) Konukevine anneleri ile birlikte kabul edilen çocuklarla yapılan mesleki çalışmalara ilişkin raporlar.

e) Gerekli görüldüğü takdirde hayati tehlikesinin bulunup bulunmadığına dair kolluk tarafından hazırlanan risk değerlendirme raporları.

(6) Konukevinde kalanların düzenli olarak kaydı tutulur ve veri tabanına işlenir.

(7) Hakkında gizlilik kararı verilmekle beraber konukevine kabulü yapılan kadınlar için ŞÖNİM tarafından kodlu kimlik kartı hazırlanarak verilir. Bu kimlik kartı ayrılışlarında geri alınır. Kimlik kartında, ilgilinin kimlik numarası, bulunulan ilin kodu, konukevinin kodu, kadına verilecek numara, konukevine giriş tarihi ile başlamak üzere tespit edilen bilgiler bulunur ve veri tabanına işlenir. Aynı kadının farklı yerlerdeki başvurularında da kadının kendine ait kodu sabit tutulur ve kullanılmaya devam edilir.

Sığınma evine 7 gün 24 saat kabul asgari bir standarttır. Ancak kadın konuk evlerinin büyük kısmı 7 gün 24 saat kabul yapmamaktadır. Ancak “çok acil durumlar” için çok az sayıdaki sığınma evine kabul gece icabçılık sistemi ile yapılmaktadır. Kadınların 183’ü aramaları halinde en yakın polis merkezine gitmeleri istenir. Bir sığınma evi personeli polis merkezine başvuran kadını alarak kadın sığınma evine götürür. Aile Ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı kadın konuk evlerine gece saatlerinde gelen kadınlar geceyi ilk kabul birimlerinde geçirmekte, ertesi sabah ilgili meslek elemanınca yapılan görüşme ve hazırlanan sosyal inceleme raporu doğrultusunda kadın sığınma evine yerleştirilir. Sığınma evine yerleştirilecek kadın için İl Müdürlüğü onayı alınmaktadır.

Belediyelere bağlı kadın konuk evlerine kabul ise aşağıdaki hususlara göre yapılır (Tosun, 2010: 20):

- Kadın konuk evlerine yapılan başvuruların değerlendirilmesi ve başvuru sahiplerinin sığınma evine ulaştırılması kadın danışma merkezi tarafından gerçekleştirilir.
- Sığınma evine kabulde il ve ilçe sınırlaması yapılmaz.
- Sığınma evine kabul kararı, kadın danışma merkezleri tarafından verilir, koordinatör bilgilendirilir.

Belediyelere bağlı kadın konuk evleri de icabçılık uygulamasını hayata geçirmiştir. Kadın konuk evlerinin koordinatörlerinin telefonu 183 Aile, Kadın, Çocuk, Özürlü Sosyal Hizmet Hattında ve ildeki polis merkezlerinde bulunmaktadır. Polisin icabçıları araması halinde Kadın Dayanışma Merkezi ve sığınma evi çalışanlarından biri gece kadını alarak sığınma evine götürmektedir. Belediyede gece polise ulaşan kadınlar

belediyenin halkla ilişkiler nöbetçi memurluğuna götürülmektedir. Buradan Sosyal İşler Müdürlüğü yetkililerine bilgi verilerek kadının sığınma evine ulaşması sağlanmalıdır. Kadın ticareti ile mücadele alanında çalışan sivil toplum örgütlerinin kadın konuk evlerine yönlendirme Emniyet Genel Müdürlüğü ile imzalanan protokol çerçevesinde Emniyet Genel Müdürlüğü Yabancılar Şubesi tarafından yapılmaktadır. Bir kadın ticareti mağdurunun tespit edilmesi halinde kadın bulunduğu ilden alınarak Ankara ya da İstanbul Yabancılar Şubesine polis eşliğinde getirilmektedir. Yabancılar şubesi yetkilileri sığınma evi koordinatörlerini arayarak durumdan haberdar etmekte ve sığınma evinden ihtiyaca göre bir yada birkaç kişi yabancılar şubesine giderek kadın sığınma evine götürmektedir (Tosun ve Öztürk, 2010: 33).

3.8.3 Konukevi Hizmetlerinden Yararlananlar

Yönetmeliğin 13. Maddesine göre:

(1) Şiddete uğrayan ya da uğrama tehlikesi bulunan bütün kadınlar ve beraberindeki çocukları hiçbir ayırım yapılmadan konukevine kabul edilir. Ancak;

a) On sekiz yaşından küçük şiddet mağduru çocuklar, sosyal çalışmacı ile çocuk gelişimci tarafından uygun görüldüğü takdirde il müdürlüğü tarafından uygun bir sosyal hizmet kuruluşuna yerleştirilerek yerleştirme işlemi Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bildirilir.

b) On sekiz yaşından küçük kız çocukları anneleri ile birlikte konukevi hizmetinden yararlanabilirler.

c) On iki yaşından büyük erkek çocuğu olan kadınlar ile engelli çocuğu bulunan kadınlar ise, can güvenliği riski olmamak kaydıyla, talep edilmesi ve gerekli olduğuna dair sosyal inceleme raporuna istinaden, ŞÖNİM tarafından uygun görülmesi halinde, kira ve iaşesi karşılanmak üzere bağımsız bir ev kiralanmak suretiyle barındırılması yoluna gidilir. Kiralanacak evlerde 6. maddenin üçüncü fıkrasında yer alan belgeler aranır. Kiralanacak konutlara ilişkin kira, depozit ve diğer cari giderler konukevi bütçesinin ilgili kalemlerinden ödenir. Kadınlar ve beraberindeki çocuklar konukevi hizmetlerinden bu evde yararlandırılır. Evlerin, konukevine yakın çevreden, tercihen mobilyalı ve her bir kişi için en az yirmi metrekare yaşam alanı olmasına, bulunduğu ilin rayiç fiyatları üzerinden kiralanmasına özen gösterilir. Konukevi bulunmayan

ilçelerde de ihtiyaca göre bu bent kapsamında düzenlenen ev kiralanması yoluna gidilebilir.

ç) İlk kabul biriminde psikiyatrik desteğe ihtiyacı olduğu gözlemlenen kadınlar hakkında psikiyatri uzmanından alınacak “toplu yaşanan yerde kalabileceğine dair rapor” doğrultusunda konukevine kabulleri yapılır.

d) Bulaşıcı veya sürekli tıbbi tedaviyi gerektirir ağır hastalığı olduğu tespit edilen kadınların tedaviyi kabul etmeleri durumunda ilgili mevzuatları çerçevesinde tedavileri sağlanır. Tedaviyi kabul etmemeleri durumunda, 29. maddenin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince işlem yapılır.

e) Altmış yaşından büyük şiddet görmüş kadınlar ile akıl ve ruh sağlığının bozuk olduğu gözlemlenen veya zihinsel engelli kadınlar uygun sosyal hizmet kuruluşuna yerleştirilerek yerleştirme işlemi Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bildirilir.

f) Alkol ve madde bağımlıları, tedaviye başlamaları ve devam etmeleri koşulu ile konukevine kabul edilirler.

g) Rehabilitasyon ve güçlendirme sürecinde farklı hizmet modellerine ihtiyaç duyan kadınlar, Bakanlıkça bu hizmet için kurulacak ve içinde hizmete uygun eğitim almış personelin istihdam edileceği ihtisaslaşmış konukevlerine yerleştirilirler.

ğ) Öz bakımlarını kendi başlarına yapamayan kadınlar ilgili kuruluşlara yerleştirilir.

h) Bedensel ve zihinsel engelli kadınlar hakkında ilgili kamu kurum ve kuruluşları veya sivil toplum kuruluşlarından destek alınır.

ı) Herhangi bir suç nedeniyle adli mercilerce haklarında arama, tutuklama, zorla getirme kararı verildiği veya yakalama emri düzenlediği anlaşılan kadınlar derhal kolluk birimlerine bildirilir ve haklarında genel hükümler çerçevesinde işlem yapılır.

Belediyelere bağlı kadın konuk evlerine Şiddete uğrayan kadınlar ve çocuklar bir fark gözetilmeden kabul edilmektedir. Ancak belli koşulları olup; söz konusu koşullar (Tosun, 2010: 11):

- a) 18 yaşından küçük başvurular Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı ilgili sosyal hizmet kuruluşlarına yönlendirilir.
- b) 18 yaşından küçük kız çocukları anneleri ile birlikte kadın konuk evlerinde kalabilir. Yaşı 13'ten büyük erkek çocuğu olan kadınların belediye tarafından sağlanacak bağımsız bir dairede ya da diğer kurumların (Örneğin; Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'nın) desteği ile kiralanacak bir evde barındırılmasına çalışılır. Kadınlar ve çocuklar, danışma merkezi aracılığı ile ihtiyaç duydukları alanlarda desteklenir.
- c) Psikiyatrik desteğe ihtiyaç duyan kadınlar psikolog ve sosyal çalışmacılardan oluşan en üç kişilik grup ve gerekli durumlarda psikiyatrist değerlendirme raporu sonucunda uygun görülürse sığınma evine kabul edilir.
- d) Alkol ve madde bağımlıları, tedavi gördüklerini belgeledikleri sürece sığınma evine kabul edilir.
- e) Görme, işitme, bedensel ve zihinsel engeli olan engelli kadınlar Aile Ve Sosyal Politikalar Bakanlığından ve ilgili sivil toplum örgütlerinden destek alınmak kaydıyla kabul edilir.

3.9. Kadın Konuk Evlerinde Kalış Süresi, Giriş-Çıkış Saatleri

Kadın konuk evinde kalma süresi, kadının ilk kabul birimine kabul tarihinden itibaren altı aydır. Kalış süresi, kadınların güçlenme süreci değerlendirilerek gerekli hallerde uzatılır. Uzatma süresi sosyal çalışmacı ile çocuğu varsa çocuk gelişimcinin görüşü alınarak değerlendirme komisyonu tarafından belirlenir. Mülki amir ya da aile mahkemesi hâkimi tarafından hakkında barınma tedbiri kararı verilenler kararda belirtilen süre kadar konuk evi hizmetlerinden yararlandırılırlar. Durumun özelliğine göre tedbir kararının süresinin ya da şeklinin değiştirilmesi değerlendirme komisyonunun tespiti ve İl Müdürlüğünün talebi ile ilgili merciden istenebilir (Kadın Konukevleri Yönetmeliği, 2013).

Aile ve Sosyal Politikalar yönetmeliğini esas alan belediyelere bağlı kadın konuk evlerinde kalış süresi altı aydır. Ancak süre yapılan değerlendirmeler sonucu gerekli

görülmesi halinde bağlı olduğu birimin onayı ile uzatılmaktadır. Bazı belediyelerde kalış süresi bir aydır. Kalış süresine ilişkin en iyi uygulamalardan biri Küçükçekmece Belediyesi tarafından uygulanmaktadır. Bu sığınma evine gelen her kadına iki ay dinlenme süresi verilir. Bu süre içinde kadınların dinlenmesi, psikolojik yardım alması, sosyal aktivitelere katılması sağlanmaktadır. Bu süre her kadının durumu için kısa veya uzun olabilir. Bu sürenin sonunda kadının iş bulmasına yardımcı olunur ve iş bulan kadının en az altı ay sığınma evinde kalarak çalışması ve para biriktirmesi beklenmektedir. Daha sonra ise ev bulan kadınlar için Sosyal Yardımlaşma Ve Dayanışma Vakfından kira ve belediyeden ev eşyaları temin edilmektedir. Kalış süresi ayrıca kadınların fiziksel ve psikolojik olarak kendini toparlayamaması, hamile ya da yeni doğum yapmış olması, hayati tehlikesinin bulunması, çocuk anne olması, iş veya ev bulamaması, fiziksel bir engelinin olması gibi sebeplerden ötürü bir ay ile iki yıl arasında uzatılabilmektedir. Uzmanlaşmış sivil toplum örgütlerinin kadın konuk evlerinde kalış süresi ihtiyaç doğrultusunda uzatılmaktadır. Yararlanıcıları daha çok yabancı uyruklu kadınların oluşturduğu bu kadın konuk evlerinde kalış süresi Türkiye’de mahkeme süreci devam eden ve süreci takip etmek isteyen kadınlar için uzatılmaktadır. Özerk yapıya sahip kadın konuk evlerinde ise kalış süresi belirli bir süre olmayıp kadının talebi, gerek fiziksel gerekse psikolojik olarak konuk evinden ayrılmaya hazır olacak süreye kadar olabilmektedir (Tosun ve Öztürk, 2010: 32-34).

Kadın konuk evlerine giriş saati 16:00 ile 21:00 saatlerinde; çıkış saati ise 07:00’dir. Sığınma evine giriş çıkış saatleri kadının koşul ve ihtiyaçlarına göre değiştirilebilir.

3.10. Güvenlik Önlemleri ve Gizlilik İlkesi

Kadın konuk evleri yönetmeliğinin 16. Maddesine göre:

(1) Konukevi güvenliği için aşağıdaki teknik donanım sağlanır:

a) Dış alanda kayıt yapan geniş açılı kameralar ve monitör, iç alanda ise giriş, koridorlar, mutfak ve salonda kayıt yapan kameralar ve monitörler.

b) Pencereler için güvenliğin sağlanmasına yönelik parmaklıklar.

c) Acil durumda kullanılmak üzere kolluk birimlerine çağrı yapan alarm sistemi.

ç) Yangın alarmı ve söndürme tüpleri.

d) Numarası görünmeyen ve şehirlerarası görüşmelere açık en az iki telefon hattı.

e) Çelik kasa.

f) Evrak imha makinesi.

(2) Konukevi güvenliği için aşağıdaki tedbirler uygulanır:

a) Hiçbir dokümanda, materyalde, yazılı ya da görsel basında ve bunların internet üzerinden yapılan her türlü yayınında konukevinin dış cephesi, çalışanlar ve yararlanıcılara ilişkin fotoğraflara yer verilmez.

b) Yargı yetkisinin kullanıldığı durumlar hariç olmak üzere, hiçbir kamu görevlisi konukevinde kalan kadınlara ilişkin kişisel bilgileri talep edemez.

c) Hiçbir kamu görevlisi konukevine doğrudan yönlendirme yapamaz.

ç) Konukevine ziyaretçi kabul edilmez.

d) Konukevinin adresi gizli tutulur, yazışmalarda ŞÖNİM'in adresi kullanılır.

e) Kamu kurum ve kuruluşları, konukevlerine ve konukevinde kalan kadınlarla çocuklarına ilişkin olarak yürüttükleri her türlü resmi yazışmalarında ve bilgi, iletişim ve yayın araçlarının kullanımında gizlilik kuralına uygun olarak hareket ederler. Kendi birimlerinde gizliliğin ihlal edilmesini önleyecek tedbirleri gecikmeksizin alırlar.

f) Konukevinde kalan ve can güvenliği tehdit altında bulunan kadınlar için 18 inci maddede öngörülen tedbir plânı uygulanır.

g) Konukevi ve kolluk çalışanları konukevi güvenliğine ilişkin bir acil durum plânı yapar. Bu plânın uygulanmasında işbirliği ve koordinasyonun sağlanmasına yönelik olarak konukevi yönetimi ile kolluk periyodik görüşmeler gerçekleştirir. Tüm çalışanlara ve konukevinde kalanlara plân hakkında gerekli bilgilendirme yapılır.

ğ) Konukevinde kadın, çocuk ve çalışanlara kasten zarar verme girişiminde bulunan veya kuralları kasten ihlal eden kadınlar hakkında, 29 uncu madde kapsamında işlem yapılır.

h) Hizmet satın alınan kurumlardan, bakım ve onarım gerektiren durumlarda görevlendirilecek kişiden ya da firmadan gizlilik ilkesine riayet edeceğine dair taahhütname alınır.

ı) Saldırı, yangın ve deprem durumunda yapılacaklara ilişkin acil durum talimatları il müdürlüklerince oluşturulur. Kadın ve çocuklar, çalışanlar tarafından bu konuda bilgilendirilir.

i) Konukevine silah ve benzeri zarar verici amaçlarla kullanılabilir materyaller alınmaz.

j) Konukevi içerisinde fotoğraf makinesi, ses kayıt cihazı ya da kamera ile kayıt yapılamaz.

k) Konukevinin içinin gözlenmesini önleyecek tedbirler alınır.

(3) Hakkında konukevine yerleştirme kararı verilen ve yapılan değerlendirme sonucunda hayati tehlikesinin olduğu anlaşılan kadınlar ile beraberindeki çocukların, kolluk nezaretinde ivedilikle en yakın konuk evine güvenli ulaşımı sağlanır.

Gizlilik ilkesi

Kadın konuk evleri yönetmeliğinin 17. Maddesine göre:

(1) Konukevi açılırken, gizlilik ilkesine uyulur. Konukevinin adresi, telefon numarası gizli tutulur. Konukevini tanıtan tabela asılmaz, temel atma ve açılış töreni düzenlenmez.

(2) Yapılacak yazışmalarda kadınların, çocukların ve çalışanların isimleri belirtilmez, gerekli durumlarda üzerinde anlaşmaya varılmış kodlar kullanılır.

(3) Kadın ve çocuklar ile gerekli görülen üçüncü kişilerin kimlik bilgileri ve adresleri ile önem taşıyan bilgiler tüm resmi kayıtlarda gizli tutulur. Gizlilik kuralını ihlal edenler hakkında 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.

(4) Konukevinde kalan kadın ve çocuklara yapılacak tebligatlar, 11.2.1959 tarih ve 7201 sayılı Tebligat Kanununun 18 inci maddesi gereğince ŞÖNİM'e yapılır.

3.11. Konuk Evlerinde Sunulacak Hizmetler

Kadın konuk evleri yönetmeliğinin 19. Maddesine göre:

(1) Konuk evi, kadın ve çocuklara doğrudan ya da ŞÖNİM aracılığıyla ilgili kuruluşlara yönlendirmek suretiyle aşağıda belirtilen alanlarda destek sunar:

- a) Güvenlik.
- b) Danışmanlık.
- c) Yönlendirme.
- ç) Psikolojik destek.
- d) Hukuki destek.
- e) Tıbbi destek.
- f) Geçici maddi yardım.
- g) İş bulma konusunda destek.
- ğ) Kreş.
- h) Mesleki eğitim kursu.
- ı) Grup çalışmaları.
- i) Çocuklar için burs.
- j) Sosyal, sanatsal ve sportif faaliyetler.

Kadın konuk evlerinde kalan kadın ve çocuklara yönelik sunulan hizmetleri daha detaylı inceleyecek olursak (Kadın konukevi Yönetmeliği 2013, Tosun ve Öztürk, 2010: 35-41, Tosun, 2010: 22-26);

3.11.1. Tıbbi Destek

Aile Ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı kadın konuk evlerinde, bir şifre alınarak internet üzerinden Sosyal Güvenlik Kurumu sistemine herhangi bir sosyal güvencesi olmayan kadınların tescil (kayıt) işlemleri yapılmakta olup kadınların devlet hastanelerinde ücretsiz olarak muayene ve tedavi olmaları sağlanmaktadır. Kadın konuk evlerinden ayrılan kadınlar yine sistem üzerinden ayrılış tarihinden itibaren kayıtları SGK sisteminden silinmektedir. Kadınlar kadın konuk evlerinde kaldıkları süre zarfında kullandıkları ilaçları anlaşmalı eczanelerden ücretsiz olarak alabilmektedirler. Sosyal güvencesi olan kadınların ise sisteme kayıtları yapılmamaktadır. Bu yüzden ilaçlar için ödenmesi gereken pay kadın konuk evleri için bir gider olarak belirmektedir. Bu

giderleri kadın konuk evleri Sosyal Yardımlaşma Ve Dayanışma Vakıfları aracılığı ile karşılarken, bazı kadın konuk evleri ise kendi bütçelerinden karşılamaktadır. Aile Ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı kadın konuk evlerinde görev yapan hemşireler tedaviye ihtiyacı olan kadınları hastanelere yönlendirip, ihtiyaç halinde onlara refakat etmektedir. Ayrıca hemşireler kadınların ilaçlarını düzenli alıp almadıklarını kontrol etmekte ve hastalıklardan korunma yolları hakkında bilgilendirme yapmaktadır.

Kaymakamlıklarla işbirliği halinde faaliyet gösteren kadın konuk evlerinde ise kadınlar devlet hastanelerine yönlendirilmekte, hastane faturaları ise kaymakamlıklar tarafından karşılanmaktadır.

Belediyelere bağlı kadın konuk evleri ise SGK sisteminden yararlanmamaktadır. Bu yüzden belediyeler herhangi bir sosyal güvencesi olmayan kadınlara yeşil kart çıkartma konusunda yardımcı olmaktadır. Tedavi giderleri ise belediyenin bütçesinden karşılanmaktadır. Bazı belediyelere bağlı tıp merkezlerinde kadınlar tedavi olabilmektedir ayrıca bazı belediyeler özel hastanelerle protokol imzalayarak kadın konuk evlerinde kalan kadınların anlaşmalı hastanelerde ücretsiz olarak tedavi olmalarını sağlamaktadır. Ayrıca “Rotary, Lions” gibi kuruluşlarla işbirliği yapan belediyeler bulunmaktadır. Anlaşmalı eczanelerden alınan ilaçların parası bu kuruluşlar tarafından ödenmektedir.

Sivil Toplum Örgütlerine bağlı kadın konuk evlerinde özellikle kadın ticareti mağdurlarının tedavileri 2003/ 6565 sayılı Bakanlar Kurulu kararınca Sağlık Bakanlığı tarafından yayınlanan genelge ile tüm hastanelerde ücretsiz olarak yapılmaktadır. Sağlık Bakanlığı tarafından hazırlanan matbu sevk kağıdı ilgili Vali Yardımcısı tarafından onaylandıktan sonra kadınlar bu sevk ile devlet hastanelerinde ücretsiz tedavi imkanı bulmaktadırlar.

3.11.2. Hukuki Destek

Aile Ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı kadın konuk evleri, hukuki danışmanlık ve avukat talebinde bulunan kadınları baroların adli yardım birimine yönlendirmektedir. Bu konuda bazı kadın konuk evleri kadının kuruluşta kaldığına dair belge düzenlemektedir. Kadınlar başka herhangi bir belge sunmadan bu belge ile adli yardım birimlerinden rahatlıkla faydalanabilmektedirler. Bazı kadın konuk evleri baroların yanı

sıra STÖ'lerin gönüllü avukatlarından destek almaktadırlar. Ceza Muhakemesi Kanunu çerçevesinde kadınlara ücretsiz olarak hukuki destek sağlanmaktadır.

STÖ'lere bağlı kadın konuk evlerinde ise hukuki destek gönüllü avukatlar aracılığı ile sağlanmaktadır. Ayrıca bazı durumlarda yasal süreçlerle ilgili masraflar projeler aracılığı ile karşılanmaktadır.

3.11.3. Psikolojik ve Psikiyatrik Destek

Psikolojik destek sığınma evinde görev yapan psikologlar tarafından sağlanmaktadır. Kadın konuk evlerinde psikoloğun bulunmaması halinde devlet hastanesinden görevli psikologlardan yardım almaktadırlar.

İstanbul Avrupa yakasındaki kuruluşların bir kısmı Bakırköy Ruh Ve Sinir Hastalıkları Hastanesinden, Anadolu yakasındaki kadın konuk evlerinin bir kısmı ise Erenköy Ruh Ve Sinir Hastalıkları Hastanesi ile işbirliği ile psikolojik destek sağlamaktadır.

Belediyelere bağlı kadın konuk evlerinde kadına yönelik şiddet ve kadın ticareti konularında uzmanlaşmış psikologlar görev yapmaktadır.

Bazı kadın konuk evlerinde psikologlar kadın konuk evlerinde yarı zamanlı olarak çalışırken, bazı kadın konuk evlerinde ise psikologlar kadınlarla görüşmelerini kadın danışma merkezlerinde yapmaktadırlar.

3.11.4. İş Bulma Desteği

Kadınların işsizliği konusunda tüm kadın konuk evleri işsizliği çözüme konusunda sıkıntılar yaşamaktadırlar. Bu sorunun başında da kadınların büyük bir kısmının belli bir mesleğinin bulunmaması gelmektedir.

Kadınlar kadın konuk evlerinde genellikle çocuk, yaşlı, hasta bakımı, temizlik gibi işlere yönlendirilmektedir. Özellikle de yatılı işler sığınma evinden ayrıldıktan sonra kalacak yeri olmayan kadınlar tarafından tercih edilmektedir. Ancak bu tarz işlere daha çok çocuğu olmayan kadınlar tercih edilmektedir.

Kadın konuk evlerinde kadınların iş bulmasını sağlayacak mekanizmalar son derece kısıtlıdır. ASPB'ye bağlı kadın konuk evleri iş bulmayı kolaylaştırmak için Milli Eğitim Bakanlığı, Halk Eğitim Merkezleri ile işbirliği yapmaktadır. Kadınlar okuma yazma,

bilgisayar, takı tasarımı, trikotaj, dikiş, ahşap boyama, anne-çocuk eğitimi, vb. konularında kurslar verilmektedir.

Birçok sığınma evi İŞ-KUR ile işbirliği halindedir. İŞ-KUR kadın konuk evleri tarafından yönlendirilen kadınlara iş bulma konularında öncelik tanımaktadır.

Belediyelere bağlı kadın konuk evlerinde de durum ASPB'ye benzerdir. Öncelikli olarak kadınların meslek edinmeleri sağlanmaktadır. Belediyelerin genellikle kadınlara yönelik meslek edindirme kursları bulunmaktadır. Kadınların bu kurslardan ücretsiz olarak yararlanmaları sağlanmaktadır. Bazı belediyelere bağlı başvuru masalarına (beyaz masa) eleman talebi gelmesi halinde başvurular sığınma evine iletilmektedir. Bir belediyenin başvuru masasının iş bulma bürosu vardır. İş başvuruları bu büroya yapılmaktadır. Bu birim aracılığıyla sığınma evindeki kadınlara iş bulmakta olup buna ek olarak belediyeye bağlı kadın konuk evleri gazete ilanlarını takip etmektedir.

3.11.5. Ev Bulma

Bazı kadın konuk evleri, ayrılacak olan bir kadının kendisi için uygun bir ev bulması halinde 6 aya kadar kirasının SYDV tarafından karşılanmasını sağlamaktadır. Belediyelerin anlaşmalı emlakçıları vardır. Kadınlar bu emlakçılar tarafından bulunan evlere komisyon ödememektedir. İstanbul'daki belediyeler kadın koordinasyonu merkezi aracılığı ile ev eşyalarını temin etmektedirler. Kadın konuk evleri evlere eşya temini konusunda sıkıntı yaşamaktadırlar.

STÖ'ler kadınlara ev bulma konusunda yardımcı olamamaktadır.

3.11.6. Maddi Destek

ASPB'ye bağlı kadın konuk evlerinde ASPB bütçesinden kadın ve çocuklara nakdi yardım yapılır. Harçlık sığınma evi tarafından hazırlanacak bordroya göre, imza karşılığında her ayın birinci günü peşin olarak ödenir. Ayın onuncu gününe kadar sığınma evine kabul edilen kadın ve çocuklarına tam harçlık daha sonra kabul edilenlere ise kaldıkları gün sayısı üzerinden hesaplanacak harçlıkları ödenir. İşe yerleştirilen kadınların harçlıkları, maaşların alıncaya kadar kesilmez. Kadın konuk evlerinde kalan kadınların öğrenim gören çocuklar ile çeşitli nedenlerle öğrenimine devam etmeyen ve ücretli olarak bir işyerinde çalışmayan çocuklara Bakanlığa bağlı çocuk yuvaları ve

yetiştirme yurtlarında kalan çocuklara verilen miktar kadar hiçbir kesinti yapılmaksızın net harçlıkları verilir.

Harçlıklar, belediye, il özel idaresi ve STÖ'lerine bağlı kadın konuk evlerinde kalan kadınlara ve beraberindeki çocuklara ise;

- a) Bakanlığa ait konuk evlerinde bakanlık bütçesinden,
- b) Belediyelere ait konuk evlerinde belediye bütçesinden,
- c) İl Özel İdarelerine ait konuk evlerinde İl Özel İdaresi bütçesinden,
- d) STÖ'lerine ait konuk evlerinde ise Bakanlık bütçesinden karşılanmaktadır.

3.11.7. Kreş

ASPB'ye bağlı kadın konuk evlerinin kreşi yoktur ancak ihtiyaç halinde ASPB'ye bağlı kreşlerin kontenjanlarından yararlanmaktadır. ASPB'ye bağlı kadın konuk evlerinde oyun odaları bulunmaktadır. Çocuk eğitimcilerinin bulunduğu kadın konuk evlerinde bu odalar adeta kreş görevini görmektedir. Belediyelere bağlı kadın konuk evlerinin kreşi vardır. Bu kreşler daha çok sığınma evi binasının içinde bahçe içinde ya da sığınma evi dışında olabilmektedir.

3.11.8. Sosyal Aktiviteler Ve Spor Olanakları

Kadın konuk evlerinde kadınlara yönelik düzenli sosyal ve sportif aktiviteleri mevcut değildir. Belediyelere bağlı kadın konuk evlerinde sosyal aktiviteler ve spor olanakları daha çeşitlidir. Sığınma evi içinde ve dışında eğlence, piknik, gezi gibi etkinlikler düzenlenir. Kadınların belediyenin sosyal ve spor tesislerinden kadınların ücretsiz yararlanması sağlanır. Ayrıca belediyelere bağlı kadın konuk evlerinde çocuklar yaz spor okulları, park gezileri, sinema, yüzme kursu, basketbol, tiyatro, voleybol imkânlarından yararlanabilmektedir. STÖ'lere bağlı kadın konuk evlerinde kalan kadınlar ise şehir gezileri, müze, sinema gibi sosyal etkinliklere katılabilmektedir.

3.11.9. Eşlik Etme

ASPB'ye bağlı kadın konuk evlerinde gerekli durumlarda kadın isteğine bağlı olarak ayrıca gidilecek yere göre çalışan kadına eşlik etmektedir. Özellikle hastane ve mahkemelerde daha çok eşlik edildiği görülmektedir. Belediyelere bağlı sığınma evi çalışanları kadınları gerekli durumlarda hastanelere, iş görüşmelerine, etkinlik ve avukat

görüşmelerine giderken eşlik etmektedir. STÖ'lerine bağlı kadın konuk evlerinde yabancı uyruklu kadınlara gerektiğinde dışarıda eşlik edilmektedir.

3.11.10. Grup Çalışmaları

Kadın konuk evlerinde gerçekleştirilen grup çalışmaları genellikle sabah sohbetleri işleyiş ve kuralların konuşulduğu ev toplantıları ya da sığınma evinde kalan kadınlar arasında bir sorun oluşması halinde gerçekleştirilen toplantılardır. Toplantıların gündemi genellikle bebek bakım, kadına yönelik şiddet gibi konulardan oluşmaktadır. Belediyelere bağlı gündemi toplantılar, izlenen kadın konulu filmler üzerine tartışma, katılım sağlanan seminerlere ilişkin değerlendirme toplantıları, okuma grupları şeklinde faaliyetler gerçekleştirilmektedir.

3.11.11. Giysi Ve Kişisel Eşyalar

ASBP'ye bağlı kadın konuk evlerinde kadın ve çocuklar için giysi, ayakkabı, çocuk bezi, ped, oyuncak kişisel temizlik malzemeleri Genel Müdürlük bütçesinden veya SYDV'den karşılanmaktadır. Bu ihtiyaçların önemli bir bölümü yıllık olarak temin edilmektedir. Ayrıca ihtiyaçlar bireysel ve şirket bağışlarıyla da karşılanabilmektedir. Bazı belediyelerin ise kendilerine ait giysi dağıtım merkezleri vardır. Kadın ve çocukların ihtiyaçları bu merkezlerden karşılanmaktadır. Bazı kadın konuk evlerinde kalan kadınlar için ikinci el eşya kabul edilirken, çocuklar için ikinci el eşya kabul edilmemektedir. STÖ'lere bağlı kadın konuk evlerine yapılan bağışlar kabul edilmektedir.

3.11.12. Yemek

Bazı kadın konuk evlerinde yemek özel şirketler tarafından getirilmektedir. ASPB'ye bağlı kadın konuk evlerinde kadın ve çocuklara üç ana öğün, çocuklara ise iki ara öğün verilir. Doktor tarafından özel diyet uygulaması önerilen kadın ve çocuklara özel diyet uygulanır. İzin, hastalık ve başka nedenlerden ötürü bir günden fazla sığınma evinden ayrılmış bulunanların ayrıldıkları günlere ait hakları tabeladan çıkarılır. Belediyelere bağlı kadın konuk evlerinde ise kadın ve çocukların sağlıklı beslenme ihtiyaçları ücretsiz olarak karşılanır. Yemek, sağlık sorunları nedeniyle diyet yapanlar, hamileler ve çocukların ihtiyaçları göz önüne alınarak hazırlanır ve yemekler aşçı ve her gün yemekten sorumlu iki kadın tarafından hazırlanır.

3.11.13. Tercüman

Türkçe bilmeyen kadınlara tercüman konusunda destek olunur. Tercüman seçiminde tercümanın kadın olmasına ve mümkün olduğunca aynı kişilerin çağrılmasına dikkat edilir. Can güvenliği tehdidi olmadığı sürece tercümanın katıldığı görüşmeler kadın danışma merkezlerinde gerçekleştirilir.

3.11.14. Çocuklara Yönelik Faaliyetler

ASBP'ye bağlı sığınma evi hizmetinden yararlanan çocuğun konukevine en yakın okula ya da ŞÖNİM tarafından verilen kodlu kimlik kartına istinaden gizlilik ilkesine bağlı kalınarak kesin kaydı yaptırılır. Çocuğun yerleşim yeri adresi olarak yeni aksine bir hüküm bulunmaması halinde ŞÖNİM gösterilir. Okul öncesi çocukların gelişimi ve eğitimi konukevi tarafından okul idaresi ile işbirliği halinde takip edilir. Belediyelere bağlı kadın konuk evlerinde ise çocuklara yönelik olarak, danışma merkezindeki sosyal çalışmacılar, sığınma evine yerleşecek olan annelere çocuklarının sevdiği oyuncakları yanlarına almaları konusunda öneride bulunur, çocuk gelişimciler anneleriyle birlikte sığınma evine kabul edilen çocuklarla geldikleri ilk iki gün içinde ilk görüşme yapılarak sığınma evinin amacı ve koşulları anlatılarak çocukların kendilerini güvende hissetmeleri sağlanır, çocukların bireysel güvenlik planı yapılarak hem anneleri hem de kendilerinin şiddete maruz kalması durumunda ne yapmaları gerektiği öğretilir, çocukların aile içindeki şiddete tanık olmalarından ötürü davranış sorunları ve psikolojik sorunlar yaşayabilecekleri göz önünde bulundurularak anne ve personellere bu konuda eğitimler verilir, çocuk gelişimci çocuklarla haftada bir kez ve ihtiyaç halinde birden fazla görüşme yaparak çocukların psikolojik durumları anne ve babalarıyla olan ilişkileri ve okulla ilgili sorunları hakkında bilgi edinir, çocuklar için gezi, tiyatro sinema gibi etkinlikler düzenlenir, çocuklar için özel günler örneğin doğum günü gibi etkinlikler düzenlenir, çocuklara yönelik psikolojik, hukuki, tıbbi destek kadın danışma merkezi aracılığıyla ya da ilgili kurum ve kuruluşlara yönlendirilerek sağlanır.

3.12. Finansman

ASBP'ye bağlı kadın konuk evlerinin finansmanı merkezi yönetim bütçesinden karşılanmaktadır. ASBP'ye bazı kadın konuk evlerine buldukları ilçenin kaymakamlığı tarafından protokol kapsamında veya protokol olmadan maddi destek

verilmiştir. Ayrıca ASPB'ye bağlı kadın konuk evlerinin bir bölümüne aynı bağışlar yapılmaktadır. Belediyelere bağlı olarak faaliyet gösteren kadın konuk evleri belediyenin öz kaynakları ile finanse edilmektedir. Merkezi bütçeden kadın konuk evlerine ödenek ayrılmadığı için belediyenin tamamına yakını kadın konuk evlerine özel bir bütçe ayırmamıştır. Dolayısıyla belediyeler, kadın konuk evlerine sosyal faaliyetlere sosyal yardım için ayırdıkları bütçeden harcamalar yapar. Bazı kadın konuk evleri belediyenin personel, yemek gibi sınırlı imkânlarını kullanarak ayakta kalmaya çalışabilmektedir. Belediye işbirliği ile faaliyet gösteren kadın örgütlerinin kadın konuk evlerinin giderleri belediyeler tarafından karşılanmıştır. STÖ'lere bağlı kadın konuk evlerinin finansmanı genellikle uluslararası kuruluşların desteği projeler aracılığıyla desteklenmektedir. Aynı zamanda bu kadın konuk evlerine dönem dönem aynı ve nakdi bağışlar yapılmaktadır (Tosun ve Öztürk, 2010: 14).

3.13. Kadın Konuk Evi Çalışanları

Konuk evinde, hizmet sunumuna yetecek sayı ve nitelikte, tercihen kadın çalışanlar arasından psikoloji, çocuk gelişimi, öğretmenlik ve sosyal hizmet alanlarında eğitim veren kurumlardan mezun sosyal çalışma görevlileri ile hemşire, çocuk eğiticisi, memur, aşçı ve bakım elemanı istihdam edilir. İşin niteliğine göre dış güvenlik personeli ve şoför olarak erkek çalışan istihdam edilir (Kadın Konuk Evi Yönetmeliği, 2013).

3.14. Kadın Konuk Evinden Ayrılma

Kadınlar kaldıkları kadın konuk evlerinden çeşitli nedenlerle ayrılmaktadırlar. Kadın konuk evlerinden kadınlar kendi istekleri ile idareye bildirerek, kendi isteği ile bildirmeden, kurallara uymadıkları için çıkarılma ya da başka bir sığınma evine nakledilme suretiyle ayrılmaktadır. ASPB'ye bağlı kadın konuk evlerinde kendi isteğiyle ayrılan kadınlarla öncelikle ayrılma nedenine ilişkin bir görüşme yapılır. Kadın ayrılmak istediğini belirten dilekçeyi sığınma evi yöneticisine vermektedir. Yönetici, bu dilekçeyi İl Müdürlüğüne göndererek, kadın ile ilgili vaka kapatma raporu düzenlemektedir. İl Müdürlüğüne kadının onayı iptal edilmektedir. ASPB'ye bağlı kadın konuk evlerinde herhangi bir bildirim yapmadan sığınma evinden ayrılan kadınlarla ilgili olarak sığınma evinin sorumlu müdürü tarafından bir tutanak tutulmakta ve tutanak İl Müdürlüğüne iletilmektedir. İl Müdürlüğü tutanağa istinaden kadının kadın konuk evi onayını iptal etmektedir. Eğer kadının can güvenliği riskinin olması halinde ve haber vermeden ayrılması durumunda emniyet güçlerine bilgi verilmekte olup 18 yaş altındaki kadınlar çocuk polisine bildirilmektedir. Bazı kadın konuk evleri haber vermeden ayrılan kadını birkaç gün bekledikten sonra silmektedir. ASPB'ye bağlı kadın konuk evlerinde belirlenen kurallara uyulması için kadınlar uyarılmaktadır. Kuralları ısrarla ihlal eden kadınlar disiplin kurulu kararı ile sığınma evinden ilişkileri kesilmektedir. Disiplin kurulu, psikolog, sosyal çalışmacı, hemşire ve kurum müdüründen oluşmaktadır. Sığınma evi adresinin verilmesi ayrıca sığınma evi içinde şiddet uygulanması sığınma evinden çıkarılmaya sebep olur. Kadının çıkarılma nedenini içeren tutanak İl Müdürlüğüne gönderilerek kadının kabul onayı iptal edilir. Kadın konuk evlerinden ayrılan kadınların SGK kayıtları silinir ve ayrıca kadınların emanete alınmış olan eşyaları çıkarken teslim tutanağı imzalanarak teslim edilir. Belediyelere bağlı kadın konuk evlerinde kendi isteği ile ayrılan kadınlar için ayrılma formu düzenlenir, bildirmeden ayrılan kadınlar için ise bir tutanak hazırlanarak sığınma evinin bağlı olduğu birime gönderilir. Belediyelere bağlı kadın konuk evlerinde kurallara uymayan kadınlar yazılı ya da sözlü olarak üç kez uyarıldıktan sonra sığınma evinden çıkarılmaktadır. Bazı kadın konuk evleri kadınları çıkaracağı zaman psikoloğun görüşünü almaktadır. Kadın ticareti konusunda uzmanlaşmış olan STÖ'lerin kadın konuk evlerinde kadınların ayrılma süreci EGM ve Uluslararası Göç Örgütü işbirliği ile gerçekleştirilmektedir. Ülkesine dönmek üzere kadın sığınma evinden ayrılan kadınların

seyahat belgeleri tamamlanmakta, Uluslararası Göç Örgütü tarafından uçak biletleri alınmaktadır. EGM tarafından ilgili Valiliğe, STÖ'ne, Uluslararası Göç Örgütüne kadının dönüşü ile ilgili bilgilendirme yapılmaktadır. Uluslararası Göç Örgütü çalışanları özel bir izinle pasaport kontrol noktasını geçerek uçağa binışe kadar kadına yardımcı olup, refakat etmektedir. Kadınların kadın konuk evlerinden ayrılırken emanetteki eşyaları tutanakla teslim edilir. Kadınlar sığınma evinden ayrılmadan birkaç saat önce dilinde hazırlanmış olan sığınma evi değerlendirme formu doldurulmaktadır (Tosun ve Öztürk, 2010: 45-46).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: KOCAELİ, BURSA, YALOVA İLLERİNDEKİ KADIN KONUK EVLERİNDE YAPILAN ALAN ARAŞTIRMASI

4.1.Araştırmanın Genel Çerçevesi

Araştırma Bursa Yıldırım Belediyesinin kadın konuk evi ile Bursa, Kocaeli, Yalova Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüklerine bağlı kadın konuk evlerinde yürütülmüştür. Bursa Yıldırım Belediyesi kadın konuk evi 28 kişi kapasiteli olarak hizmet vermekte, idari personeli bulunmakta olup, kadın konuk evinde psikolojik ve hukuki destek ile eğitim çalışmaları yürütülmektedir. Yalova Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü'ne bağlı kadın konuk evi 13 kapasitelidir. Konuk evinde idari personel, sosyal serviste psikolog, sağlık memuru, satın alma memuru ve hizmet alımı personel görev yapmaktadır. Bursa Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü'ne bağlı kadın konuk evi 40 kapasiteli olup; idari personeli sosyal çalışmacıdır, ayrıca kadın konuk evinde çocuk gelişimci ve kısmi zamanlı olarak psikolog ve öğretmen çalışmaktadır. Kocaeli Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü'ne bağlı kadın konuk evi ise 54 kapasitelidir. Konuk evinde sosyal çalışmacı ve psikolog kısmi zamanlı olarak çalışmaktadır. Kadın konuk evlerinde kalmakta olan kadın ve çocukların sağlık hizmetleri kurumdaki sağlık personellerince karşılanmakta ve takibi yapılmaktadır.

Bu bölümde araştırmanın konusu, amacı, önemi, varsayımları ve sınırlılıkları, modeli, araştırmanın evreni ve örneklemini, verilerin toplanması ve analizi konularında gerekli açıklamalara yer verilmiştir.

4.1.1 Araştırmanın Konusu

Araştırmanın konusu “Kadın Konuk Evlerinin Kadına Yönelik Şiddeti Azaltmadaki Roller: Kocaeli, Bursa, Yalova Örneği ”dir.

Kadın konuk evlerinin açılması ve işletilmesi hakkındaki yönetmelikte: Kadın konuk evleri fiziksel, duygusal, cinsel, ekonomik ve sözlü istismara veya şiddete uğrayan kadınların, şiddetten korunması, psiko-sosyal ve ekonomik sorunlarının çözülmesi, güçlendirilmesi ve bu dönemde kadınların varsa çocukları ile birlikte ihtiyaçlarının da

karşılanmak suretiyle geçici süreyle kalabilecekleri ve kadın konukevi, sığınma evi, kadın sığınağı, kadın evi, şefkat evi ve benzeri adlarla açılmış ya da açılacak yatılı sosyal hizmet kuruluşu şeklinde tanımlanmıştır. ASPB'ye bağlı olarak açılan kadın konuk evlerinde “sığınak” yerine konuk evi terimi kullanılmıştır. Çünkü sığınak tanımının içinde kadının güçsüz ve zavallı olduğu görüntüsü yatmakta olduğu düşünülmektedir. Kadına yönelik tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de yaygın bir biçimde yaşanmaktadır. Şiddetin özellikle de toplumun en güvenilir yapı taşı olan aile içinde kadına yönelik olarak uygulanması toplumsal yapı ve toplumsal ilişkilere zarar vermektedir. Ayrıca ailenin ülkemizde mahrem alan olarak görülmesinden ötürü şiddetin açığa çıkmayıp gizli kalmasına dolayısıyla da şiddetle mücadele etme konusunda, şiddete çözüm bulmakta güçlüklerin yaşanmasına yol açmaktadır.

Dünya üzerinde şiddete en çok maruz kalan grupları başta çocuklar olmak üzere kadınlar ve yaşlılar oluşturmaktadır. Ayrıca şiddet, kadınlık ve erkeklik rolleriyle meşrulaştırılarak, aile içinde şiddeti uygulayan erkek (koca, baba, ağabey) olunca haklı bir davranış olarak görülmekte ve kadının bu duruma katlanması gerektiği düşünülmektedir. Oysa şiddet hangi sebeple ve hangi türlü olursa olsun şiddeti haklı kılacak, meşrulaştıracak bir eylem olmayıp açıkça bir insan hakkı ihlalidir.

Aile içi şiddeti önlemek toplumsal bir sorumluluk olarak görülmektedir. Kadının ve kadınla birlikte şiddete maruz kalmış ya da kalması muhtemel olan çocukların evden ayrılmalarına sebep olmadan önce koruyucu- önleyici sosyal hizmetlerin geliştirilmesi esas alınmalıdır. Ancak şiddetin engellenemediği durumlarda kadınlar ve çocuklar için koruyucu, müdahale edici ve destekleyici hizmet modellerinin geliştirilip, yaygınlaştırılması çok önemlidir. Bu aşamada kadına yönelik şiddetin önlenmesinde yasalar önemli bir yer tutmaktadır.

Ayrıca şiddete maruz kalan ya da şiddeti yaşayabilme riski olan kadınların başvurabilecekleri ve hayata yeniden tutunabilecekleri, birey olarak eşit ve insan onuruna yakışır, şiddetten uzak bir ortamda olan kadın konuk evlerinde uygun sosyal hizmet modeli verilmekte ya da verilmeye çalışılmaktadır.

Bu çalışmada da kadınların kadın konuk evlerine esas geliş nedenlerinin araştırılıp, tespit edilmesi, kadın konuk evlerinin şiddetle mücadelede ne kadar etkin rol

alabildikleri, kadın konuk evlerinin çözüm arayışlarının neler olduğu, şiddete karşı geçici bir barınma ya da misafirhanenin ötesinde gerçek anlamda şiddetten uzak bir dünyanın kapılarının açılmasının sağlanıp sağlanmadığı, kadınların psiko-sosyal açıdan gelişip, güçlenmelerine, hayata yeniden tutulmalarına yardımcı olmaya çalışan yerlerin olup olmadığı amaçlanmaktadır.

Kısaca, çalışmada kadınların, kadın kadın konuk evlerinde umduklarını bulup bulamadıkları, verilen hizmetlerden memnun olup olmadıkları, şiddeti yaşamış kadınların kadın konuk evlerini nasıl tanımladıkları, kadın konuk evlerinin beklentilerine cevap verip vermediği, kadın konuk evlerinin kadınların maddi ve manevi olarak güçlenmelerine, kendilerine olan güveni yeniden kazanmalarına yardımcı olup olmadığı araştırılıp, tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Yani soruna çözüm noktasında nasıl bir yaklaşım izlendiği öğrenilmeye çalışılmıştır.

4.1.2 Araştırmanın Amacı ve Önemi

Ülkemizde gerek ekonomik gerekse de teknolojik anlamda ilerlemenin, gelişme ve değişimin yaşanmasına rağmen toplumun adeta kanayan bir yarası haline gelmiş kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda gerekli hassasiyetin gösterilip, şiddetin önlenmesinde ne yazık ki istenilen düzeye gelinememiştir.

Ülkemizde kadına yönelik şiddetin oranı %50'nin üzerinde olmasına rağmen kadın danışma merkezlerinin ve kadın konuk evlerinin sayısı halen ihtiyaca cevap verememekte, yasal mevzuatta boşluklar bulunmakta, köklü çözümler üretilmemektedir.

“5395 Sayılı Belediyeler Kanunu” çerçevesinde Büyükşehir Belediyeleri ile nüfusu 100.000'i geçen belediyelerin kadın konuk evi açmak zorundadır hükmü yer almaktadır. Ne yazık ki bazı seçim dönemlerinde kadın konuk evlerinin açılacağı vaatlerinde bulunulmuş, verilen söz konusu vaatler hayata geçirilmemiş ya da geçirilmek istenilmemiştir. Ülkemizde kadın konuk evlerine gerek yeterli ödeneğin aktarılamaması gerekse de prosedürdeki eksikliklerden ötürü yeterli önem verilmemektedir. Toplumun en hassas noktası olan aile kurumunda meydana gelen kırılmalara çözüm bulmak, iyileştirmek ya da kırılmaların olmasını önleyebilmek için devlet organları başta olmak üzere üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, gönüllü dernek ve vakıflar ve toplumda

yaşayan her bireyin bu konuya duyarlı olması ve gerekli desteği göstermesi gerekmektedir.

Bu çalışmada Kadın konuk evlerinin kadına yönelik şiddeti azaltmadaki rollerinin neler olduğu tespit edilmesi amaçlanmış, elde edilen sonuçlar yorumlanarak literatüre katkı sağlamaya çalışılmıştır.

Kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda oluşturulmuş olan literatür incelendiğinde birçok kitap, makale, tez, doküman, vb. kaynakları bulabilmekteyiz. Ancak kadına yönelik şiddetle mücadele de etkin rol kadın konuk evleri ile ilgili yapılan çalışmaların sayısı oldukça yetersizdir. Bu durum kadın konuk evlerinde gizlilik ilkesinin esas alınmasından ötürü gerekli yasal izinlerin alınmasının zor alınmasına sebep olmakta, böylece yapılacak çalışmaların önünün kapanmasına yol açmaktadır.

Bu çalışma, kadın konuk evleri ile ilgili teorik bilginin yanı sıra anket tekniği kullanılarak hipotezler sayısal verilerle desteklenerek geçerli ve güvenilir sonuçların elde edilmesi açısından önemlidir. Ayrıca, kadın konuk evlerinin yaygınlaştırılması için bundan sonra yapılacak araştırmalara örnek teşkil etmesi açısından da ayrı bir öneme sahiptir.

4.1.3 Araştırmanın Problemleri ve Hipotezleri

Araştırmanın genel amaçları doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Yaşanılan şiddetin hangi boyutu kadınların, kadın konuk evlerine yönelmelerini etkilemektedir?
2. Kadın konuk evleri, şiddetle mücadelede ne tür çözüm arayışlarına girmektedir?
3. Kadınların, kadın konuk evlerinden ne tür beklentileri vardır?

Araştırmaya katılan kadınların anket sorularına verdikleri cevaplar ile aşağıdaki temel hipotezler sınanmıştır.

1. Fiziksel şiddet görmek, kadın konuk evlerine geliştiki en önemli nedendir.
2. Kadın konuk evlerinde kalan kadınlar, verilen destek hizmetlerini yeterli görmektedir.
3. Kadınlar, kadın konuk evlerini geçici bir barınak olarak görmekte olup; kalış süresinin uzatılmasını istemektedirler.

4.1.4. Araştırmanın Metodolojisi

Araştırma, tarama araştırması olup; kadın konuk evlerinde kalan kadınlara anket formu uygulanarak hipotezler sınanmaya çalışılmıştır. Anket verileri Microsoft Excell programı kullanılarak elde edilmiştir.

4.1.5 Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırma kadın konuk evlerini konu aldığından araştırmanın örnekleme ülkemizde faaliyet göstermekte olan kadın konuk evlerinde kalmakta olup; hizmet alan kadınlardır.

Mevcut kadın konuk evlerinin kapasiteleri göz önüne alındığında kadın konuk evlerinde kalan ya da kalabilecek olan kadın sayısının yaklaşık 2190 civarında olduğu tahmin edilmektedir.

Ancak araştırmamız bu ana kitleyi temsilen Bursa Yıldırım Belediyesi Kadın Konuk Evinde, Yalova, Kocaeli ve Bursa illerinde Aile Ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüklerine bağlı kadın konuk evlerinde kalmakta ve hizmet almakta olan şiddet mağduru kadınlardan oluşan örneklem ile sınırlıdır.

4.1.6 Araştırmanın Varsayım ve Sınırlılıkları

Araştırmanın varsayımları şunlardır;

1. Araştırmanın örneklemini oluşturan kadın konuk evlerinde kalmakta olan kadınların fiziksel şiddetten ötürü kadın konuk evlerine geldikleri varsayılmıştır.
2. Kadın konuk evlerinde kalan kadınların kadın konuk evlerinde almış oldukları destek hizmetlerinden memnun oldukları varsayılmıştır.
3. Ankete katılan kadınların anketlere içtenlikle ve doğru cevap verdikleri varsayılmıştır.

Araştırmanın sınırlılıkları şunlardır;

1. Bu araştırma, Bursa, Kocaeli, Yalova Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüklerine bağlı kadın konuk evleri ile Bursa Yıldırım Belediyesine bağlı kadın konuk evinde kalmakta olan kadınlar ile sınırlıdır.

2. Kadın konuk evlerinde kalmakta olan kadınların genel olarak eğitim düzeylerinin düşük olmasından ötürü anket sorularına verilen cevapları etkileyeceği düşünülmektedir.

4.1.7 Araştırma Verilerin Toplanması

Araştırma teorik ve uygulamalı olarak iki kısımdan oluşmaktadır.

Araştırmanın teorik kısmı için kadına yönelik şiddet üzerine oluşturulmuş literatür taranmış, konuyla ilgili kitap, makale, yüksek lisans ve doktora tezleri incelenmiş, internetten konuyla ilgili linklere ulaşılmıştır.

Ayrıca İstanbul Balat'ta bulunan Kadın Eserleri Kütüphanesi, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, İstanbul Kadın Araştırmaları Merkezi ile Yalova Üniversitesi kütüphanesindeki kaynaklardan yararlanılmıştır.

4.2. Araştırma Bulguları ve Yorumları

Tablo 1: Kadın Konuk Evlerinde Kalan Kadınların Yaş Durumu

Yaş Aralığı	Kişi Sayısı	%
0-18	8	10
18-30	33	41
30-40	22	28
40-50	13	16
50 ve üzeri	4	5
Toplam	80	100

Araştırmaya katılan kadınların % 41'nin 18-30 yaş Aralığında, % 28'nin 30-40 yaş Aralığında, %16'sının 40-50 yaş Aralığında, %10'nun 18 yaş altında ve %5'nin ise 50 ve üzeri yaş aralığında olduğu tespit edilmiştir. Bu verilerden kadınların daha çok genç yaşta şiddete maruz kaldıklarını görebilmekteyiz.

Tablo 2: Kadın Konuk Evlerinde Kalan Kadınların Medeni Durumu

Medeni Durum	Kişi Sayısı	%
Evli	40	50
Bekâr	40	50
Toplam	80	100

Kadın konuk evinde kalan kadınların medeni durumlarına bakıldığında % 50'sinin bekâr ve yine % 50'sinin evli olduğu tespit edilmiş olup; bekâr kadınların büyük çoğunluğunun resmi nikâhının olmadığı, dini nikâhlı olarak evlilik/ beraberliklerini sürdürdükleri yapılan görüşmede öğrenilmiştir.

Tablo 3: Kadın Konuk Evlerinde Kalan Kadınların Öğrenim Durumu

Öğrenim Durumu	Kişi Sayısı	%
Okur yazmaz	8	8
İlkokul	34	42.5
Ortaokul	21	26.25
Lise	15	18.75
Önlisans	1	1.25
Lisans	1	1.25
Toplam	80	100

Tablo 3'te araştırmaya katılan kadınların öğrenim durumları oranı tespit edilmiştir. Buna göre kadın konuk evinde kalan kadınların % 8'i okur yazar değil iken; % 42.5'i ilkokul mezunudur. % 26.25'i ortaokul, % 18.75'i lise, % 1.25'i ön lisans ve % 1.25'i ise lisans mezunudur. Bu tablodan eğitim düzeyi düştükçe kadınların konuk evine gelme oranı artmakta iken eğitim düzeyi yükseldikçe kadınların şiddette maruz kalma durumlarında farklı çözüm yollarına başvurdukları görülmektedir.

Tablo 4: Kadın Konuk Evlerinde Kalan Kadınların Sosyal Güvence Durumu

Sosyal Güvence Durumu	Kişi Sayısı	%
Var	20	25
Yok	60	75
Toplam	80	100

Araştırmaya katılan kadınların büyük çoğunluğunun yani % 75'inin sosyal güvencesi yoktur. % 25'inin sosyal güvencesi vardır. Görüldüğü üzere eğitim düzeyinin düşüklüğü (Bkz. Tablo 3), sosyal güvencenin olmayışı kadınların şiddet karşısında çaresiz kalmalarına, kamu kurum ve kuruluşlarından destek almalarına neden olmaktadır.

Tablo 5: Kadın Konuk Evlerinde Kalan Kadınların Kadın Konuk Evlerine Geliş Nedenleri

Geliş Nedeni	Kişi Sayısı	%
Şiddet	55	69
Tecavüz	1	1
Kalacak yerin olmayışı	15	19
Evlilik Dışı Hamilelik	9	11
Toplam	80	100

Kadınların kadın konuk evlerine gelme sebepleri şiddet görmek (% 69 oranında), % 19'u şiddete maruz kalmış ancak gidecek bir yerinin, yanına sığınacak bir yakınının olmamasından ötürü kadın konuk evinde kalmayı tercih etmektedir. Kadınların % 11 'i evlilik dışı hamilelik durumundan dolayı kadın konuk evine yerleştirilmiştir. Evlilik dışı hamile kalıp, kadın konuk evlerine yerleştirilen kadınların tamamının yaş ortalaması 18 yaş altındadır. (Bkz. Tablo 1) Ayrıca kadınların sadece % 1'i uğramış olduğu tecavüz sonucunda kadın konuk evine adli merciler vasıtasıyla yerleştirilmiştir.

Tablo 6: Kadın Konuk Evlerinde Kalan Kadınlara Şiddetin Uygulayıcısı

Şiddetin Uygulayıcısı	Kişi Sayısı	%
Kocam	65	81
Kayınpederim	0	0
Kayınvalidem	0	0
Görümcem	0	0
Kaynım	0	0
Eşim ve kendi ailem	15	19
Toplam	80	100

Araştırmaya katılan kadınlar yaşamış oldukları şiddet karşısında kadın konuk evine yerleşmiştir. Kadınlarla yapılan görüşmede % 81'ine eşi tarafından şiddet uygulandığı, % 19'unun ise eşi ve kendi ailesi tarafından şiddete maruz kaldığı tespit edilmiştir. Yaşanılan şiddetin aile içinde meydana geldiğini görmekteyiz.

Tablo 7: Kadın Konuk Evlerinde Kalan Kadınların Maruz Kaldıkları Şiddet Türü

Şiddet Türü	Kişi Sayısı	%
Fiziksel Şiddet	15	18.75
Psikolojik Şiddet	14	17.50
Cinsel Şiddet	10	12.50
Ekonomik Şiddet	2	2.50
Hepsi	39	48.75
Toplam	80	100

Şiddet denilince akla ilk olarak tokat atma, dövme, yaralama ve bunun gibi kadının bedeninde çeşitli hasarlara yol açan fiziksel şiddet gelmektedir. Ayrıca şiddet sadece fiziksel olarak meydana gelmemekte olup çeşitli şekillerde kendini göstermektedir. Tablo 7'de de kadınların kadın konuk evlerine % 48.75'nin eşlerinden ya da ailelerinden görmüş oldukları fiziksel, psikolojik, cinsel, ekonomik şiddet sonucu geldiğini görmekteyiz. % 18.75'i fiziksel yine % 17.50'si psikolojik, % 12.50'si cinsel,

% 2.50'si ekonomik şiddet mağdurudur. Eşinden ekonomik şiddet görmek kadınların kadın konuk evine gelmelerinde belirleyici değildir.

Tablo 8: Şiddete Maruz Kalan Kişiler

Şiddeti Yaşayanlar	Kişi Sayısı	%
Sadece Kendim	57	71
Kendim ve Çocuklarım	23	29
Sadece Çocuklarım	0	0
Toplam	80	100

Aile içinde kendini gösteren şiddetin büyük çoğunluğuna genellikle kadınlar maruz kalmaktadır. Ancak zaman zaman şiddet ne yazık ki çocuklara da uygulanmakta olup yaşanan şiddetten ötürü çocukların gerek fiziksel sağlığı gerekse de ruh sağlığı olumsuz etkilenmektedir. Tablo 8'de araştırmaya katılan kadınların % 71'i şiddeti sadece kendileri yaşarken, % 29'nun ise hem kendisi hem de çocukları şiddet görmektedir.

Tablo 9: Kadın Konuk Evlerinde Kalan Kadınların Yaşadıkları Şiddet Sonrasında İlk Başvuru Yaptıkları Yer

İlk Başvuru Yeri	Kişi Sayısı	%
Emniyet	51	63.75
Jandarma	14	17.50
Savcılık	2	2.50
Belediye	2	2.50
Valilik	5	6.25
Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü	6	7.50
Toplam	80	100

Kadınların yaşadıkları şiddet karşısında büyük bir çoğunluğu % 63.75'i Emniyete başvurmuştur. % 17.50'si Jandarma, % 7.50'si Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüklerine, % 6.25'i Valilik, % 2.50'si Belediyelere, % 2.50'si Savcılığa başvuru yaparak koruma altına alınma talebinde bulunmuşlardır. Kadınların şiddeti yaşadıkları

zaman ilk olarak Emniyet Müdürlüklerine başvurmaları Emniyet Müdürlüğünün önemini göstermekte olup ayrıca bu konuda Emniyet Müdürlükleri önemli görevler üstlenmektedir.

Tablo 10: Kadın Konuk Evlerinde Kalan Kadınların Konuk Evi Deneyimleri

Kadın Konuk Evi Tecrübesi	Kişi Sayısı	%
Evet	31	39
Hayır	49	61
Toplam	80	100

Araştırmaya katılan kadınların % 61'i daha önce herhangi bir kadın konuk evinde kalmamıştır. Kadınların sadece % 39'u çeşitli kadın konuk evlerinde kaldıklarını, kadın konuk evleri hakkında deneyim sahibi olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 11: Daha Önce Kalınan Kadın Konuk Evi Türü

Kalınan Kadın Konuk Evi Türü	Kişi Sayısı	%
Aile ve Sosyal Politikalar	26	81
Belediye	5	19
STK	0	0
Toplam	31	100

Araştırmaya katılan kadınların Tablo 10'da % 39'nun daha önce kadın konuk evinde kaldıkları tespit edilmiştir. Kadın konuk evi deneyimine sahip olan kadınların bu tabloda % 81'inin Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüklerine bağlı kadın konuk evlerinde kaldıkları, % 19'unun ise belediyelere bağlı kadın konuk evlerinde kaldıkları tespit edilmiştir. Kadınların hiçbiri STK'lara bağlı bir kadın konuk evinde kalmamıştır.

Tablo 12: Kadın Konuk Evinde Kalan Kadınların Konuk Evinden Haberdar Olma Durumları

Haberdar Olma Durumu	Kişi Sayısı	%
Görsel Basın	3	4
Yazılı Basın	0	0
İnternet	4	5
Kamu Kurumu	61	76
Üçüncü Kişiler	12	15
Toplam	80	100

Kadınların kadın konuk evlerinden haberdar olma durumları genellikle yaşadıkları şiddet sonrasında sığınmış oldukları kamu kurum ve kuruluşları sayesinde olmuştur. Bu kurumlara başvuru yapıncaya kadar şiddet gören kadınların hizmet alabilecekleri böyle bir hizmetin varlığından haberdar olmadıklarını belirten kadınların % 76'sı kamu kurum ve kuruluşunda görevli personeller tarafından bilgilendirildiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca kadınların % 15'i üçüncü kişiler yani eş dost, akraba, komşuları vasıtasıyla haberdar olmuştur. % 5'i internetten, % 4'ü ise görsel basından kadın konuk evleri hakkında bilgi sahibi olduklarını belirtirken yazılı basın aracılığıyla hiçbirinin bilgi sahibi olmadıklarını görmekteyiz. Bu durum karşısında kadınların gazete, dergi gibi yazılı basını takip etmedikleri ya da yazılı basında kadına yönelik şiddet konusuna yeterince yer verilmediği akla gelmektedir.

Tablo 13: Kadın Konuk Evinde Kalan Kadınların Sığınma Evinde Hissettikleri İlk Duygu

İlk Hissedilen Duygu	Kişi Sayısı	%
Korku	18	22
Yalnızlık	17	21
Güven	19	24
Mutsuzluk	15	19
Endişe	11	14
Toplam	80	100

Kadın konuk evine gelen kadınların % 24'ünün ilk hissettiği duygu güven arayışıdır. Çünkü gidecek yerlerinin olmadığını belirten kadınlar sokakta kalmaktansa, kadın konuk evinin güvenli bir yer olduğunu ilk anda hissettiklerini, burada başlarına kötü bir şey gelmeyeceğini anladıklarını ifade etmişlerdir. Kadınların % 22'si korku, % 21'i yalnızlık, % 19'u mutsuzluk, % 14'ü ise endişe duymaktadır.

Tablo 14: Kadın Konuk Evinde Kalan Kadınların Konuk Evinden Memnuniyet Düzeyleri

Memnuniyet Düzeyi	Kişi Sayısı	%
Evet	47	59
Hayır	5	6
Kısmen	28	35
Toplam	80	100

Tablo 15'te kadınların kadın konuk evi hizmetlerinden memnuniyet düzeyleri ölçülmüştür. Kadın konuk evinde kalmakta kalan kadınların yarısından fazlası yani % 59'u memnun iken, % 35'i kısmen memnun olup; % 6'sı kaldıkları kadın konuk evinden memnun değildir.

Tablo 15: Kadın Konuk Evinde Alınan Destek Hizmetleri

Alınan Destek Hizmetleri	Kişi Sayısı	%
Psiko-Sosyal Hizmetler	24	30
Hukuki Destek Hizmeti	9	11.25
İş Bulma ve Meslek Edinme	1	1.25
Sağlık Hizmetleri	0	0
Eğitim Hizmetleri	0	0
Ekonomik Destek Hizmetleri	1	1.25
Hepsi	45	56.25
Toplam	80	100

Kadınların % 56.25'i kadın konuk evindeki hizmetlerin hepsinden yararlandıklarını tespit edilmiştir. % 30'u psiko-sosyal hizmetlerden, % 11.25'i hukuki destek alırken; %

1.25'i iş bulma ve meslek edinme hizmetleri, % 1.25'i ise ekonomik destek hizmeti almaktadır.

Tablo 16: Kadın Konuk Evinde Çocuklara Verilen Hizmetler

Çocuklara Verilen Hizmetler	Kişi Sayısı	%
Psiko-Sosyal Hizmetler	1	4
Sağlık Hizmetleri	0	0
Eğitim Hizmetleri	0	0
Boş Zamanlarını Değerlendirme Hizmetleri	0	0
Hepsi	27	96
Toplam	28	100

Kadın konuk evinde çocuklarıyla birlikte kalmakta olan kadınların neredeyse tamamına yakınının % 96'sına çocuklarına psiko sosyal, sağlık, eğitim, boş zamanlarını değerlendirme etkinlikleri hizmetlerinin verildiği tespit edilmiştir. Kadın konuk evlerinde görevli psikologlar, çocuk gelişimciler çocuklarla görüşmekte, çocuklara uygun bireysel destek hizmetleri sunmaktadırlar. Ayrıca çocukların rutin sağlık kontrolleri kurumdaki sağlık personellerince takip edilmektedir.

Tablo 17: Kadın Konuk Evinde Kalan Kadınların Konuk Evinde Verilen Psikolojik Hizmetlerden Memnuniyet Düzeyleri

Psikolojik Destekten Memnuniyet	Kişi Sayısı	%
Çok Memnunum	38	47
Hiç Memnun Değilim	10	13
Kısmen Yeterli Buluyorum	32	40
Toplam	80	100

Tablo 18'de kadınların kadın konuk evindeki psikolojik destek hizmetlerinden memnuniyet düzeyleri ölçülmüş olup; Kadınların % 47'sinin psikolojik destekten memnun, % 40'nın kısmen memnun olduğu, % 13'nün ise hiç memnun olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 18: Kadın Konuk Evinde Kalan Kadınların Konuk Evinde Verilen Hukuki Destek Hizmetlerden Memnuniyet Düzeyleri

Hukuki Destekten Memnuniyet	Kişi Sayısı	%
Çok Memnunum	42	52
Hiç Memnun Değilim	8	10
Kısmen Yeterli Buluyorum	30	38
Toplam	80	100

Araştırmaya katılan kadınların % 52'si kadın konuk evinde almış oldukları hukuki destek hizmetlerinden (barodan ücretsiz avukatlık hizmeti, boşanma işlemlerinin hızlandırılması, velayet, ... konular) memnun iken, % 38'i kısmen memnun olup; % 10'u ise hiç memnun değildir.

Tablo 19: Kadın Konuk Evinde Kalan Kadınlara Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Hakkında Bilgilendirme Yapılma Durumu

6284 sayılı Kanunla İlgili Bilgilendirme	Kişi Sayısı	%
Evet	28	35
Hayır	36	45
Çok Az	16	20
Toplam	80	100

20.03.2012'de yürürlüğe giren 6284 sayılı yani Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun hakkında kadın konuk evlerinde yeterli bilgilendirmenin yapılmadığını görmekteyiz. Araştırmaya katılan kadınların % 45'ine söz konusu kanun hakkında bilgilendirme yapılmamışken, % 35'ine ise bilgilendirme yapılmıştır.

Tablo 20: Kadın Konuk Evinde Kalan Kadınlara Karşı İdarenin Tutum ve Davranışları

İdarenin Tutum ve Davranışları	Kişi Sayısı	%
Oldukça iyi davranıyorlar	52	65
Sorunlarımızı önemsemeyip, görmezden geliyorlar	10	12
Geçici Çözüm Yolları Buluyorlar	18	23
Toplam	80	100

Kadınların % 65'i kalmış oldukları kadın konuk evindeki idarenin kendilerine karşı tutum ve davranışlarının oldukça iyi olduğunu belirtirken, % 23'ü idarenin daha çok sorunlar karşısında kalıcı çözümler bulamadığını, % 12'sine göre idarenin sorunları önemsemeyip, görmezden geldiği tespit edilmiştir.

Tablo 21: Kadın Konuk Evinde Kalan Kadınların Konuk Evlerinin Şiddete Karşı Üstlendiği Rolü Tanımlama Biçimleri

Kadın Konuk Evlerinin Rolü	Kişi Sayısı	%
Yeni Bir Hayatın Başlangıcı	54	68
Geçici Barınak	26	32
Toplam	80	100

Kadınların % 68'i kadın konuk evlerinin kadına yönelik şiddetle mücadeledeki rolünü kadının güçlenip, özgüven kazanarak ayakları üzerinde durabilen, yeni bir hayatın başlangıcı olan yer olarak tanımlarken; % 32'si ise kadın konuk evlerini şiddetle mücadelede sadece geçici bir barınak olarak görmektedir.

Tablo 22: Kadın Konuk Evlerinde Kalan Kadınların Eş ya da Ailelerine Yeniden Dönüp/ Dönmemeye Hakkındaki Düşünceleri

Eşinize/Ailenize Dönme Düşüncesi	Kişi Sayısı	%
Evet	22	27
Hayır	58	73
Toplam	80	100

Kadın konuk evinde kalmakta olan şiddet mağduru kadınların % 73'ü eşlerine ya da ailelerine dönmeyi düşünmemekte iken % 27'si ise dönmeyi düşünmektedir.

Tablo 23: Kadın Konuk Evinde Kalan Kadınların Şiddete Maruz Kalan Kadınlara Kadın Konuk Evinde Kalmayı Önerme Durumları

Konuk Evinde Kalmayı Tavsiye Durumu	Kişi Sayısı	%
Evet	76	95
Hayır	4	5
Toplam	80	100

Yaşadıkları şiddetten ötürü kadın konuk evlerinde kalmaya başlayan kadınların tamamına yakını yani (kadın konuk evinden memnun olan, olamayan ya da kısmen memnun olan) % 95'i kendileri gibi aynı durumda olan şiddet mağduru kadınlara kadın konuk evinde kalmalarını tavsiye etmektedir. Kadınlarla yapılan görüşmede kadınlar kadın konuk evlerinin oldukça güvenli olduğunu, kendilerini toparlayıp yeni bir hayata başlayabilmek için kendileri için bir fırsat olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca kadınlar, kadın konuk evlerinin güvenli olduğunu, dışarıda kalmaktansa burada başlarına kötü bir şey gelmeyeceğini ifade etmişlerdir.

Tablo 24: Kadınların Kadın Konuk Evinde Edindikleri Kazanımlar

Edinilen Kazanımlar	Kişi Sayısı	%
Kendime Olan Özgüvenim arttı	35	44
Mutlu Olmayı Öğrendim	6	7
Şiddet Gören Sadece Ben Olmadığımı Anladım	30	38
Kendimi Birçok Açıdan Geliştirdim	4	5
Hiçbir Kazanım Olmadı	5	6
Toplam	80	100

Kadınlar kadın konuk evinde kaldıkları süre zarfında birçok kazanım elde etmektedirler. Kadınların % 44'ü kadın konuk evinde kalmaya başladıktan sonra özgüveni yeniden kazandığını, % 38'i ise şiddet görenin sadece kendisinin olmadığını anladığını belirtirken; % 7'si kadın konuk evinde mutlu olmayı öğrendiğini ve % 5'i ise kendisini birçok açıdan geliştirdiği tespit edilmiştir. Kadınların sadece % 6 'sı kadın konuk evinde kalınan süre zarfında hiçbir kazanım elde edemediğini belirtmiş olup; genelde kadın konuk evi hizmetinden memnun olmayan kadınlardır.

Tablo 25: Kadınların Konuk Evinden Ayrıldıktan Sonraki Planları

Planlar	Kişi Sayısı	%
İş Bulmak	11	14
Eğitime Devam Etmek	6	7
Yeni Bir Hayat Kurmak	49	61
Herhangi bir Planım Yok	14	18
Toplam	80	100

Tablo 26’da kadınların % 61’nin kadın konuk evinden ayrıldıktan sonraki planları arasında eşlerine/ ailelerine dönmeyip, kendileri veya çocuklarıyla birlikte yeni bir hayat kurmak yer almaktadır. Ancak kadınların % 18’i kadın konuk evinden ayrıldıktan sonra ne yapacağı konusunda herhangi bir fikre sahip değilken, % 14’ü kalıcı, hayatını düzenleyebilecek kadar maaşı olan bir iş bulmayı düşünmekte, % 7’si yarıda bıraktığı eğitimine devam etmek istemektedir.

Tablo 26: Kadınlara Göre “Kadın Konuk Evi” nin Çağrıştırdığı İlk Duygu

Akla Gelen İlk Duygu	Kişi Sayısı	%
Korunma	44	55
Özgüven Gelişimi	14	18
Yeni Bir Hayatın Başlangıcı	1	1
Huzur ve Mutluluk	9	11
Aklıma Bir Şey Gelmiyor	12	15
Toplam	80	100

Kadınların büyük çoğunluğuna % 55’e göre kadın konuk evi denilince akla gelen ilk duygu ya da kelime korunma, güvencedir. Kadınların böyle düşünmelerine sebep olan güven arayışıdır. % 18’ine göre özgüvenin kazanıldığı yer, % 15’e göre herhangi bir şey akla gelmemekte iken, % 11’e göre şiddetten uzakta huzur ve mutlu bir ortam, % 1’e göre ise yeni bir hayatın kapılarının açıldığı yer akla gelmektedir.

Tablo 27: Kadınların Kadın Konuk Evlerine İlişkin Önerileri

Konuk Evleriyle İlgili Öneriler	Kişi Sayısı	%
Maddi Destek Arttırılmalı	1	1.25
İş Bulma İmkânları Arttırılmalı	2	2.50
Meslek Edindirme Kursları Arttırılmalı	7	8.75
Çocuklar İçin Daha Çok Aktivite Yapılmalı	2	2.50
Fiziksel Koşullar İyileştirilmeli	7	8.75
Daha Sıcak Bir Ortam Oluşturulmalı	11	13.75
Kalma Süresi Uzatılmalı	14	17.5
Herhangi bir önerim yok	36	45
Toplam	80	100

Kadın konuk evinde kalmakta olan kadınların % 45'i kadın konuk evine ilişkin herhangi bir öneri sunamazken, % 13.75'i idarecilerin ve meslek elemanlarının kendilerine karşı olan tutumlarında daha sıcak davranmaları gerektiğini, daha sıcak bir ortamın oluşturulmasını istemektedir. % 8.75'i fiziksel koşulların iyileştirilmesini özellikle tek kişilik odaların özellikle de anne ve çocuklara özel odaların olmasını, rahatça vakit geçirebilecekleri bahçe düzenlemesinin olmasını ve kadınların yine % 8.75'i kadın konuk evlerinde kendilerine sağlanan iş ve meslek edindirme kurslarının artırılmasını istemektedir. Kadınların büyük bir çoğunluğu 17.5'i kadın konuk evinde kalma süresinin yetersiz olduğunu, bu yüzden hayatlarını yeterince planlayamadıklarını, kalma süresinin uzatılmasını belirtmişlerdir.

Tablo 28: Kadınlara Göre Kadın Konuk Evlerinin Temel Sorunları

Konuk Evleriyle İlgili Temel Sorunlar	Kişi Sayısı	%
Fiziksel Koşulların İyileştirilmesi	10	12.50
Maddi Destek Yetersizliği	3	3.75
Çocuklara Kreş Desteği Yetersizliği	3	3.75
Kadınlara Daha Sıcak Davranılmalı	10	12.5
İş Bulma İmkânlarının Yetersizliği	3	3.75
Tam zamanlı Psikolog Olmayışı	2	2.5
Herhangi bir sorun yok	49	61.25
Toplam	80	100

Kadın konuk evinde kalan kadınların büyük bir çoğunluğu % 61.25'i kadın konuk evlerinde herhangi bir sorun yaşamadıklarını belirtmiştir. Kadınların % 12.50'si fiziksel koşullardan kaynaklanan sorunlar olduğunu, % 12.50'si ise kadın konuk evi çalışanlarının kendilerine karşı daha ilgili ve sıcak davranmamasından kaynaklanan sorunlar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca iş bulma imkânlarının yetersizliği, tam zamanlı psikoloğun olmayışı, çocuklara verilen kreş hizmetlerinin yetersizliği tespit edilen diğer sorunlardır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada Kadın Konuk Evlerinin Kadına Yönelik Şiddeti Azaltmadaki Rollerinin neler olduğu tespit edilmeye çalışılmış ve bu doğrultuda araştırmaya katılan kadınların anket sorularına verdikleri cevaplar ile aşağıdaki temel hipotezler sınanmıştır.

1. Fiziksel şiddet görmek, kadın konuk evlerine geliştiki en önemli nedendir.
2. Kadın konuk evlerinde kalan kadınlar, verilen destek hizmetlerini yeterli görmektedir.
3. Kadınlar, kadın konuk evlerini geçici bir barınak olarak görmekte olup; kalış süresinin uzatılmasını istemektedirler.

Araştırmaya katılan kadınların (% 49'u) kadın konuk evlerine geliş nedenlerindeki yaşamış oldukları şiddet türünün sadece fiziksel şiddet olmadığını, fiziksel şiddetin yanında eşlerinden ya da birlikte yaşadıkları kişiler tarafından psikolojik, cinsel ve ekonomik şiddete maruz kaldıklarını belirtirken; kadınların % 18'inin yalnızca fiziksel şiddete maruz kaldığı tespit edilmiştir. Buna göre araştırmamızın birinci hipotezi doğrulanmamıştır. Şiddet sadece fiziksel olarak yaşanmamakta, çok boyutlu olarak kadının zarar görmesine neden olmaktadır.

Kadınların % 59'u kalmakta oldukları kadın konuk evinden memnundur. Ayrıca Kadınların % 47'si kadın konuk evlerinde almış oldukları psikolojik destek hizmetlerinden memnun iken; kadınların % 52'si hukuki destek hizmetlerinden memnundur. Ayrıca araştırmaya katılan kadınlar (% 96'sı) çocuklarının kadın konuk evinde psiko sosyal, sağlık, eğitim, boş zamanlarını değerlendirme etkinliklerinden faydalandıklarını belirtmiştir. Görülüyor ki kadın konuk evleri kadınların yaşadıkları şiddetin etkisinden kurtulmalarında yardımcı olmakta, kadın ve çocuklara yönelik olarak sunulmakta olan destek hizmetlerinin kadınlar açısından olumlu algılanmaktadır. Kadınlara (% 68'i) göre kadın konuk evlerinin kadına yönelik şiddete karşı üstlenmiş olduğu rol geçici bir barınağın ötesinde kendileri ve çocukları için şiddetten uzak yeni bir hayatın başlangıcının olduğu yerlerdir. Kadınlar kadın konuk evleri sayesinde şiddeti sadece kendilerinin yaşamadığını, kendileri ve çocukları için yeni bir hayat kurabilme fırsatını kadın konuk evlerinde bulduklarını, mutlu olabilmeyi öğrendiklerini ve bu

yüzden kadınların % 73'ü ailelerine ya da eşlerine dönmemeyi düşündüklerini belirtmişlerdir.

Araştırmamızın birinci ve üçüncü hipotezi çürütülmüş, ikinci hipotezimiz ise doğrulanmıştır.

Kadına yönelik şiddet ve aile içinde kadına yönelik olarak gerçekleştirilen şiddet son yıllarda ülkemizde konuşulur, tartışılır, üzerinde politikalar ve hizmetler geliştirilebilir kısacası daha açık bir hale gelmiş bulunmaktadır. Tüm bu gelişmelere rağmen ne yazık ki hala ülkemizde aile içindeki ataerkil yapı ve ilişkiler kadının ve çocukların şiddeti yaşamasına sebep olmakla şiddetin beslenmesine yol açmakta, kadının çaresiz kalıp, yaşadığı şiddeti kabullenmesine ve buna razı olmasına sebep olmaktadır.

Şiddeti acı şekilde yaşamış ve bir şekilde kaçma fırsatı bulan kadın ne acıdır ki zaman zaman emniyet ve kolluk görevlileri, adli görevlilerce ailenin bütünlüğünün birlik ve devamını sağlama uğruna kadınları eşleriyle barıştırma konusunda arabuluculuk yapmakta olup; kadının eşine yeniden dönmesini sağlamaktadırlar. Oysaki bu durum kadının daha çok şiddet görmesini pekiştirmektedir. Kamu kurum ve kuruluşlarının öncelikli amacı şiddete rağmen ailenin birlik ve beraberliğini korumak değil; kadın ve çocukları yaşadıkları şiddetten uzaklaştırmak ve onları korumak olmalıdır.

Kadın konuk evleri şiddet mağduru kadınların ve çocuklarının şiddet ortamından uzaklaşarak, kendi yaşamlarını kurana kadar rahatça yaşayabilecekleri yerleridir. Ülkemizde kadınlara sunulan şiddetten uzak, korunma sağlayan kadın konuk evlerinin sayısı yetersiz olup, ihtiyaca yeteri kadar cevap verememektedirler.

Kadına yönelik şiddetle mücadelede etkin rol oynayan kadın konuk evlerinin sayılarının artırılması, yaygınlaştırılması gerekmektedir. Kadın konuk evlerinin ülke genelindeki coğrafi dağılımına baktığımızda dengesiz bir yapılanmanın olduğu, Ankara, İstanbul, İzmir illeri dışında nüfus yoğunluğu daha az olan belediyelerde açılmakta olduğunu görmekteyiz (Sallangül, 2011: 240). Şiddetin her geçen gün artması ve kadınların barınma ihtiyaçlarının artmasından ötürü Kadın konuk evlerinin yetersiz kalması, artan talep ihtiyacına cevap vermemesinden ötürü Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı başta olmak üzere yerel yönetimlerin, sivil toplum kuruluşlarının, kadın dernekleri ve üniversitelerin kadın konuk evlerinin, ilk adım istasyonlarının ve kadın danışma

merkezlerinin ülke genelinde yaygınlaştırılması konusunda çalışmalar yapması gerekmektedir.

Kadın konuk evleri, kadınların barınma ve temel ihtiyaçlarının giderilmesini sağlamakla kalmayıp aynı zamanda kadınların güçlenmesi, kendilerine olan güvenlerinin yeniden kazanmalarına yardımcı olan yerlerdir. Kadın konuk evleri kadınlar arasında dayanışmayı arttırmalı, güçlenmelerine yardımcı olmalıdır. Bu yüzden kadın konuk evi çalışanları “Haklı dayak yoktur” ilkesini benimsemeli, kadınlara “Bu senin suçun” mesajını vermemelidir. Kadın konuk evlerinde kadına güven vermek ve ona güven vermek oldukça önemli bir yaklaşımdır. Dolayısıyla kadın konuk evlerinde kalan kadınların cep telefonlarının ellerinden alınması, geliş gidiş saatlerinde kadınlara sınırlamalar konulması, kadınların yaptıklarıyla ilgili sorgulayıcı tavır sergilenmesi yanlış uygulamalardır.

Kadın konuk evlerinde kalan kadınların büyük çoğunluğu genellikle düzenli olmayan yardımlar almakta ve yine kadınların büyük çoğunluğu kadın konuk evinden ayrıldıktan sonra geleceğe dair plan yapmamaktadırlar. Dolayısıyla kadın konuk evlerinde kalan kadınlara hayatlarını planlayacakları geleneksel mesleki eğitimler yerine daha kalıcı ve kadınlar açısından verimli olabilecek mesleki eğitimlerin verilmesi, kadın konuk evinden ayrılan her kadının alacağı kira ve temel ihtiyaçları ile ilgili desteklerin standart hale getirilmesi önemlidir. Kadın konuk evlerinin SYDV'ler, Milli Eğitim İl Müdürlükleri, İŞ-KUR ve Halk Eğitim Merkezleri ile koordineli çalışması gerekir.

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı dışındaki tüm kadın konuk evlerinde kalma süresi sınırlı olmasından ötürü kadınlar endişe yaşamakta, hayatlarını yeterince planlayamamakta, kadın konuk evlerini geçici barınaklar olarak tanımlamakta hatta bazı kadınlar bu yüzden şiddet gördüğü eşine dönmeyi bile düşünmektedir. Kadın konuk evlerinde kalınan sürenin uzatılması ile ilgili çalışmalara ilgili makamlarca ağırlık verilmesi şarttır.

Ülkemizde farklı statülerde faaliyet gösteren kadın konuk evleri mevcuttur. Farklı statülerdeki kadın konuk evlerinde verilen destek hizmetleri, kadın konuk evlerinin işleyişleri, kadın ve şiddete ilişkin bakış açısı ve çözüm yolları da farklılaşmakta olup; uygulamada yaşanan bu farklılaşmaların ortadan kaldırılması için kadın konuk

evlerinin birbirleriyle ortak hareket etmesi ve ortak hizmet modellerinin bulunması gereklidir.

Kadın konuk evinde çalışan personellerin kadın hizmetleri konusunda mesleki yeterlilik ve tecrübeye sahip, sorun çözmeye empati yeteneği ve feminist bakış açısına sahip olan, kadın konusunda istekli olarak çalışabilecek kişilerin seçilmesine dikkat edilmelidir. Ayrıca personele hizmet içi eğitimler verilmeli, personelin can güvenliğinin sağlanması ve kadın konuk evlerinde çalışan personeller maddi açıdan da desteklenmelidir.

Kadın konuk evlerinde kalan kadın ve çocukların güvenliğine yeterince önem verilmeli, 6284 sayılı kanuna dayanarak şiddet uygulayanın kadının kendisinden ve çocuğundan uzak tutulabileceği “koruma tedbir kararı” konusunda bilgilendirmenin daha çok yapılması gerekmektedir. Ayrıca kadınların işe girmelerinde, hastane kayıtlarında, çocukların okul kayıtlarında ikametgâh belgesi almak zorunda kalmaları kadınların, çocukların ve kadın konuk evlerinde çalışan personellerin güvenliklerini tehlikeye düşürmektedir. Kadın konuk evlerinin ve şiddet mağduru kadınların gizliliği konusundaki çalışmalara ivedi olarak yönelmek gerekiyor.

Kadın konuk evlerinde kalan çocukların ihtiyaçları göz önünde bulundurulmalı, konuk evlerinin fiziksel koşullarında anne ve çocukları için özel düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

Engelli, bulaşıcı hastalığı olan, fuhuşa sürüklenen şiddet mağduru kadınlar için de durumlarına uygun konuk evlerinin açılması söz konusu durumda olan kadınlar açısından oldukça önemlidir. Ayrıca töre ve namus cinayetinden kaçmış, ölüm tehlikesi bulunan kadınların kaldıkları kadın konuk evlerinin bulunduğu illerdeki konuyla ilgili tüm kurum ve kuruluşların birlikte hareket etmesi gerekmektedir.

Kadınların belli bir süre kaldıktan sonra kadın konuk evinde kalmaya karar vermesi açısından önemli olan kadın danışma merkezlerine daha çok önem verilmeli, kadınların konuk evlerinden ayrıldıktan sonra da kadın danışma merkezleri hizmetlerinden yararlanmaları sağlanmaya çalışılmıştır.

Şiddetle mücadelede ve uygulamada yer alan polis, jandarma, hâkim, savcı ve ilgili meslek elemanlarına kadına yönelik şiddet konusunda gerekli hizmet içi eğitimler periyodik olarak verilmeli, şiddet gören kadın ve şiddeti uygulayan eş arasında

“arabuluculuk” yapma yöntemlerinden vazgeçmeleri sağlanmalı, kadınların, çocukların ve çalışanların hayati tehlikeleri açısından kadın konuk evlerinin, ilk adım istasyonlarının, kadın danışma merkezlerinin yerlerinin gizliliği ilkesini çiğnememeleri konusunda sık sık bilgilendirmeler yapılmalıdır.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’nın 2012-2015 Ulusal Eylem Planında yargı mensuplarına, sağlık personellerine, din görevlilerine yönelik uygulanmakta olan eğitim protokollerinin yaygınlaştırılması ve daha çok kitleye ulaşılmasının sağlanması ve son olarak kadına yönelik şiddet konusunda tüm kurum ve kuruluşları birlikte hareket etmeli, Valilik ve Emniyet İl ve İlçe Müdürlüklerinde kadın birimlerinin oluşturulması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- ACAR, Feride; (2000), “Kadınların İnsan Haklarını Gerçekleştirilmesi Önlenmesinde Uluslararası Standartlar”, Hukukta Kadın Sempozyumu, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev Ve Yargılama Usullerine Dair Kanun (2003), Resmi Gazete Sayısı: 24997.
- Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun (2012), Resmi Gazete Sayısı: 28239.
- AKDAĞ, Mustafa. ve Feray. Artar; (2011), 6.Sosyoloji Kongresi Bildiri Kitabı – Toplumsal Dönüşümler ve Sosyolojik Yaklaşımlar, Sosyoloji Derneği Yayınları.
- AKINTÜRK, Turgut (2006), Türk Medeni Hukuku, Aile Hukuku 2.Cilt, 10. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul.
- AKİPEK ÖCAL, Şebnem; (2012), “Evliliğin Genel Hükümleri Ve Mal Rejimleri”, Editör: ŞENDOĞRAMACI, Hayriye, Medeni Hukuk I, 3. Baskı, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- AKSAKAL, H.ve M.Atasayar; (2011), “Aile İçi Kadına Yönelik Şiddetin Bio-Psiko-Sosyal Sonuçları Üzerine Bir Çalışma”, *Akademik Bakış Dergisi*, Sayı: 26,Eylü-Ekim, s. 1-12.
- ALICIOĞLU CÖMERT Dilek ve Fatma Gülçiçek; (2005), Danışma Merkezleri Ve Kadın Sığınakları, Amargi Yayınları, İstanbul.
- ALKAN, Ayten (2009), Belediye Kadınlara da Hizmet Eder, KA-DER Yayınları, İstanbul.
- ALPAGO, Ceyda; (2006), *Kadına Yönelik Şiddet Ve Kadın Sığınma Evi Olgusu*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- ALTINDAL, Aytunç (2004), Türkiye’de Kadın, Alfa Yayınları, İstanbul.
- APPELT, V.Kaselitz ve R.Logar; (2004), Şiddetten Uzakta Bir Sığınak Nasıl Kurulur? Nasıl Yürütülür?, Çev. , Zeynep KORKMAN, Mor Çatı Yayınları, İstanbul.
- ASPB (Aile Ve Sosyal Politikalar Bakanlığı); (2013), Kadın Konukevlerinin Açılması Ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik, Resmi Gazete: 28519.
- ATMAN, Ü.C.; (2003), “Kadına Yönelik Şiddet: Cinsel Taciz- Irza Geçme”, *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, Cilt:12, Sayı:9, Eylül, s.335.
- Belediye Kanunu (2013), Resmi Gazete Sayısı: 28726.
- BOZKURT ŞENER, Ekin (2011), Kadına Yönelik Aile içi Şiddeti Önlemede 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun Ve Değerlendirmesi, Avşaroğlu Matbaası, Ankara.
- ÇAKIR, Serpil; (1992), “XX. Yüzyıl Başında Kadın Ve Aile Dernekleri Ve Nizamnameleri”, Proje Ve Yayın Sorumlusu: ERVERDİ, Ezel, **T.C Başkanlık Sosyo Kültürel Değişme Sürecinde Türk Ailesi**, Emek Gazete Ve Matbaacılık, s.988-1002.

DEDEOĞLU, Saniye ve Adem Yavuz Elveren; (2012), Türkiye’de Refah Devleti Ve Kadın, İletişim Yayınları, İstanbul.

DEMIRKIR ÜNLÜ, Müge (2012), Kadına Yönelik Şiddet Ve Aile İçi Şiddet, İstanbul Sözleşmesi’nin (Kadına Yönelik Şiddet Ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi Ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi) Ulusal Hukuk Açısından Değerlendirilmesi, Legal Yayıncılık, İstanbul.

DENİZ, Mehmet Bülent ve Özgür Sevgi Göröl; (2011), Aile Hukuk Rehberi, T.C. Aile Ve Sosyal Politikalar Yayınları, İstanbul.

DİŞSİZ, M. Ve N. Hotun Şahin; (2008), “Evrensel Bir Kadın Sağlığı Sorunu Kadına Yönelik Şiddet”, Maltepe Üniversitesi *Hemşirelik Bilim ve Sanat Dergisi*, Cilt:1, Sayı:1, Ağustos, s.53.

DOĞAN, Mehmet; (1982), Büyük Türkçe Sözlük, Birlik Yayınları, Ankara.

ER, Eda; (2006), *Sinemada Kadına Yönelik Şiddet ve Tecavüz (90’lı Yıllar ve Sonrasında Kadına Yönelik Şiddet ve Tecavüz Filmleri)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ERDEM, Mehmet; (2007), “Aile İçi Şiddet Ve 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Sayı:73, Kasım- Aralık, s.53-54.

ERYILMAZ, M.B., H.B. Güleç ve H. Büker, (2012), Tehdit Altındaki Kişilerin Korunması, Yetenek Ajans, Ankara.

ESEN, Selin; (2012), “1982 Anayasası’na Göre Devletin Temel Nitelikleri”, Editör: ESEN, Selin ve Bülent Yücel, Türk Anayasası Hukuku, 1.Baskı, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.

GÖKKAYA, V.B.; (2011), “Türkiye’de Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet”, *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt: 12, Sayı:2, s.101-112.

<http://kardelen.baglar.bel.tr/>, 09.04.2014.

<http://www.koza.gov.tr/sub.php?sf=main8k=504&u=342>, 02.01.2014.

<http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/1527.html>, 07.05.2012

IŞIK, Nazik S. (2007), “Türkiye’de Kadın Hareketi ve Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet”, *Aile İçi Şiddet, Kadın Çalışmaları Dergisi*, Cilt:2, Sayı:4, s. 112-117.

İBA, Şeref (2008), Anayasa Hukuku Ve Siyasal Kurumlar, 2. Baskı, Turhan Yayıncılık, Ankara.

İzmir Büyükşehir Belediyesi; (2011), *KadınBakışı*, İzmir Büyükşehir Yayınları, İzmir.

Kadın Dayanışma Vakfı; (2008), Kadına Yönelik Şiddet El Kitabı, Kadın Dayanışma Vakfı Yayınları, Ankara.

KAPTANOĞLU, İ; (2011), “Kadına Yönelik Şiddet”, *İdarecinin Sesi Dergisi*”, Sayı: 147, Eylül-Ekim, s. 34.

KARADENİZ ÇELEBİCAN, Özcan (1986), Roma Hukuku, 3. Baskı, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara.

KARAL, Dilek ve Elvan Aydemir; (2012), Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet, Usak Yayınları, Ankara.

- KARATAŞ, S., Ü.Şener, N.Otaran; (2008) Kadın Sığınmaevleri Klavuzu, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.
- KARINCA, Eray (2010b), Sorularla Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Ankara.
- KARINCA, Eray; (2008b), Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle İlgili Ulusal Ve Uluslararası Yasal Düzenlemeler, Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara.
- KARINCA, Eray; (2008a), Kadına Yönelik Aile İçi Şiddete İlişkin Hukuksal Durum Ve Uygulama Örnekleri, Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara.
- KARINCA, Eray; (2010a), “Kadının Eş Şiddetinden Korunması İçin 4320 sayılı Kanunda Yapılabilecek İyileştirmeler”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Cilt:1, Sayı: 3, Yıl:1, Ekim, s. 327-329.
- KARKİNER, Nadide; (2013), “Türkiye’de Aile Kurumu Ve Nüfusla İlgili Sorunlar”, Editör: SUNGUR, Zerrin, Türkiye’nin Toplumsal Yapısı, 2. Baskı Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- KAYMAK ÖZMEN, Suna; (2004), “Aile İçinde Öfke ve Saldırganlığın Yansımaları”, *Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Cilt:37, Sayı: 2, s. 27-39.
- KILIÇ, Melike Nur; (2009), *Kadına Yönelik Şiddet: Sosyo-Psikolojik Arka Plan, Manevi Boyut, Hukuki Yaptırımlar*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- KILIÇOĞLU, Ahmet; (2003), Kadın Ve Çocuk Hakları Açısından Yeni Türk Medeni Kanunu, Başbakanlık Kadının Statüsü Ve Sorunları Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.
- KIYAK, Sibel; (2008), *Sağlık Ocağında Çalışan Hemşire Ve Ebelerin Ailede Kadına Yönelik Şiddet Konusunda Bilgi Ve Tutumları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- KORKUT OWEN, Fidan ve Dean W. Owean; (2008), Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara.
- KÖŞGEROĞLU, Nedime (2008), Şiddet Çıkmazında Kadın, Anfora Yayınları, İstanbul.
- KSGM (T.C Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü); (2013), Türkiye’de Kadın, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara.
- KSGM (T.C Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü) (1994), Medya, Şiddet Ve Kadın, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara.
- KSGM (T.C Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü) (2008), Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara.
- KSGM (T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü) (2010b), Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara.
- KSGM (T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü), (2009b), *Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı 2008-2013*, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara.

KSGM (T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü); (2009a), *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede Ulusal Eylem Planı 2007-2010*, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara.

KSGM (T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü); (2010a), *Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Kaldırılması Sözleşmesi Ve İhtiyari Protokol*, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara.

KSGM (T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü); (2012), *Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2012-2015*, Elma Teknik Basım Matbaacılık, Ankara.

KÜÇÜKKURT, Ayşe (2007), “Sığınan” Kadın Fotoğrafları, Yaşamları Sığınma Evinde Kesişen Kadınların Öyküsü, Siyah Beyaz Yayıncılık, İstanbul.

MARSHALL, Gordon; (1999), *Sosyoloji Sözlüğü*, Çev. , Osman Akınbay ve Derya Kömürcü, 1.Basım, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara.

Mor Çatı Kadın Sığınma Vakfı (1998), *Geleceğim Elimde*, Mor Çatı Yayınları, İstanbul.

MOROĞLU, Nazan (2012), *Kadına Ve Aile İçi Şiddete Son Vermek İçin El Ele*, CM Basım Yayıncılık, İstanbul.

MOROĞLU, Nazan; (2004), *Aile Mahkemeleri Yasal Çerçevesi Ve Uygulama Sorunları*, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul.

ÖZBERK, E. ve H. Ertekin; (2010), *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet*, Belediyeler İçin Toplumsal Cinsiyet, Aile içi Şiddet ve Hukuk Eğitim Rehberi, İç İşleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, Aralık, Ankara.

ÖZTÜRK, Emine (2010), *Türkiye’de Aile, Şiddet Ve Kadın Sığınmaevleri*, 1. Baskı, Birey Yayıncılık, İstanbul.

ÖZTÜRK, Emine (2011), *Feminist Teori ve Tarihsel Süreçte Türk Kadını*, Rabet Yayınları, İstanbul.

PAGE, A.Z ve M.İnce; (2008), “Aile İçi Şiddet Konusunda Bir Derleme”, *Türk Psikoloji Yazıları*, Aralık, s.81-97.

POLAT, Oğuz (2013), *Klinik Adli Tıp (Adli Tıp Uygulamaları/ Kadına Yönelik Şiddet/ Çocuk İstismarı)*, 6.Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara.

SALLAN GÜL, Songül (2011), *Türkiye’de Kadın Sığınmaevleri (Erkek Şiddetinden Uzak Yaşama Açılan Kapılar mı?)*, 1.Baskı, Bağlam Yayıncılık, İstanbul.

SALLAN GÜL, Songül ve Ayşe Alican; (2011), *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede Kadın Sığınmaevlerine Yönelik Toplumsal Cinsiyet Eğitim Rehberi (Kadınlar, Yöneticiler ve Paydaşlar İçin)*, Cantekin Yayıncılık, Ankara.

SARI KİBAR, Seyhun; (2010), *Ailenin Korunmasına Dair Kanun Ve Aile Mahkemeleri Bağlamında Kadına Yönelik Aile Şiddet*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

SARIBIYIK, Meryem; (2012), *Malatya Merkez Sağlık Ocaklarında Çalışan Hekim, Hemşire ve Ebelerin Şiddet Deneyimleri ve Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutum ve*

Davranış Düzeyleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

SEVER, Çiğdem; (2012), “Kadına Karşı Ev İçi Şiddete Devletin Sorumluluğu Ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin Opuz U. Türkiye Kararı”, *Atılım Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, s. 27-29.

SEYYAR, Ali (2011), *Sosyal Politika Bilimine Giriş*, 1. Baskı, Sakarya Yayıncılık, Sakarya.

SÖZÜER, A., B. Boytaz ve T. Kelep; (2012), “*Kadına Yönelik Şiddet Ve Ayrımcılıkla İlgili Bilimsel Rapor*”, 2. Uluslararası Suç Ve Ceza Film Festivali, Kadına Karşı Şiddet Ve Ayrımcılık, İstanbul.

ŞAHİN, Süheyla; (2012), “Kadın Hakları Ve Şiddet”, *Konya Barosu Dergisi*, Yıl:40, Sayı:22, Eylül, s.43.

ŞAHİNOĞLU, Altan; (1998), *Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Kadın Sığınaklarının Rol Ve İşlevleri Türkiye’den Bir Deneyim: Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ŞENER, Ülker; (2012), “6284 Sayılı Ailenin Korunması Ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Ne Getiriyor?”, *Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı*, Mart, s.2-5.

ŞENTÜRK, Sevim; (2011), “Osmanlının İlk Kadın Sığınma Evi: Karılar Tekkesi”, http://www.zaman.com.tr/cumartesi_osmanlinin-ilk-kadin-siginma-evi-karilar-tekkesi-1170885.html, 08.01.2014.

TEKİN, Üzeyir (2011), *Şiddet (Şiddet Kavramı, Aile İçi Şiddet, Kadına Yönelik Şiddet ve Çocuk İstismarı)*, 1.Baskı, Orient Yayınları, Ankara.

TERCAN, Erdal; (2003), “Türk Aile Mahkemeleri”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt:52, Sayı:3, s. 19-22.

TOSUN, M., S.Tanyeri, R.Moğul, G. Altuncu, E. Akkaya, S. Özmeral, S.Kırış, A. Ermiş ve A.Yenilmez; (2013), *Sinop İli Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Yerel Eylem Planı 2013-2015*, Şimal Ajans Matbaacılık, Sinop.

TOSUN, Zehra (2010), *Belediyeler İçin Kadın Sığınma Evi, Kadın Danışma Merkezi Ve Şiddet Başvuru Hattı Uygulama Rehberi*, İç İşleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, Ankara.

TOSUN, Zehra ve Aslıhan Burcu Öztürk; (2010), *Kadın Sığınma Evi Modelleri Türkiye Ve Çeşitli Ülke Uygulamaları*, İç İşleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, Ankara.

Türk Ceza Kanunu (2004), Resmi Gazete Sayısı: 25611.

Türk Medeni Kanunu (2001), Resmi Gazete Sayısı: 24607.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1982), Resmi Gazete Sayısı: 17863.

UÇAR, Mehmet Ali (2003), *Aile İçi Şiddet Ve Aile Koruma Yasası*, Yetkin Yayınları, Ankara.

www.bmkadinhaklari.org, 31.12.2013

www.bianet.org.tr, 06.04.2014

YETİM, D. Ve E. M. Şahin; (2009), “Aile Hekimliğinde Kadına Yönelik Şiddete Yaklaşım”, *Aile Hekimliği Dergisi*, Cilt 2, Sayı 2, s. 48-53.

YÖRÜK, Sevde; (2010), *Kadına Yönelik Şiddet: Antalya Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

EKLER:

Ek 1. ANKET FORMU:

Bu anket Kadınların Kadın sığınma evlerine geliş nedenleri ve bu bağlamda kadın sığınma evlerinin kadına yönelik şiddetle mücadeledeki çözüm arayışlarının yeterli olup olmadığını tespit etmek amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmanın sonuçlarının geçerli ve güvenilir olabilmesi için lütfen ankette yer alan soruları dikkatle okuyup, size en uygun olduğunu düşündüğünüz cevabı işaretleyiniz.

Süreyya IRMAK

- 1- Kaç yaşındasınız?
- 2- Medeni durumunuz nedir?
- 3- Öğrenim durumunuz nedir?
- 4- Herhangi bir sosyal güvenceniz var mı?
- 5- Kadın sığınma evine geliş nedeniniz nedir?
 - Şiddet görmek
 - Tecavüz
 - Kalacak bir yerin olmaması
 - Evlilik dışı hamilelik
- 6- Yaşadığınız şiddet türü nedir?
 - Fiziksel şiddet
 - Psikolojik şiddet
 - Cinsel şiddet
 - Ekonomik şiddet
 - Hepsi

7- Yaşadığınız şiddetin uygulayıcısı kim ya da kimlerdir?

- Kocam (eşim)
- Kayınvalidem
- Kayınpeder
- Görümcem
- Kaynım
- Eşim ve kendi ailem

8- Aile içinde kimler şiddete maruz kalmaktadır?

- Sadece kendim
- Kendim ve çocuklarım
- Sadece çocuklarım

9- Evden ayrıldığınızda ilk başvuru yaptığınız yer neresidir?

- Polis
- Jandarma
- Savcılık
- Belediye
- Valilik
- Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü

10- Kadın sığınma evinde daha önce kaldınız mı?

- Evet, kaldım.

- Hayır, kalmadım.

11- Ne tür bir kadın sığınma evinde kaldınız?

12- Kadın sığınma evinde kalmakta olan çocuklarınız var mı?

- Evet, var.
- Hayır, yok.

13- Kadın sığınma evinden nasıl haberdar oldunuz?

14- Kadın sığınma evine geldiğinizde ilk hissettiğiniz duygunuz ne olmuştur? Lütfen belirtiniz?

15- Kadın sığınma evinden memnun musunuz?

- Evet, memnunum.
- Hayır, memnun değilim.
- Kısmen, memnunum.

16- Kadın sığınma evinde ne tür destek hizmetleri almaktasınız?

- Psiko- sosyal hizmetler
- Hukuki destek hizmetleri
- İş bulma ve meslek edindirme hizmetleri,
- Sağlık hizmetleri
- Eğitim hizmetleri,
- Ekonomik destek hizmetleri,

17- Kadın sığınma evinde çocuklarınıza yönelik olarak verilmekte olan hizmetler nelerdir?

- Psiko- sosyal hizmetler
- Sağlık hizmetleri

- Eğitim hizmetleri,
- Boş zamanlarını değerlendirme etkinlikleri,

18- Kadın sığınma evinde verilen psikolojik destek hizmetinden memnuniyet düzeyiniz nedir?

- Çok memnunum, yeterli buluyorum.
- Hiç memnun değilim, oldukça yetersiz.
- Kısmen yeterli buluyorum.

19- Kadın sığınma evinde verilen hukuki destek hizmetinden memnuniyet düzeyiniz nedir?

- Çok memnunum, yeterli buluyorum.
- Hiç memnun değilim, oldukça yetersiz.
- Kısmen yeterli buluyorum.

20- 08.04.2012 tarihinde yürürlüğe giren “*Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair*” kanun hakkında bilgilendirme yapıldı mı?

- Evet, yapıldı.
- Hayır, yapılmadı,
- Çok az yapıldı.

21- Kendinizin ve çocuğunuzun sorunlarına karşı kadın sığınma evi idaresinin tutumunu nasıl bulmaktasınız?

- Oldukça ilgili davranıyorlar.
- Sorunlarımızı önemsemeyip, görmezden geliyorlar.
- Geçici çözüm yolları buluyorlar.

22- Sizce, kadın sığınma evlerinin kadına yönelik şiddetle mücadelede ki rolü geçici bir barınak mı yoksa kadının özgüvenini kazanıp, yeni hayatın başlangıcı olan yerler midir?

23- Eşinize/ailenize dönmeyi düşünüyor musunuz?

- Evet
- Hayır

24- Şiddete maruz kalmış bir kadına kadın sığınma evine sığınmasını önerir misiniz?

- Evet öneririm
- Hayır önermem

25- Kadın sığınma evinde kalarak edindiğiniz kazanımlar nelerdir?

- Kendime olan özgüvenimi yeniden kazandım.
- Mutlu olabilmeyi öğrendim.
- Şiddet gören sadece ben olmadığımı anladım.
- Kendimi birçok açıdan geliştirdim.
- Hiçbir kazanımım olmadı.



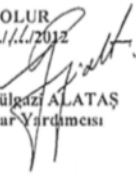
26- Kadın sığınma evinden ayrıldıktan sonra yapacağınız planlar nelerdir?

27- Kadın sığınma evi deyince aklınıza gelen ilk şey nedir? Bir cümleyle özetleyiniz.

28- Kadın sığınma evi ile ilgili önerileriniz nelerdir?

29- Kadın sığınma evi ile ilgili en temel sorunlar nelerdir?

Ek 2. İZİN BELGESİ

	T.C. AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığı
Sayı : B.17.0.EYD.0.00.00.00/ 193 Konu : Araştırma Talebi Hakkında. (Yalova Ün. Süreyya IRMAK)	21/11/2012
MÜSTEŞARLIK MAKAMINA	
<p>Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün 14/11/2012 tarih ve 3196/6334 sayılı yazısı ile Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans öğrencisi Süreyya IRMAK'ın Müsteşarlık Makamından alınan 03/07/2012 tarih ve 105 sayılı Onay ile Yalova Kadın Konukevinde idareciler ve şiddet mağduru kadınlarla "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Kadın Konukevlerinin Rol ve İşlevleri" konulu araştırmasını sürdürdüğü, aynı araştırma kapsamında Bursa ve Kocaeli illerindeki Kadın konukevlerinde de söz konusu çalışmayı sürdürebilme talebinin olumlu değerlendirildiği bildirilmiştir.</p> <p>Söz konusu araştırmanın, Bursa ve Kocaeli Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüklerinin koordinesinde ve uygun göreceği mekanda Kadın Konukevlerinde de uygun görülecek saatlerde uygulamaya katılmaya gönüllü kadınlarımızla kimlik bilgilerinin ve özel hayatlarının gizliliğine riayet edilerek gönüllülük esası çerçevesinde, ses-görüntü kaydı alınmaksızın, herhangi bir yerde yayınlanmadan önce Kurum izni alınması ve araştırma bitiminde bir örneğinin Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığına gönderilmesi koşulları ile uygulanabilmesi hususunda Olurlarınızı arz ederim.</p>	
 Amber TÜRKMEN Eğitim ve Yayın Dairesi Başkan V.	
<p>OLUR 19.11.2012  Nail Abdülkadir ALATAŞ Müsteşar Yardımcısı</p>	
<p>19/11/2012 Sos. Çal. : S.ÖZKURT ÇETİNER 19/11/2012 Md. : B.ÜNLO</p>	
Adres : Eskişehir Yolu Sıgirci Köyü mah.2177 sokak / ANKARA Tel: (0312) 7055723 Fax: (0312) 7055757	

ÖZGEÇMİŞ:

Süreyya IRMAK, 20.01.1985 yılında İzmir'in Çeşme ilçesinde doğdu. İlkokulu Çeşme Çiftlikköy'de, ortaokul ve liseyi Dalyan'da tamamladı. 2003 yılında başladığı Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyoloji bölümünü 2007 yılında bitirdikten sonra aynı yıl Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe Grubu Ortaöğretim Alan Öğretmenliği tezsiz yüksek lisans programını 2008 yılında tamamladı. 13.07.2010 tarihinde Yalova Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğünde sosyolog olarak göreve başladı.

2010 yılında Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim dalında yüksek lisans programına başladı.

Süreyya IRMAK, halen Yalova Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğünde sosyolog olarak görev yapmaktadır.